

Frazeološki rječnik Raklja

Percan, Romana

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:088804>

Rights / Prava: [In copyright](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2021-01-27**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku

ROMANA PERCAN

FRAZEOLOŠKI RJEČNIK RAKLJA

Diplomski rad

Pula, 2017.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku

ROMANA PERCAN

FRAZEOLOŠKI RJEČNIK RAKLJA

Diplomski rad

JMBAG: 0303011137, redovita studentica

Studijski smjer: Hrvatski jezik i književnost

Predmet: Dijalektologija hrvatskoga jezika: Terenska istraživanja

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Kroatistika

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Lina Pliško

Pula, rujna 2017.

Sadržaj

1. Uvod.....	2
2. Govor Raklja.....	3
3. Metodologija istraživanja.....	5
4. Rezultati istraživanja	6
4.1. O Rječniku frazema.....	6
4.2. Rječnik.....	8
5. Zaključak.....	103
Literatura.....	105
Summary.....	110

1. Uvod

Frazeologija kao znanost zadire u brojna područja ljudskoga života, a frazeološka nam istraživanja otkrivaju i donose saznanja ne samo o vidljivim i skrivenim obrascima i tvorevinama pripadnika određene kulture, već nam omogućavaju uvid u to kako određeni pripadnici različitih kultura konceptualiziraju spoznajne vrijednosti, modele ponašanja, norme, međuodnose, vjerovanja, životni prostor i okruženje putem vlastitoga jezika u jedan osobiti svijet koji su stvorili prema svojim shvaćanjima, zamislima i ostvarenjima unutar toga jezika.

U posljednje vrijeme dolazi do uspona frazeologije kao jezikoslovne discipline, a zadatak je svake znanstvene discipline da se sustavno izgrađuje u dvama područjima: teorijskom i praktičnom. Upravo se stupanj razvijenosti frazeologije kao discipline najbolje vidi pri izradi stručnih frazeoloških rječnika koji objedinjuju navedena dva segmenta. (B. Kovačević 2008: 463-519) Istraživanje frazeologije općenito te istraživanja dijalektne frazeologije provode se posljednjih dvadesetak godina, a najčešće se obrađuju frazemi nekoga od mjesnih govora ili širega područja. Marija Turk (1998: 263-298) opisala je frazeologiju krčkih govora, a Sanja Bogović (1999: 143-163) frazeologiju ikavsko-ekavskoga govora Drage. Dinko Matković (2004.) sakupio je frazeme i poslovice govora Vrboske na otoku Hvaru, Mihaela Matešić (2006: 37-81) bavila se frazeologijom mjesnoga govora Vrbovskoga, a Marija Malnar (2011: 101-119) istražila je somatske frazeme u govorima Čabra.

Projekt pod nazivom *Istraživanje hrvatske dijalektne frazeologije*¹ donosi zavidan broj znanstvenih frazeoloških radova pa se danas s pravom govori o zagrebačkoj frazeološkoj školi. Izdajamo knjigu M. Menac–Mihalić i Antice Menac *Frazeologija novoštokavskih ikavskih govora u Hrvatskoj s rječnikom frazema i značenjskim kazalom s popisom sinonimnih frazema* (2005.), zatim knjigu *Frazeologija križevačko-podravske kajkavske govora s rječnicima* (J. Maresić i M. Menac–Mihalić, 2008.) te *Frazeologiju splitskoga govora s rječnicima* (M. Menac-Mihalić i A. Menac, 2011.), ali i niz članaka koji se bave dijalektnom frazeologijom naših triju narječja. *Hrvatski frazeološki rječnik* Antice Menac, Željke Fink-Arsovski i Radomira Venturina (2014.) prvi je hrvatski frazeološki jednojezičnik.

U dijalektnoj je frazeološkoj literaturi frazeologija istarskih mjesnih govora slabije zastupljena. Navest ćemo nekoliko podataka: frazeologiju mjesnoga govora Krčula opisale su Marija Barišić i Silvana Vranić (2008: 133-144), a opisujući mjesni govor Kršana, Nada Peršić (2002: 73-84) dijelom je obuhvatila i frazeologiju ovoga mjesnog govora. Elena Grah

---

¹ Voditeljica je projekta prof. dr. sc. Mira Menac-Mihalić.

(2003: 97-109) donosi frazeme u mjesnome govoru sela Krbavčići, a o frazemima u bužetskim govorima pisala je Nataša Vivoda. (2002: 53-58) O frazemima u istarskim govorima zasad nalazimo podatke i u rječnicima mjesnoga govora Medulina (M. Peruško, 2010.), a izdvojit ćemo i rječnik zaseoka Mrkoči kao izuzetno vrijedan prinos hrvatskoj dijalektologiji i frazeologiji jer je autor u rječnik unio i veliki broj frazemskih natuknica. (R. Runko, 2014.).

Frazeme koji se odnose na čovjeka, njegovu vanjštinu, osobine kao što su dob, uzrast, mentalne i karakterne osobine, stanje, kao što su zdravlje i bolest, smrt te odnos prema drugim ljudima u mjesnome govoru Raklja konceptualno su analizirale Lina Pliško i Romana Percan. (2017: 221-246)

2. Govor Raklja

Govor Raklja, mjesta s petstotinjak stanovnika na jugoistočnome dijelu istarskoga poluotoka te teritorijalne i administrativne pripadnosti općini Marčana, prema klasifikaciji čakavskih dijalekata Dalibora Brozovića (1988: 88) i Josipa Lisca (2009: 30-31) pripada jugozapadnome istarskom dijalektu. To je najrasprostranjeniji dijalekt u Istri, u koji ulaze i drugi mjesni govori ove općine. U dijalektološkoj se literaturi ovi govori u posljednje vrijeme intenzivnije istražuju i opisuju te nastaju recentni radovi, prvenstveno Line Pliško koja je opisala sljedeće mjesne govore: Krnice (Pliško 2003: 61-69), Orbanića (Pliško 2006: 83-93), Hreljića kao prilog poznavanju govora općine Marčana (Pliško 2007: 123-135) te Hreljića i romanizme u spavaćoj sobi (Pliško 2016: 27-38). Lina Pliško je u marčanskoj općini istražila i mjesne govore naselja: Peruški (Pliško 2008: 739-751), Lobarika (Pliško 2011: 176-187), Kavran (Pliško 2017: 249-265), Šegotići (Pliško i Matanović 2016: 123-134), a s Davidom Mandićem i govor Marčane (2007: 323-338), sve u cilju doprinosa hrvatskoj dijalektologiji spoznajama o skupini marčanskih govora.

I u starijoj se literaturi u raspravama Josipa Ribarića i Mieczysława Maleckog spominju mjesni govori Marčane, Krnice, Filipane, Prodola i Raklja, a istraživanje koje je 1964. proveo Mate Hraste trebalo je pokazati koliko su jugozapadni istarski govori štokavski, a koliko čakavski. Najveći je dio opisa rakljanskoga govora bio vezan uz opise jezičnih značajki Balotina pjesničkoga jezika pa je Iva je Lukežić (1988: 249-270), upravo analizirajući pjesnički opus Mate Balote, indirektno opisala mjesni govor Raklja. Stjepan Vukušić (1985.) pisao je o prozodiji Balotina *Dragog kamena*, a Petar je Šimunović (1988: 271-282) usporedio rezultate svojih terenskih istraživanja rakljanske

čakavštine s Balotinim pjesničkim jezikom. David Mandić (2016: 85-119) priredio je prvo akcentuirano izdanje i lingvističku analizu *Dragoga kamena*.

U govoru Ramlja glavna je značajka vokalizma ikavski refleks jata u korijenskom i nastavačnom morfemu te pojava nekoliko stalnih ekavizama, kao što su *sěno, dělo, pětēh, vėrovati, Nėmačka*. Vokalski inventar čine glasovi *a, e, i, o* i *u* te slogotvorno *r*. Poluglasovi su se redovito vokalizirali u *a*.

Zanimljivosti su zabilježene u prijelazu *ra > re* (*krěsti, rěsti, srěsti, urěsti, rėbac*), konsonantska skupina /*čr*/, adrijatizmi, obezvučenje završnih zvučnih suglasnika, rotacizam, protetsko *j* itd. Vokalizacija slabih jerova prisutna je u maloj skupini uvijek istih riječi: *màlini* ‘mlinovi’, *màlinar, mǎšu* ‘misu’ (*mǎša), *nǎmon* ‘mnom’ i *kadī* ‘gdje’ (uz inačicu *di*).

U većini jugozapadnoistarskih govora pa tako i u govoru Ramlja, nenaglašeno početno *o* prelazi u *u*: *ubečǎnje, Usǐp, uvī, ubǎjti, usūšen, ublǒg*.

Ramljanski je naglasni sustav noviji troakcentski bez prednaglasnih i zanaglasnih dužina.

Suglasničku se inventar sastoji od 23 fonema, glasovi *č* i *ć* svedeni su na tzv. “srednje č”. Očuvane su stare konsonantske skupine **čr, *zđj, *zgj, *tj, *dj, *jt, *jd*, fonetska neutralizacija završnoga -*m* u -*n*, rotacizam u glagolu moći, prilogu *ontar*, protetsko *j* itd. U ovome se idiomu pojednostavljuju suglasničke skupine na početku riječi (*šėnica, dī, čėla*) i u sredini (*jėna, jėno, nīnega, svejėno*).

U gramatičkim je oblicima jednosložnih imenica muškoga roda zastupljena kratka množina (*brǎti, sīni, zīdi, pūti*), a zabilježen je i stariji genitivni, tzv. nulti nastavak (*līt, ūst, rīb, rūk, glāv, mǎter*).

Od zamjenica izdvajamo ramljanski oblik posvojne zamjenice za treće lice ženskoga roda – *njejǎ, njejē / njojǎ, njojē*. Uz upitnu zamjenicu *čǎ*, koja ima kratki silazni naglasak, javlja se i odgovarajuća neodređena zǎmjenica s dugim naglaskom *čǎ*. Genitiv te zamjenice je *česa* (*nīčesa, svǎčesa*).

Zamjenica *koji, koja, koje* ima kontrahirani oblik: *kī, kǎ, kō*.

Glagoli *biti* i *htjeti* (*stīti*) imaju samo kratke prezentske oblike, nema aorista i imperfekta, a oblici su glagola *biti* za tvorbu kondicionala: *bīn, bīš, bī, bīmo, bīte, bī*. Infinitiv je neokrnjen. Oblici glagola sa značenjem ‘ići’ tvore se od dviju osnova: *gre(d)-* i *hod-*.

Na sintaktičkoj razini izdvojit ćemo drugačiji položaj klitika u rečenici: *čėmo bėn, je dǒšla ūra, čė bėn Bǒg pomǒči, sǎn stīla, bīte pǒšli*.

Rakljski naglasni sustav nigdje nije detaljno analiziran i opisan, ali prema dosadašnjim već spomenutim istraživanjima rakljski govor u velikoj mjeri čuva staro mjesto naglasaka i inventar koji čine dugi silazni akcent, kratki silazni i akut, bez prednaglasnih i zanaglasnih dužina. Prema Milanu Mogušu (1977: 53) taj se tip naglasnoga sustava naziva noviji tronaglasni sustav, a govor Raklja tip je toga sustava te se kao takav najvećim dijelom i podudara sa sustavima drugih jugozapadnih istarskih govora.

3. Metodologija istraživanja

Cilj je istraživačkoga rada bio sastavljanje rječnika frazema mjesnoga govora Raklja, a **zadatak** je istraživanja obuhvatio sakupljanje frazema rakljskoga govora terenskim istraživanjem.

Istraživanje i metode istraživanja

Istraživanje frazema u mjesnome govoru Raklja obavljeno je posebno sastavljenim Upitnikom za terensko istraživanje frazema. U sastavljanju Upitnika koristila sam se frazeološkom građom koju sam, kao izvorni govornik, prikupljala višegodišnjim zapisivanjem u svakodnevnom kontaktu sa stanovnicima Raklja. U taj sam početni korpus dodala frazeme koji su zapisani po frazeološkim rječnicima i znanstvenim radovima iz dijalekatske frazeologije te provjeravala jesu li zastupljeni i u govoru Raklja. U ispitivanju su informanti potvrdili ili nisu potvrdili određeni frazem te dodavali niz drugih frazema koji nisu bili obuhvaćeni upitnikom. Na taj sam način dobila korpus frazema koji su dijelom ovoga rječnika.

Terensko je istraživanje trajalo od 2014., kad sam počela bilježiti frazeme koji su bili dijelom mog završnoga rada pa do 2017., kad sam se odlučila proširiti istraživanje za diplomski rad. Dio ovjera, koje su navedene uz svaki frazem, ekscerpiran je iz snimljenoga istraživanja, a budući da sam izvorna govornica rakljskoga idioma, dio je oprimjerenja autorski.

Prikupljene frazeme u ovome Rječniku zaključno promatram u kontekstu drugih organskih i neorganskih govora, konzultirajući dostupne hrvatske frazeološke dijalekatske, standardnojezične te nekoliko (frazeoloških) rječnika stranih jezika (njemačkoga i talijanskoga).

U istraživanju rakljske frazeologije sudjelovali su Rakljanci, izvorni govornici, različitih dobnih skupina. To su:

Marija Percan (rođena 1927. – umrla 2017.)

Nada Mirković (rođena 1921.)

Ana Catela (rođena 1925.)

Ivan Percan (rođen 1935.)

Ljuba Catela (rođena 1937.)
Đani Catela (rođen 1937.)
Fumica Catela (rođena 1941.)
Emil Mirković (rođen 1955.)
Josip Percan (rođen 1960.)
Denis Percan (rođen 1963.)
Mauricio Vale (rođen 1963.)
Ivica Percan (rođen 1972.)
Tihomir Percan (rođen 1982.)
Serđo Valić (rođen 1983.)
Nada Percan (rođena 1988.)

4. Rezultati istraživanja

4.1. O rječniku frazema

Istraživanje je pokazalo da mjesni govor Raklja obiluje bogatstvom različitih frazema pa je od prikupljenih sveza riječi uslijedio njihov poredak u rječniku prema utvrđenoj abecednom redu.

Rječnički se članak u rječniku sastoji od nadnatuknice, natuknice, odnosno frazema, definicije frazema i njegove semantičke pretvorbe i značenja te rečeničnih primjera u kojima se frazemi uklapaju u kontekst u samome govornom činu.

Nadnatuknica se određuje prema vrsti riječi i glavna je sastavnica frazema, a u rječniku je otisnuta debelim slovima. Prema morfološkom principu, nadnatuknice se određuju ovim redom:

imenice: *īsti kako piplič, pijàn kako prasàc, dōjti do besīde, drivena Marija*

poimeničene riječi: *nīmati trī čīste, svè čīste, ni za dōbro, ni za zlō*

pridjevi: *kàko zaliveñ, i gōja i bōs, kùhan i pečèñ, rèči i bīlih i cīnih*

prilozi: *glèdati svè cīno, vřči se dakōrdo, stāti slābo, bīti nāruku, bīti po stāru*

brojevi: *nī pēt nī šēst, òrko stō, nīšto za svīñ desēto, sād su dvā, na přven kōraku*

zamjenice: *držāti do sēbe, bīti vānka sēbe*

glagoli: *za krepāti, za umrīti, govōriti kàko se prīstoji*

Sadrži li frazem imenicu, obrada je pod njezinom natuknicom (primjerice frazem *ulovīti Bōga za brādu* navodi se pod natuknicom *Bōg* u izboru glavne natuknice), a ako ih ima više,

obrada je pod prvom imenicom (*držàti trî kantûna od hîže*, navodi se pod natuknicom *kantûn*).

Ako u frazemu nema imenice, nego on sadrži pridjev ili više njih, obrada slijedi pod pridjevom, odnosno pod prvim pridjevom kao nadnatuknicom, npr. *dôšlo je do gûstega*, izbor nadnatuknice je *gûst*, a u frazemu *cîrno na bîlo je cîrno*.

Ako se frazem javlja bez imenice i pridjeva, a sadrži glagol ili više njih, obrađen je pod glagolom, odnosno pod prvim od njih, npr.: *govôriti kâko se prîstoji*, nadnatuknica je *govôriti*.

Rječnik donosi glagolske sveze riječi (*dôjti do besîde*), zatim tzv. minimalne frazeme kao što su *spòd glâsa, prîko nòči*, svezu riječi s oznakama rečenice (*čâ bi rêči, čâ je po srîdi, za kî račûn...*) ili sveze riječi iz različitih područja života čovjeka (*više od trèset lît je bârba dèla po Svèti Ivàn na šakamèntu; búkati kâko bàk Borîniča; sikîra je u mèd pàla, dèlati za kòru krûha...*).

Kod poredbenih frazema izbor glavne natuknice slijedi prema pravilu da se bilježi riječ koja dolazi nakon poredbene riječi „kao“, npr. *sûh kâko bakaläj*, nadnatuknica je *bakaläj*; u frazemu *čîsto kâko u crîkvi* nadnatuknica je *crîkva*, a u frazemu *tânak kâko štikadènte je štikadènte*.

Dio frazema zabilježen je infinitivom navedenih glagola, npr.: *imàti nôs, imàti u mâlen prËstu, čapàti vrâga, bûsati se u prËsa, dîgnuti sîdro, dobîti po glâvi, poljûbiti vrâta*.

Frazemi se, osim u prezentu, javljaju i u drugim vremenima:

Prezent: *nîsi čîst, svît se ubràča, vîdi se z reoplàna, pîše na čèlu, vrâg ne dâ mîra*.

Perfekt: *je dôšla zâdnja ura, tovâr se na Ŭčki sledîja*

Futur: *kâko kòli čèš, nêče mu bîti krîv pàrat*

Kondicional: *bi rêka krščân, vrâg bi ga znâ*

Većina je frazema u rječniku monosemična; izrazu jednoga frazema najčešće je pridružen jedan sadržaj, a višečlani frazemi u rječničkoj građi, čija su pojedinačna značenja povezana i podudarna bar u jednom semu, ulaze u red frazemske polisemije. (Turk 1998: 298)

U mjesnome govoru Raklja takvi su sljedeći frazemi:

stàti na žûlj: 1. 'povrijediti koga', 2. 'dirnuti u osjetljivo mjesto'

mlâtiti prâznu slâmu: 1. 'raditi beskoristan posao', 2. 'brbljati koješta' 3. 'beskorisno govoriti'

zabâdati nôs di ne râbi: 1. 'biti znatiželjan', 2. 'miješati se u tuđe poslove'

U rječničkome korpusu određeni je broj frazemskih jedinica kojima značenja višu nisu bliska ili je prvotna povezanost izgubila transparentnost, a oni čine frazemske homonime. Navest ćemo nekoliko primjera:

tûçi z glavôn u zîd: 1.'silom htjeti nešto postiçi', 2. 'ustrajati u svom naumu', 3.'uzaludno se kajati'

ni sîmo ni tâmo: 1.'nikako/loše', 2. 'napola obavljeno' 3. 'neodređeno'

ne vîdi prÿst sprîd nõsa: 1. 'gusti mrak, magla', 2. 'biti zaglupljen'

rôža uvÿnjena: 1.'osoba bez životne snage', 2. 'napuštena osoba'

grâna osûšena – 1. 'nesretna osoba', 2. 'bolesna osoba'

Iza nadnatuknice navode se svi frazemi koji imaju zajedničku nadnatuknicu, a svaki se frazem navodi abecednim redom i svaki put pod izdvojenom natuknicom. Natuknice su u rječniku tiskane malim slovima, a sve nadnatuknice, natuknice i oprimjerenja frazema zapisani su na mjesnom govoru Raklja i zabilježeni u novijem troakcenatskom sustavu čiji inventar čine dugi silazni naglasak, kratki silazni i akut, bez prednaglasnih i zanaglasnih dužina.

Frazemi lokalizmi

Rezultati istraživanja pokazali su da rakljanski govor bilježi onimsku građu i određeni je korpus frazema razumljiv samo stanovnicima Raklja. Navedeni se frazemi odnose na stvarne osobe i njihova vlastita imena, nadimke i njihove osobine, zatim na geografske pojmove, tipična zanimanja i slično. Takvi se frazemi nazivaju lokalizmima, a navest ćemo neke od njih: *hodÿti kâko Ivÿč za Mâron*, *stančunÿvati kâko kûma Mÿcka*, *kušeljâti kâko Škrôko*, *šÿtÿt kâko Pâzda*, *krÿžati pòli Kâte Čabrÿnke*, *dÿlati po Svÿti Ivân*, *pòjti po vòlju u Savičÿntu*, *Hodâni z krâtkima nogâmi*, *tovâr se na Ÿčki sledÿja*, *brÿk je pòša na Labÿštinu*, *bûkati kâko bâk Borÿniča*.

4.2. Rječnik

â/bê

ni â, ni bê – neodređeno, ništa ne reći, šutjeti (*Nÿ rêka nÿ â, nÿ bê, sâmo je mÿča.*)

adrÿsa

dòjti na krÿvu adrÿsu – krivo optužiti *koga* (*Tò ča si mi rêka, dòšlo je na krÿvu adrÿsu, ja nÿsan njÿma dâla nânke cÿnta.*)

Agâta

Svÿta Agâta, snÿg na vrâta – 5. veljače, očekuje se snijeg (*Vâjk su nâši starÿji govòrili „Svÿta Agâta, snÿg na vrâta“.*)

âmen

âmen Bòže – napokon (*Âmen Bòže da je tâko fÿnulo.*)

i âmen – gotovo, svršeno (*To je tâko, i âmen, ne mòremo više niš ucinÿti.*)

rêči àmen – završiti razgovor (*Rêči àmen i fini vèč s ton štôrijon.*)

ãñdeja

ãñdeja çuvâr – onaj koji bdije nad çijim životom (*Jã znân da ìman svôga ãñðela çuvâra.*)

lîp kãko ãñdeja – jako je lijep *tko* (*To ðite je lîpo kãko mâli ãñdeja.*)

àrat

ìma àrat u svojìn rukãh – steçi zanat, zaposlio se *tko* (*Sãd ìma àrat u svojìn rukãh, je pòçeja ðèlati u Ûljaniku.*)

ârija

ðizati preârija - stvarati nered, raznositi (*Cîlu kãmaru je ðigla preârija.*)

ðôjti do ârije – dolaziti k sebi (*Mâloj je bìlo slãbo, kòmoç je ðòšla do ârije.*)

živiti od ârije – živjeti bez içega, životariti (*Mã çã živi od ârije!*)

ãš

hîtiti àša – dobitak (*Na krãju je òn hîtija àša!*)

bãba

pasãla bãba z kolãçi – prekasno je za *što*, zakasnio je *tko* (*Pasãla je bãba z kolãçi, sãd se pîpaj kãko znãš.*)

baciljãti

nîš ne baciljã – budi bez brige; ne zanima *koga* (*Nîš ne baciljãj, kad se bûdemo vîdile, çemo pòjti na kafê.*)

bãçva

bãçva prez dnã – proždrljivac (*Nîkad ne fini ìsti, on je bãçva prez dnã.*)

pijãn kako bãçva – jako pijan (*Njojì mladìç bûde pijãn kako bãçva.*)

bãk

bîsan kako bãk – jako bijesan (*Vîše pûti san ga vîdila da je bîsan kako bãk.*)

bûkati kako bãk Borìniça – plakati bez odreðena razloga (*Çã bûçeš kãko bãk Borìniça!*)

rôviti kãko bãk Borìniça - plakati bez odreðena razloga (*Çã rôviš kãko bãk Borìniça!*)

bakalãj

sûh kãko bakalãj – jako mršav (*Ti mâli van je sûh kãko bakalãj.*)

bãkuja

imãti bãkule po glãvi – biti hirovit (*Jèno mãlo si çvřknut, ìmaš bãkule po glãvi!*)

bãlavac

bãlavac oko vrãta vîsi – nezreo je *tko* (*Bi se uženija, ma još mu bãlavac oko vrãta*

všsi.)

bànak

sìsti se za bànak – početi pregovarati (*Lîpo se sìdimo za bànak pak se dogovôrimo kâko čemo se razdîliti.*)

spòd bànka – tajno, nelegalno (*Znàla san da mu je spòd bànka ništo dà da mu zapòsli sîna.*)

bânda

držàti se z bânde – ne miješati se u što (*Bèpo se držî z bânde, nèka sâmi zîdaju hîžu.*)

dûžan na svè bânde – pun dugova je tko (*Posûdila je šòldi, sàd je dûžna na svè bânde.*)

na sve četìre bânde svîta – na sve strane (*Njîhova dîca su pòšla na sve četìre bânde svîta.*)

stâti z bânde – ne miješati se u što (*Svâki pût kàd se sîn i nevîsta*

poprèckaju i poprèhtaju, stâra stojî z bânde.)

vûçi na svôju bându – raditi samo u svoju korist (*Takòva je, vûče na svôju bându.*)

z drùge bânde – suprotno (*Ta medežîja je dôbra za tlâk, mà z drùge bânde škòdi bubrîgima.*)

bârba

bârba si ti – mangup je tko (*Bârba si ti, tèbi nî za vèrovati.*)

bârka

rodîti se u bârki – ne zatvarati vrata za sobom (*Ča si se rodîja u bârki da nîsi zatvorîja vrâta za sòbon.*)

vrâjža bârka i bròd – psovka, označava nešto zanemarivo (*Vrâjža bârka i bròd, razbîla se lampadîna.*)

bi se mòga posâditi bašèlak u ũho – ima jako prljave uši tko (*Upèri si ũši, bi se mòga posâditi bašèlak u tvòje ũši.*)

bâšta

bâšta da jê – površno (*Pomèla je hîžu bâšta da jê.*)

bâva

je bâve – ima zraka (*Kad bimo bili dòšli do vrh Škrîl, vâjk je bìlo màlo bâve.*)

besîda

besîda je vîra – vjerovanje na riječ (*Nâšin stârin nîsu râbili ukâti, njîma je besîda bìla vîra.*)

bîti od besîde – od riječi, biti pouzdan (*Môj bârba je od besîde.*)

da bîn rèkla besîdu - ni pomisliti ružno na koga (*Da bîn rèkla besîdu zâ nju.*)

däti besìdu – obavezati se, obećati (*Nikì dân mi je múž dá besìdu da vîše
nêče vràgu kàplje pìti.*)

dôjti do besìde – uspijevati progovoriti (*Kòmoč je dòšla do besìde.*)

dôjti na jènu besìdu – poprićati (*Poklepòdne dôjdi na jènu besìdu poli mène.*)

držäti se besìde – ispuniti obećano (*Lîpo je kad se kršćàn drží besìde.*)

hìtiti besìdu – poprićati (*Dôjdi danàs poklepòdne pòli mène, hìtiti čèmo jènu besìdu.*)

imäti besìdu – imati nećije obećanje (*Za tú particèlu ìma njegòvu besìdu.*)

lîpa besìda utvàra svàka vràta – na lijep naćin može se puno postići (*Tò je stàra ìstina
da lîpa besìda utvàra svàka vràta.*)

ne reći besìdu - ni pomisliti ružno na koga (*Nîsan røkla besìdu zà njèga.*)

ne reći ni jenê besìde – šutjeti (*Nî røkla ni jenê besìde kad je čùja da ìma krîvo.*)

prèz besìd – šuteći (*Ustàla je prèz besìd kad su njòj røkli da je mälì vozìja vitùru.*)

skužàjte jènu besìdu – red je da nešto kaže tko (*Skužàjte jènu besìdu, vi ste dòsti tèga
røkli, sad sàñ jà na rèdu.*)

ustäti prèz besìd – ostati bez rijeći (*Kad san čùla da je pòšla stäti kjà od njèga, ustàla
sàñ prèz besìd.*)

ùšla je besìda iz ustì – nehotice reći što nije trebalo (*Kad sàñ bìla pòli njê, ùšla njoj je
besìda iz ustì pak je røkla vîše nègo ča je ràbilo.*)

uzèti besìdu iz ustì – reći upravo ono što je sugovornik htio reći (*Jùšto si mi ùza
besìdu iz ustì, sàñ i jà jùšto tò stìla reći.*)

bîlo

reći i bìlih i cînih– izvrijeđati, napasti koga (*Da si hi sàmo čùja, su si røkle i bìlih i
cînih.*)

bîs

püknuti od bîsa – razljutiti se, pobjesnjeti (*Nèka püknu od bîsa svè divòjke, jà vòlin
Zòru.*)

blàgo

blàgo od čovìka – nije čovjek (*Takòvega jòš nîs vîdila, on je blàgo od čovìka.*)

držäti za blàgo – uvrijeđen je tko (*Mä čä me držíš za blàgo?*)

blàgoslov

däti blàgoslov – izgrditi koga (*Sàñ mu čüda tèga røkla, sàñ mu vèro
dála blàgoslov.*)

blàto

kàko blàta – mnogo (*Òn ìma šòldi kàko blàta, ne znâ kàmo bi š njìma.*)

zvüći z blàta – pomoći da se izvuće iz nevolje tko (*Na vrìme se zvüka z blàta,*

debðto je finuja u pržunu.)

živo blàto – veliko blato (*Ne hòj tàmo, tôteka je živo blàto.*)

Blàž

Svèti Blàž, dáj nan dàž – poslovica, molitva (*Svèti Blàž, dáj nan dàž, čèmo dðjti u Vodnjàn na blàgoslov grla.*)

Bòg

ako Bòga znàš - molim te, preklinjem te (*Ako Bòga znàš, poslušaj me uvì pùt.*)

àmen Bòže – napokon (*Àmen Bòže da je tàko finulo.*)

Bòg Bògova - odlično, sjajno (*Bòg Bògova vàn se to ponèslo.*)

Bòg će pomòči – bit će dobro (*Nìmaj stràha, Bòg će pomòči.*)

Bòg će ti plàtiti – zaslužuje sve dobro *tko* (*Fàla cà si mi pomògla, Bòg će ti plàtiti.*)

Bòg dà, vràg ùzeja - kako došlo, tako otišlo (*San čùja da su ukrèli pršùte, Bòg dà, vràg ùzeja!*)

Bog dáj – nadamo se (*Bog dáj srìču i zdràvlje!*)

Bog dáj zdràvlje – želim ti zdravlje (*Bog dáj, zdràvlje, bàrba Martìne!*)

Bòg ga je ùza h sèbi – umro je *tko* (*Bòg ga je ùza h sèbi da više ne pàti.*)

Bòg nì tàko stìja – nepravedno, protiv Božje volje (*Mùž njoj je mlád ùmra, mà Bòg nì tàko stìja.*)

Bòg s tòbon – što ti pada na pamet (*Bòg s tòbon, cà tàko na plàho ubùčen grèš po uvòj zìmi na mòre?*)

Bòg te blagoslovìja – želim ti sreću (*Bòg te blagoslovìja, dòbra ti partèncà.*)

Bòg te pomòga – želim ti dobro (*Tàko te Bòg pomòga...*)

Bòg vàn dáj srìče i zdràvlja – želim vam uspješan život (*Dìca mòja, sàd ste se uženìli i Bòg van dáj srìče i zdràvlja.*)

Bògu čùvaj – nikako, ni u kojem slučaju (*Bògu čùvaj da mu to povìš, bìn ti zamìrila.*)

Bògu za plàkati – žalosno, šteta što je tako (*Bògu je za plàkati, znàš, da òni nète dèlati.*)

Bòg znà – ne zna se o čemu ništa (*Bòg znà od kèga ròda i pôroda je òna dòšla u Ràkalj.*)

Bòže mi pròsti – isprika za rečeno (*Bòže mi pròsti, ne znàn zàšto sàn to nànke rèkla.*)

cìli bòjži dån – od jutra do večeri (*Cìli bòjži dån nì nìš ùja ni pìja.*)

cìlu bòjžu nòč – cijele noći (*Cìlu bòjžu nòč nìsan òka sklopìla.*)

cřka da Bòg dà – kletva (*Cřka da Bòg dà, sàmo mu tð želìn!*)

čà Bòg dà – rodit će se prema Božjoj volji (*Svejèno ko je mùški eli žènska, će bìti čà*

Bôg dá.)

dâj Bøže - neka se ostvare želje (*Dâj, Bøže, sâmo nêka ustâne uvâko.*)

dâr od Bøga – dragocjen je *tko* (*Pøkle tolîko lît to dîte njîn je dâr od Bøga.*)

dobiti svôga Bøga - biti kažnjen, dobiti batine (*Kâd dôjdemo dôma, ti češ
dobiti svôga Bøga!*)

îma Bøga – zaslužena pravda, pravda je zadovoljena (*Ste vîdili ça ga je tukâlo, sân
rêkla da îma Bøga, krîv je!*)

kadî Bôg nîma svôga – daleko (*Su pøšli dalêko, kadî Bôg nîma svôga.*)

kâko Bôg dá – kako bude (*Nêka bûde kâko Bôg dá.*)

kâko Bôg zapovîda – kako se očekuje, po svim pravilima (*Se kapîmo, to češ učînîti
kâko Bôg zapovîda eli češ puštîti.*)

kêga Bøga – što (*Kêga Bøga si vřga u glâvu?*)

kî Bôg ti je – što mu je sada (*Kî Bôg mu je da se ne møre frmâti?!)*

kô Bôg dá - bude li sreće (*Kô Bôg dá dâžda, če biti i kumpîra)*

krêsti Bøgu dâne – gubiti vrijeme, ljenčariti (*Tî mladîč sâmo spî, po cîle dâne krêde
Bøgu dâne.*)

molîti kâko Bøga – moliti, preklinjati (*Mòlin te kâko Bøga, nemôj nînemu tô
povîdati.*)

ne dâj Bøže – kojim slučajem, toga se treba čuvati (*Ne dâj, Bøže, da su tâ vrâta pâla
na njêga.*)

nêka te Bôg čûva – želim ti dobro (*Sînko môj mîli, nêka te Bôg čûva po svîtu.*)

nêka vâs Bôg žîvi – neka vam bude dobro (*Nêka vâs Bôg žîvi çûda lît skûpa.*)

nî Bôg nî vâzda – ništa (*Danâs je vîdila svòje sûsede, nîsu njòj rêkli nî Bôg nî vâzda.*)

nîš pod mîlin Bøgon - baš ništa (*Nîš pod mîlin Bøgon nîs krîv.*)

ôntar je Bôg po zêmlji hodîja – bila su to bolja vremena (*E, kâd smo mî bili mlâdi,
ôntar je Bôg po zêmlji hodîja.*)

pîtaj Bøga - ne zna se, tko bi znao (*Ne znân, pîtaj Bøga kolîko vrîmena trîba smòkvi
da urêste, fòrši kakòvo lîto.*)

pojîsti Bøgu nòge – sve odreda pojesti (*On je u lîtima da bi pojîja ânke Bøgu nòge.*)

pôjti Bøgu za kurîra – umrijeti (*Je pøša i Tône učêra Bøgu za kurîra.*)

pôjti tâmo di je Bôg rêka lâku nôč – zabit (*Su i ôni pøšli žîviti tâmo di je Bôg rêka
lâku nôč.*)

polâgati Bøgu račûne – umrijeti, umirati (*Je dôšla ûra da se Bøgu polòže račûni.*)

po râne Bøga – zar toliko (*Po râne Bøga, ça tolîko šòldi si dâla za postòle?*)

svâki bøjži dân – neprestano (*Vêč dvâ mîseca, svâki bøjži dân, pâda dâž.*)

tàko te Bòg pomòga – uistinu, stvarno (*Tàko te Bòg pomòga, čà to jè ìstina?*)
tentàn od Bòga i Majke Bòjže – jako je nemiran *tko* (*Nànke da si tentàn od Bòga i
Majke Bòjže da ne dàš mîra.*)

ubîti Bòga – jako istući koga (*Kàd je dòša dòma, ubîla je Bòga u njêmu kolîko
ga je stûkla.*)

ulovîti Bòga za brâdu – hvaliti se postignutim uspjehom, učiniti nešto neostvarivo
(*Tî, mâli, parâš da si ulovîja Bòga za brâdu!*)

vîti svôga Bòga – snosit ćeš posljedice (*Sàd kàd se uženîla za njêga, vîti će ôna svôga
Bòga.*)

za Bòga mîlega – za ime Bojže (*Za Bòga mîlega, pûš me na mîru.*)

zafâliti se Bògu - biti zadovoljan, moglo je i gore (*Zafâlin se Bògu da sàn ustàla žîva.*)

za vâjme Bòga – zaboga (*Za vâjme Bòga, dâj mi to uvàmo.*)

bòk

češljâti se na bòk – češljati se u stranu (*Ti je nâpro lîpo otkàd se češljaš na bòk.*)

glèdati po bòku – zamjeriti se *komu* (*U zâdnje vrîme jèna pršôna me glèda po bòku.*)

hîtati na bòk – iskrivljeno hodati (*Kad grê, hîta jèno mào na bòk, kàko i njegòv
bârba.*)

hodîti po bòku – hodati naginjući se na jednu stranu (*Se dòbro nâpija i sàd grê po
bòku.*)

stâti na bòk – nakrivljeno *tko* ili *što* stoji (*Stâla je na bòk dok njoj je govôrija da je
ôna krîva ča nîsu pòšli žîviti kjà iz Ràklja. Ubûci se lîpo, stàn ti stojî na
bòk, lâmpa ti dójde uzâda.*)

stâti uz bòk – podržavati *koga* u čemu (*Ti si kàko i ôn kad mu stojîš uz bòk.*)

bòl

zàla te bòl popàla – željeti zlo *komu* (*Nâpro si porèdan i zàla te bòl popàla!*)

bòlest

bòlest je pokosîla – umrijeti od bolesti (*Nîka bòlest njîn je pokosîla i mäter i òca.*)

vûče bòlest – bolestan je duže vrijeme *tko* (*Vèč dòsti vrîmena vûče nîku bòlest.*)

boljîhav

bîti boljîhav – boležljiv (*Otkàd se ta mâlîca rodîla, je boljîhava.*)

bòmba

kàko da je bòmba pàla – veliki nered (*Kàko da njîn je bòmba pàla u kòrat,
svè njîn je rashîtano.*)

bòs

gòja i bòs –ništa ne posjedovati (*Je gòla i bòsa, nîš nî dònîla sòbon.*) –**v. goja**

Bösna

i mîrna Bösna – stvar je zaključena (*Fûma je dõbila Milîje, Âna Rõšovicu, a Tône
Prodõle i sãd je mîrna Bösna.*)

brâda

gläditi brâdu – biti zadovoljan (*Ðovãni je dõbija lípu pênziju iz Merike, fîno je glädija
brâdu kad su mu poslãli ček.*)

brät

brät brätu – čini se, otprilike (*Brät brätu ko je na mãši bilo dvãjset ljûdi.*)
žîviti kãko brãča – živjeti u slozi (*Õni dvã se slãžu i žîve kãko brãča.*)

brëk

kãko brëk i mãčak – ne slagati se, ne podnositi se (*Žîve skûpa i se vëro võle kãko brëk
i mãčak.*)

kãko vëžen brëk – ograničen je u kretanju *tko* (*Brîžan, ne mõre nîkamor, je kãko
vëžen brëk.*)

razvëženi brëk – slobodan, bez ograničenja je *tko* (*Dõma su prãvi, ma kãd ìdu kãmo
od hîže, su kako razvëženi brëki.*)

brîga

bãš me brîga – ne mari *tko* za *koga* (*Bãš me brîga čã će šinjõra za mẽne rëči.*)

bõli me brîga – svejedno je *komu* (*Bõli me brîga kãmo je põša, mi smo se rastãvili.*)

čã me brîga – ne tiče se *koga* (*Mã čã me brîga kãd će jõpet dõjti, su me štuflãli.*)

hîtiti se u brîgu – brinuti se (*Hîtilla se u brîgu od pensîra.*)

hîtiti brîgu na vesëlje – oraspoložiti se (*Hîti brîgu na vesëlje i hõj nãprid!*)

îma pûnu glãvu brîg – zaokupljen je brigama *tko*, **v. glãva**

nî me brîga – ne tiče se *koga što* (*Nãnke mãlo me nî brîga za nîjhove stvãri.*)

brîme

nosîti tëško brîme – *nekomu* je tëško *što* (*Baldõtina mãti je svãko brîme u živõtu nosîla
sãma.*)

brîškula

hîtiti brîškulu – zaigrati na karte (*Na plãci põli Drãge je bîla oštarîja i tãmo bi põkle
mãše mũški vãjk hîtilla brîškulu.*)

břk

smîjati se spod břka – podrugljivo se smijati (*Dõk mu je pokažîvala kadî su bîla
dřva, smîja njoj se spod břka!*)

rëči u břk – reći istinu u lice (*Segûtra mu je rëkla u břk da lãže!*)

skrësati u bŕk – izravno reći *komu što* (*Skrësala mu je u bŕk svè čà je pensàla da mu trĭba rëči.*)

bŕkast

je bŕkasta – vrlo složena i zamršena situacija (*Je situâcija nâpro bŕkasta.*)

bŕlog

pôjti u bŕlog – poći u krevet (*Ne mòren više glèdati na òči, zâjno grên u bŕlog.*)

brljùha

dàti jênu za brljùhu – udariti iza uha (*Mâli, ču ti dàti jênu za brljùhu!*)

brmbòčkati

ne brmbòčkaj – ne brbljaj (*Fĭni brmbòčkati!*)

bròj

ne znâš njĭn bròja – mnogo (*Mâla je dòbila šênce, ne znâš njĭn bròja.*)

nĭsu svè kòze na bròju – nije pri sebi *tko* (*U zâdnje vrĭme se vĭdi da mu nĭsu svè kòze na bròju.*)

v. kòza

nĭsu mu svĭ na bròju – nije pri sebi *tko* (*Gòja je pòša vãnka, nĭsu ni njĕmu svĭ na bròju.*)

brükviči

tũči brükviče – drhtati (*Dòša je z bârkon na Blàz, vâlje je tũka brükviče od zĭme.*)

brzĭna

fĭlmskon brzĭnon – jako brzo (*Tò ti je bìlo fĭlmskon brzĭnon kâko se sâmo zmâkla dòma u Pâpine.*)

hĭtiti u pĕtu brzĭnu – jako ubrzati (*Kâd je dòša do Bolovâna, hĭtija je u pĕtu brzĭnu i ũša je da ga nĭdan ne vĭdi.*)

bubrĭg

žĭviti kâko bubrĭg u lõju – živjeti u blagostanju (*Nĭš mu ne fâli, žĭvi kako bubrĭg u lõju.*)

bulĭn

držàti za bulĭna – ismijavati *koga* (*Vĕro ga držĕ za bulĭna, òn tò ne vĭdi.*)

bumbâk

imâti bumbâk u ušĭ – praviti se gluh (*Nânke da ĭma bumbâk u ušĭ, nĭš ne čũje kâd njòj se čâ rëče.*)

bũmbar

hòj bũmbaru svĭriti – daj, uozbilji se; dosadio si (*Ti mi štampĭvaš, hòj lõpo bũmbaru svĭriti, ja te nĕču više slũšati.*)

bũra

džizati büru za niš – izazivati nemir bez ikakva razloga (*Vëro mu ne râbi džizati toľiku büru za niš.*)

doletiti kâko bûra – upasti (*Kâd je čÿja da mu je dôšla pòli màtere, doletija je kâko bûra.*)

büsola

zgubiti büsolu – izgubiti smjer (*Zasvîn je zgubija büsolu, ne znâ ča dëla.*)

butîga

butîga je utvòrena – hlače su otkopčane komu (*Butîga mu je bila utvòrena, pišoprëš mu je do krâja bija dôli, a ôn tô ni vîdija.*)

skočiti do butîge – kupovina na brzinu (*Skôči do butîge i kûpi unô za súde prâti.*)

cëditi

zâjno cëditi – klonuti (*Je skopâla dvî ùlike i zâjno je cëdila.*)

centamënte

na centamënte – iz čista mira, odjednom (*Na centamënte mu je pòčela grdo govôriti.*)

cidïlo

puštiti na cidïlu – napustiti koga kada mu je najpotrebnije; ostaviti koga neka se sam snalazi (*Sâd kâd mi je nâjviše trîbalo, puštija si me na cidïlu.*)

ciganâti

ciganâti ništo – moliti koga što (*Svâki dân ništo ciganâ, niš njoj više ne dân.*)

cijêna

astronòmška cijêna – previsoka cijena (*Kûpija je vitûru kâ ìma astronòmšku cijênu.*)

bîti na cijêni – vrijedno je što (*Njihov je terën na cijêni jer je uz sâmò môre.*)

dâti spòd cijêne – sniženje (*Sân kûpila trî kîle orâd, mi hi je Faragûna dâ spòd cijêne.*)

cïto

stân' cïto – šutjeti, ne smetati (*Stân' cïto, dïca spë.*)

crîkva

čisto kâko u crîkvi – jako čisto (*Kâd dôjdeš u njojû hïžu, vîdiš da je čisto kâko i u crîkvi.*)

cŕn

povîdati hi cŕnih i bîlih – pričati nadugo i naširoko (*Je zrmân segûtra bija pòli nâs pa nân je povîda i cŕnih i bîlih.*)

zavîti u cŕno – posljedica smrti bliske osobe (*Zgubîla je mûža, zavijêna je u cŕno.*

Njojâ smŕt me zâvila u cŕno.

(Zavijèna je u c̄rno otkàd njoj je mùž ustà mřt na bròdu.)

c̄rnac

dèlati kàko c̄rnac – naporno i mukotrпно raditi *(U minjèri je dèla kàko c̄rnac po cìle dāne.)*

crnīna

nositi crnīnu – žalovati *(Jòš vāj̄k za mùžon nòsi crnīnu.)*

c̄rno

c̄rno na bìlo – potpuno jasno, napismeno, kao pisani dokaz *(Sād svè līpo stāvimo c̄rno na bìlo pòli ukāta, da se znā čigòvo je čā.)*

c̄rno se pīše – loše se predviđa komu *(Pòkle svèga uvèga, c̄rno mu se pīše.)*

dèlati na c̄rno – raditi bez dozvole, na nezakonit način *(Pòli njèga, kàko bìmo rèkli, svī dèlaju na to c̄rno, kàko se rèče.)*

glèdati c̄rno – pesimist je tko *(Na svè glèda c̄rno, nīderi ne vīdi nīš dobrèga.)*

nabāviti na c̄rno – kupiti nelegalno što *(Mi se pâr da je bārku kūpija na c̄rno.)*

čā

ča bi rèči – zbog čega *(Čā bi rèči da nēčeš dōjti na fèštu?)*

dònke čā – nego što *(Dònke čā nègo je tâko kàko si rèkla!)*

jè čā jè – osrednje *(Uvī bakalāj jè čā jè.)*

čā dīš – što kažeš *(Čā dīš, bìmo pòšli brāti špàruge?)*

čāst

bīti spòd čāsti – ne priliči komu, srami se tko *(Od njèga posūditi čā, njèmu je tō spòd čāsti.)*

slūži na čāst – pohvalno, ima tko zasluge za što *(Slūži mi na čāst da sàn tèn brīžnen čovīku mògla pomòči.)*

svāka čāst – čestitam, zasluđuje priznanje tko *(Svāka ti čāst da si tō rèkla, nèka vīde da*

nīmaš strāha od takòvih!)

čèlo

pīše na čèlu – jasno je *(Pīše mu na čèlu da ne kušeljā ìstinu.)*

čèsta

bīti na čèsti – ostati bez ičega *(Ūmra njīn je òtac i sād su, brīžna dīca, svī na čèsti.)*

hītiti na čèstu – izbaciti iz kuće ili posla koga *(Mīmu Pičāncovu je mǎčeha hītīla na čèstu kad je imāla sāmò četrnājst līt.)*

čîn

dovësti prid götov čîn – dovesti na gotovo koga (*Dovëla ga je prid götov čîn kad mu je rëkla da je zbäbna.*)

čîne

dëlati čîne – izvoditi gluposti (*Dëla čîne za ne pôjti u škôlu.*)

čïst

imäti čïst obrâz – biti pošten (*Möre pôjti kamo čë, ìma čïst obrâz.*)

nîmati tri čïste – ništa ne znati, nemati pojma, ne biti sposoban (*Znâš da nîma tri čïste.*)

nîsi čïst – nisi pri zdravoj pameti (*Mä mi se parâ da nî ôn čïst, vëro nî čïst!*)

čïsta

svë čïsto – sve, bez iznimke (*Ûzeli su njöj svë čïsto, svë ça jë, brízna, imäla.*)

svë čïste – one sve (*Svë čïste su učëra döšle u vrta i pojìle su salätu, vräjze këkoše!*)

čïsto

bïti na čïsto – znati sve o komu, čemu (*Se poznâmo, säd smo lïpo na čïsto!*)

čïtovät

bïti čïtovät – jedar, zdrav (*Čïtoväto je to dïte, drëk mu bëdi.*)

čovïk

bïti svöj čovïk – finansijski neovisan čovjek (*Lïpo su zgojìli tëga mladïča, svöj je čovïk, a mi se pâr da več ìma i svöju famëju*)

čovïk na čovïka – ravnopravno, podjednako (*Čovïk na čovïka, tô ni čüдно.*)

čovïk na sliku i prîliku Böga – čovjek po uzoru na Boga (*Čovïk je učïnjen na sliku i prîliku Böga.*)

čovïk na svojën mïstu – čovjek kojemu se ništa ne može zamjeriti, pošten i ispravan čovjek (*Töne je čovïk na svojën mïstu.*)

čovïk od besïde - čovjek koji drži svoju riječ (*Vïruj ti mëni da je ôn čovïk od besïde.*)

čovïk od svïta – čovjek koji je puno proputovao i poznaje svijet (*Baldta je bëja čovïk od svïta.*)

da čovïk pükne od smïha – smiješan je tko (*Da čovïk pükne od smïha kad ga vïdiš u tïn bragëšami.*)

mäli čovïk – običan čovjek (*Za mälega čovïka je u sväko vrïme i väjkbïlo tëško.*)

načinïti čovïka – napredovati po osobinama (*Žëna je načinïla čovïka od njëga.*)

postätì drügi čovïk – promijeniti se, preporoditi se (*Ste vïdili da se möre uz mřvu völje postätì drügi čovïk.*)

svöj čovïk – neovisan čovjek (*Käd si svöj čovïk, nïdan ti nïš ne möre.*)

těžak čovik – naporna osoba (*Nisan mōgla znāti da je táko težak čovik. Smīron nīšto pritēndi, nē bin ràda š njin žīviti, težak je čovik.*)

čřv

īma čřva u guzīci – nemiran je *tko* (*Tolīko fřnda kāko da īma čřva u guzīci.*)

čŭciti

čŭciti dōma – ljenčariti, ništa ne raditi (*Po cīle dāne čŭci dōma i nīš ne dēla.*)

čŭdo

čŭdo bōjže – neočekivano, nepredviđeno, neobično (*To je čŭdo bōjže da mu je pōša na funerā.*)

čŭdo jēno – to je nevjerojatno (*Čŭdo jēno kāko njōj ne dà mīra.*)

čŭdo od ditēta- posebno nadareno dijete (*Od mālīh nōg Pātrik je bīja čŭdo od ditēta.*)

čŭk

sām kako čŭk – usamljen je *tko* (*Žīvi sām kako čŭk.*)

to je hīža za čŭke, za čŭke, ne za ljūde – u kući nitko ne živi, prazna kuća (*Pēnte je rēka da to je hīža za čŭke, za čŭke, ne za ljūde.*)

dakōrdo

vřči se dakōrdo – dogovoriti se (*Sād hōmo popīti jēnu kād smo se vėč vřgli dakōrdo.*)

dān

brojīti dāne –nestrpljivo čekati (*Smīron brojī dāne da njōj mŭž dōjde dōma z brōda.*)

cīli bōjži dān – od jutra do mraka (*Cīli bōjži dān mi je zīma.*)

čā dāni – puno vremena (*Čā dāni je vėč pasālo od ōntar.*)

dān i nōč – uvijek (*Dān i nōč si ne mōre nājti mīra.*)

dān se protēga – dan se produljio (*U mārču se dān līpo protēgne.*)

do sŭdnjega dāna – zauvijek (*Mōre čekati, ma će čekati do sŭdnjega dāna.*)

gubīti dāne – uzaludno trošiti vrijeme (*Gŭbiš tōte dāne, a tāmō te čēka za finuti dēlo.*)

īde kāko da trī dāna nī īja – pohlepno jede *tko* (*To je rēči īsti, kāko da trī dāna ni īja.*)

māli dān – kratki dan (*Več u angŭštu se vīdi da je māli dān.*)

mŭčan dān – težak dan (*Nikād je svāki dān bīja mŭčan.*)

ne vīti dāna ni nōči – biti u iščekivanju (*Ne vīdin dāna ni nōči da se sīn tornā dōma z brōda.*)

ne znā se čā nōsi dān, a čā nōč – budućnost je neizvjesna (*Danās, sīnko mōj, ne znā se čā nōsi dān, a čā nōč.*)

odbrōjeni dāni – umire *tko* (*Nāpro je bōlan, su i njēmu odbrōjeni dāni.*)

po cīli bōjži dān – neprestano (*Po cīli bōjži dān sāmō fūma i pīje.*)

po vās dān – cijeli dan (*Pastīri su nikāda po vās dān čŭvali ōvce.*)

pòd stâre dâne – u starosti (*I tô dòčkati pòd stâre dâne, nî lâka.*)

puštiti za cîne dâne – ostaviti po strani za slučaj potrebe, za teška vremena (*Da ìman kakòvo šòlde, puštìla bin hi za cîne dâne.*)

sùdnji dâ – posljednji dan (*Kâd će to bìti, na sùdnji dâ?*)

svâki bòjži dâ – neprestano (*Svâki bòjži dâ pūše bûra.*)

u pô bìlega dana – usred dana (*U pô bìlega dâna su njìn tâti dòšli u hìžu i ukrèli šòlde.*)

u srì bìlega dâna – usred dana, naočigled sviju, iznenada (*U srì bìlega dâna se pijàn popišâ pod lôžon.*)

uzèti dâ za nôč – promijeniti uobičajeni ritam života (*Odkâd uvô pîšen, ùzela san dâ za nôč, iz nôči na dèlo, z dèla pîsati.*)

danàska

domîšljati se kâko danàska – točno se tko sjeća koga, čega (*Se domîšljan kâko danàska kakòva je bìla njìhova hìža, kâko mâla san z bàbon tàmo hožèvala.*)

žìviti od danàska do sùtra – živjeti ne misleći na budućnost (*Nìdan od njìh ne dèla, žìve od danàska do sùtra.*)

dâska

drìta kâko dâska – bez oblina, mršava (*Nìma cîc, ni guzîc, drìta je kâko dâska.*)

fâli jena dâska u glâvi – nije pri zdravoj pameti tko, blesav je tko (*Fâli mu jèna dâska u glâvi kad je puštìja dèlo.*)

nîsu svè dâske u glâvi – nije pri zdravoj pameti tko (*Po cìle nôči ìgra na automâtu, boga njèmu nîsu sve dâske u glâvi.*)

pijàn do dâske – jako pijan (*Sìnoć je dòša dòma pijàn do dâske.*)

dâti

dâti čâ mu grê – dati komu što je zaslužio (*Svâčesa mu je zgovôrila, vèro mu je dâla čâ mu grê.*)

dâti svè od sèbe – učiniti sve što je u cijoj mogućnosti (*Sùtra će te učitèljica pîtati, dâj svè od sèbe.*)

dâti znâti – diskretno javiti komu što, obavijestiti koga o čemu (*Sùtra ču njoj unâko zdalèka dâti znâti neka se jâvi na to mîsto u drùgoj škòli pâk čâ bûde.*)

dèlati

dèlati za nîš – raditi bez naknade (*Plâče su mâle, dèlamo za nîš.*)

nîš ne dèlati – ljenčariti (*Po cìle dâne nîš ne dèla, sâmo spî i ìde.*)

dělo

dāti se na dělo – raditi sa strašću (*Dājmo se na dělo da ča prīje raspīlimo ta dřva.*)
dělo nī parāda – posao nije laka zabava (*Ča si parā da če bīti lāko, znāš da dělo nī parāda.*)

dělo se poněslo – uspjelo je (*Vīdiš kāko je sàda līpo, dělo nan se poněslo.*)
držāti se děla – biti zaposlen i redovito na poslu (*Drži se tī děla, ne hòj òkolo.*)
pačāti se u dělo – miješati se u posao gdje ne treba (*Sěkrva se nevīsti vāj k pačā u dělo.*)

tō nī dělo – to se ne radi (*Srāmi se, tō nī dělo.*)

ubīti se od děla – jako se umorio od posla *tko* (*Danās san se ubīla od děla.*)

vřājže dělo – težak i složen posao (*Vřājže dělo, pūsti to sàda, pòkle čemo refāti.*)

derāti se

děre se kako da ga kòlju – jako se dere *tko* (*Ga čūješ, se dère kāko da ga kòlju.*)

desēti

nīšto za svīn desēto – nešto sasvim drugačije (*Tō čā si mi sād rēka, ma to jā nīšto za svīn desēto.*)

deštīn

to je bīja deštīn – to je bila sudbina, mirno prihvaćanje teške situacije (*Vèruj ti mēni da je to bīja deštīn, ne mòreš tôte nīš učinīti.*)

deštīnāno

bīti deštīnāno – biti suđeno *komu što* (*Je i njòj, brīžnoj, deštīnāno da je tāko nesrīčna.*)

dešvidān

bīti dešvidān – zločest je *tko* (*Vèro si dešvidān!*)

devīšta

poznāti devīšta – poznavati iz viđenja *koga* (*Poznān ga sàmo devīšta.*)

dīte

dāti māteri dīte – u prave ruke, stručnjaku koji će riješiti stvar (*Pūšti, dāj māteri dīte.*)

dīte je na pūtu – trudna je (*Te se morāti zākoniti, dīte je na pūtu. Sād je i dīte na pūtu, te se morāti uženīti.*)

načinīti dīte – zatrudnjeti (*Njoj je načinīja dīte.*)

nosīti dīte – biti trudna (*Nōsi dīte, ma se još ne znā ko če bīti mužki eli ženska.*)

divojčīna

divojčīne na braūru – djevojke na vrhuncu svog djevojaštva (*Labīnke su vāj bīle divojčīne na braūru.*)

divõjka

divõjka i pô – prava djevojka (*Mîma je divõjka i pô.*)

stâra divõjka – usidjelica (*Pâškva je ustâla stâra divõjka.*)

uprâskala se u divõjku – razviti se u djevojku (*Martîna se priko nõči uprâskala u divõjku.*)

dlâka

iskâti dlâku u jâju – ulaziti u najsitnije detalje; sitničariti; pretjerivati u čemu (*Pûš to, čâ vrâga îščeš dlâku u jâju!*)

nîma dlâke na jazîku – govori otvoreno tko (*Kad nikî nîma dlâke na jazîku almèno znâš čâ pensâ.*)

prez dlâke na jazîku – bez okolišanja reći što (*Lûca je vâjk bila prez dlâke na jazîku i svâkemu bi rëkla ča îma za rëči.*)

svâka dlâka na njêmu je prõkljeta – zločest je tko (*Porëdan je da je svâka dlâka na njêmu prõkljeta.*)

za dlâku – promašiti, izbjeći što (*Za dlâku je mòga ustâti maganjân.*)

dnõ

do dnâ dûše – duboko, jako (*Do dnâ dûše njoj je žâ ča ga je ufëndila.*)

dõjti do dnâ – doživjeti najgore (*Sad su dõšli do dnâ, čëmo vîti kâko će ta komëdija finuti.*)

dobîti

dobîti ča mu grê – primjereno je kašnjen tko (*M. je fînuja u pržûnu, dõbija je ča mu grê!*)

dobîti svõje – zaslužen je kašnjen tko (*Dõbija je svõje, ča je parâ da niš od tëga ne bûde, to je pravîčno.*)

dõbro

dõbro će dõjti – bit će od koristi što (*Bin stavila stâvila špâroge u škrînju, dõbro će dõjti za kakõv pâšt.*)

dõbro pasâti – ima sreću tko (*Dõbro si pasâ da nîsi bûsa u zîd.*)

dõbro se držâti – dobro izgleda tko (*Dànica se dõbro drži na lîta kâ îma.*)

grê na dõbro – poboljšava se (*U zâdnje vrîme njõj nõga grê na dõbro.*)

ne pîše se dõbro - upast će u nevolje tko (*Svî smo znâli da se s takõvin òcen mâlen ne pîše dõbro.*)

ni za dõbro, ni za zlõ - nikako (*Nîsi njõj mòga dokâzati da ìde mēdigu, nî za dõbro, nî za zlõ.*)

to ne zadâje na dõbro – moglo bi poći po zlu što (*Nâžgala se bõška, tõ ne zadâje na*

dôbro.)

dôjti

dôjti h sebi – osvijestiti se (*Pòčele su fêrije, mà jòš nî dòšla h sèbi.*)

dôjti na sê – osvijestiti se (*U zâdnje vrîme kâko da je dòša nâ se.*)

dôjti na svôje – srediti se (*Ne baciljâj, svè dôjde na svôje, prîje eli pòkle.*)

drèk

drèk ti bùdi – obraćanje djetetu: želim ti dobro, naklonjen sam ti, gledam na tebe sa simpatijama (*Ma si lîpa, drèk ti bùdi.*)

drobîti

nîšto drobîti – bez smisla govori tko (*Čà ja znân, nîšto je ustàla drobèči, nîsan nîš kapîla.*)

držâti

dôbro se držâti – dobro izgleda tko (*U tîn lîtima i Lîdija se jòš dôbro držî.*)

držâti se skûpa – ljubovati; zajedno nešto planirati (*San çûla da se držê skûpa.*)

držâti tîdo – ne popušta tko (*Stâra držî tîdo, ôna zapovîda.*)

mi se držîmo, døk smò – nije upitna çija suradnja i zajedništvo (*Niki dân mi je Fêmica røkla da mi se držîmo døk smò, pensàla je na to da si vâjk pomòremo i da bùdemo skûpa.)*

dùg

làže koliko god je dùg i širøk - bezočno laže tko (*Svâki pût kad nîšto rèce, làže koliko gòd je dùg i širøk.*)

durâda

bîti od durâde – dugotrajno (*Nêče tô bîti od durâde, vèč su se pòčeli prèhtati.*)

dûša

bîti na dûši – odgovornost za grešku (*Je žbaljâ ča mu je posûdija šòlde, sâd mu je tô na dûši.*)

bolî dûša i tîlo – sve boli koga (*Svâki dân me bolî i dûša i tîlo, ne mòren vîše tâko žîviti.*)

dûša od çovîka – jako dobar çovjek (*Znàla san da je to dûša od çovîka. Ne poznân bòljega od njèga, dûša je tô od çovîka.*)

dûšu dàti – dobrodošlo je što (*Màlo vîna mi je dûšu dàlo.*)

grîšiti dûšu – nanositi nepravdu komu (*Zâšto pensâš da je ôn ùzeja drva? Nemòj grîšiti dûšu.*)

imãti na dûši – biti odgovoran za *čiju* nesreću ili smrt (*Cìli živòt ìma na dûši bãbu, nì rivã š njòn u bôlnicu na vrìme.*)

jêna dûša i jêno tílo – biti u skladu s *kim* (*Pòp je rëka da su sãd jêna dûša i jêno tílo.*)

nì žìve dûše – nigdje nikoga, nema nikoga (*U srì pòdne nì žìve dûše vãni na sũncu.*)

pròdana dûša – pokvarenjak (*Svì unì ki bi za šòlde svãstor ucinìli, su pròdane dûše.*)

prodãti dûšu vrãgu – prepustiti se zlu (*Vìše mu ne mòren vërovati, pròda je dûšu vrãgu.*)

puštìti dûšu – 1. umrijeti (*Bòg ga pomìluj, jũsto je puštìja dûšu.*); 2. jako se umoriti (*Puštìla san dûšu dok sãn svè tò naštãcala i fìnula.*)

tolìke dûše – mnogobrojni (*Ma kãko se mòru tolìke dûše prihrãniti od plãče jenëga ditëta u grãdu, je rëka Balòta.*)

dûžan

ne ustãti dûžan – uzvratiti istom mjerom (*Ni mu ustãla dûžna, svãšta mu je zgovòrila.*)

dvã

sãd su dvã – slični su (*Su skùpa pòšli u oštariju, sãd su vëro dvã.*)

đìr

bìti u svojèn đìru - biti u svojem svijetu (*Bavãrci iz Pãpini su vãjk u svojèn đìru.*)

đòn

bòli me ðòn – svejedno je *komu* (*Vëro bòli me ðòn za njëga!*)

ëks

popìti na ëks – naskap piti, odjednom popiti (*Cìli ðëc rakìje je pòpija na ëks.*)

fãca

vëro je fãca – pravi se važnom osobom *tko* (*Sãd pensã ko je snìmija spòt da je vëro nìka fãca.*)

fãla

to mi je fãla – nezahvalan je *tko* (*Svè ça je bìlo u mojòj mòči sãn ti naćinñja i to mi je fãla za svè?*)

fãt

ulovìti na fãtu – zateći *koga* dok radi nedopušteno *što* (*Pòša je na pedočëru, ulovìli su ga na fãtu jũsto kad je stìja ukrësti crnogòrke.*)

fãta pòšte

fãta pòšte – namjerno učiniti *što* (*Fãta pòšte ga je udrija i sãd plãče.*)

fëbra

tùći fëbru škrlatìnu – imati jako visoku temperaturu (*Od učëra njìn ðite tùće fëbru*

škrlatīnu, te moràti pòjti poli mēdiga. To je šàrlah u gùtu.)

fērmo

stàti fērmo – upozorenje *komu* neka se zaustavi, ne miče se *tko*, (*Stàn' fērmo, cà bižiš, bōga ti nīš nēču učinīti.*)

fifti-fifti

sad smo fifti-fifti – izravnao se s *kim tko* (*Tornâ san ti šōlde i sād smo fifti-fifti.*)

fīga

imàti fīge u žēpu – neiskren je *tko* (*Vīdi se z reoplàna da ìma fīge u žēpu.*)

film

tī film nēčeš glèdati – to neće doživjeti *tko* (*Več sàn ti rēkla da tī film nēčeš glèdati.*)

fīnta

prodávati fīnte – obmanjivati *koga* (*Nemōj mi prodávati fīnte.*)

fīšo

glèdati fīšo – usredotočio se *tko* (*Glèda fīšo, ne znâ krščàn cà pensâ, nàнке te strâh.*)

fōndo

pòjti fōndo – potopiti se, propasti (*Tâko njin je i trībalo, š njin su svi pòšli fōndo, nīsu slūšali.*)

fōrca

tùta fōrca – iz sve snage raditi (*Nan je Ēncò od zrmâne Snjèžane načinīja màkinu za pràti ròbu i sād dēla tùta fōrca.*)

Fòška

svèta Fòška z kòsti ròšta – sveta Foška zaštitnica je kostiju, ozdravljuje kosti (*Smò pòšli h Svètoj Fòški, a ste čūli da svèta Fòška z kòsti ròšta.*)

fōza

na svòju fōzu – na svoj način učinjen je *tko* (*To je takòva kvalitâ ljūdi, na svòju su fōzu učinjeni.*)

frèni

stàti na frène – prestati činiti *što* (*Bi bìlo vrīme da se fermâš i stàneš jèno mào na frène.*)

fřndalica

vrťiti se kako fřndalica – stalno biti u pokretu, biti živahan (*To dīte se smīron vrťi kàko fřndalica.*)

fřndati

ne fřndaj toliko – nemiran je *tko* (*Ne fřndaj toliko, počīni jèno mào.*)

gánati se

se pöčeja gånati – dijete je počelo gugutati (*Smò bìli poli ščerê vîti mâlega, vëč se pöčeja gånati, a nîma nånke trî mîseca.*)

gås

pöd gåson – biti pod utjecajem alkohola; pijan (*Jëno mǎlo je pod gåson pǎk grê po bôku.*)

glås

dignuti glås – glasnije govoriti, proturiječiti, protestirati (*Ne dži glås na mène, ne meritân tô.*)

donësti glås – javiti (*Mário nan je donësa glås da mu z bràton nî niš dobrëga.*)

döša je glås – javiti što (*Segùtra je döša glås da je Nîni ùmra u Mèriki i da te ga dovësti u Rǎkalj kad regulǎju hárte.*)

iz svëga glåsa – glasno (*Je víka iz svëga glåsa da ga je cilo sêlo çülo.*)

na glåsu – čuven, poznat je tko (*Vëč nikolîko lît Sërđo Vǎlić je na glåsu.*)

gláva

bez glavê i rêpa – bez reda, bez smisla (*Svê çâ dëla, njoj je bëz glavê i bëz rêpa.*)

da te zabòli gláva – previše (*Da te zabòli gláva od tolîkega šušúra.*)

dâjen glávu – siguran je tko (*Dâjen glávu da će ga ôna vrêda puštiti.*)

džje glávu kǎko mazurîn – dijete visoko diže glavu (*Lǎura je rëkla da Dàmian od Nîne nîma nånke trî mîseca, a vëč džje glávu kǎko mazurîn.*)

džzati visòko glávu - praviti se važnim (*Mîma visòko džje glávu i nînega više ne pozná.*)

dobiti po glávi – biti kažnjen, dobiti po glavi (*Zavǎjk já dðbijen po glávi, a ne meritân svǎki pût.*)

dòjti u glávu – sjetiti se (*Sǎd mi je döšlo u glávu, on je pokòjnega Paškvalîna brät.*)

gláva kǎko bãčva – boli glava od alkohola koga (*Sǎn učëra tròpo pija, sǎd mi je gláva kǎko bãčva.*)

glavôn kröz zîd – uzalud se trud tko (*Ne mòreš z glavôn kröz zîd, pûšti to kjä.*)

glávu gòri – ohrabriti koga (*Pasàti će i ta brîga, kûme, glávu gòri!*)

imāti hi çüda po glávi – biti zaokupljen brigama, mislima (*Zǎbila sǎn kûpiti çùkar, ìman hi çüda po glávi.*)

imāti sǎmo njojû u glávi – nema tuđa razmišljanja tko (*Nëmiga da ja ìman sǎmo njojû u glávi, ki će se svè domìsliti.*)

magàri se na glávu postǎvi – uzalud nešto činiti tko (*Ne dǎn mu nånke čentëzima magàri se na glávu postǎvi, svè bi špendá u oštarji.*)

mìriti od glavê do petê – procjenjivati čiju vanjštinu (*Kǎd je döšla poli sëkrve, mìrila*

je jê od glavê do petê.)

motãti se po glãvi – vraćati se istim mislima; ne moći se odmah sjetiti (*Smĩron mi se mōta po glãvi kãko njĩn je tēško žĩviti z tãko mãlon plãçon.*)

nabĩja u glãvi – jako boli glava *koga* (*Cĩlu nōč mi je nabĩjalo u glãvi i nĩsan mōgla spãti.*)

napũniti glãvu – nepotrebno nagovarati (*Vãjk pričĩžo kušeljš, si mi napũnila glãvu.*)

ne bolĩ glãva – ne mari *tko*, nije ga briga (*Vẽro njĩh nẽte bolĩti glãva za tō.*)

ne grê u glãvu – ne razumije *tko* (*Se vãdin cĩli dãn, ma mi ne grê u glãvu.*)

nĩ za glãvu nĩ za rêp – ne moći nekoga razumjeti, neodređeni su (*Tu famẽju ne mōreš ulovĩti nĩ za glãvu, nĩ za rêp, ne znãn ča je tō za jẽne.*)

ne znãti di je glãva – imati previše briga, posla *tko*; zaokupljen je s više poslova *tko* (*Tolĩko ĩman dẽla da ne znãn di mi je glãva.*)

ni za žĩvu glãvu – ni u kojem slućaju, nikako, nipošto (*Ni za žĩvu glãvu ne bin pōšla tãmo stãti.*)

nĩmati niš u glãvi – biti glup (*Pũš gã, čã ne vĩdiš da nĩma niš u glãvi pãk ne mōre pensãti.*)

nĩmati u glãvi – ne misliti (*Vẽč je čũda ũr, nĩma u glãvi jōš dōjti dōma.*)

od glavê do petê – od vrha do dna, potpuno, sve (*Morãn nãjti lĩbar u kẽn pĩše svẽ od glavê do petê o tĩn bōlesti.*)

pensãti svojõn glavõn – ne slušati druge, ne biti pod utjecajem drugog (*Vãjk je pensã svojõn glavõn.*)

prĩko glavê – previše, pretjerano (*Tōteka je pōsla prĩko glavê.*)

pušćiti iz glavê – zaboraviti (*Pũšti je iz glavê, ne meritã da pensãš na njũ.*)

razbĩjati glãvu – dugo razmišljati, mućiti se razmišljajući (*Jã razbĩjan glãvu, a njẽmu je svejẽno.*)

skãkati po glãvi – ne dati mira, dosađivati *komu* (*Frmãj se, skãčeš mi po glãvi.*)

spušćiti glãvu – zasramiti se (*Si vĩdila kãko je mãli spušćija glãvu kãd smō pomẽnuli njegõvo ĩme.*)

stãviti glãvu mẽž ũši – upozorenje djetetu, opis ukora koji će dobiti (*Bũdi prãvi, ču ti stãviti glãvu mẽž ũši!*)

staviti si u glãvu – uvjeriti se *tko* u *što* (*Stãvija si je u glãvu da je bōlan.*)

škapulãti žĩvu glãvu – spasiti život (*Dok sãn navigã, vĩruj mi, škapulã sãn žĩvu glãvu.*)

štrincãti u glãvi – boljeti glava (*Od ućẽra mi štrincã u glãvi.*)

šũplja glãva – nepаметan je *tko* (*Jōpet je dōbija jedãn, šũplja mu je glãva.*)

tĩda glãva – teško ući *tko* (*To je tĩda glãva, niš se ne mōre navãditi.*)

túči z glavôn u zîd – biti tvrdoglav, uzaludno uporan (*Mõre ànke túči z glavôn u zîd, ma òca ne tornâ.*)

ubràčati glâvu – ne željeti vidjeti, ignorirati (*Nî lîpo od njê, ubràča glâvu svàki pût kàd vîdi nikêga od muževêga ròda.*)

udrîti u glâvu – 1. napiti se (*Mu je to vîno udrîlo u glâvu*); 2. umisliti si nešto (*Njoj je udrîlo u glâvu otkàd je bila na televîziji.*)

ulovîti se za glâvu – užasnuti se (*Bàba se ulovîla za glâvu kàd je vîdila kàko se visòko mâli upêštija.*)

utùviti si u glâvu – uporno si nešto zamisliti (*Utùvila si je u glâvu da su njoj ukrèli šòlde.*)

vîsiti nad glavôn – kontrolirati nekoga, dosađivati (*Dòk je kopàla, stàra njoj je vîsila nad glavôn.*)

vřči si u glâvu – biti opsjednut nekim mislima (*Vřga si je u glâvu da je nàpro bòlan.*)

zadùžiti se prîko glavê – biti u dugovima (*Dìgli su kredît i zadùžili su se prîko glavê.*)

zgubîti glâvu – 1. stradati; (*Zgubîja je i Tône glâvu na bròdu.*); 2. izgubiti pamet za ženom ili muškarcem (*Nîno je za svîn bîja zgubîja glâvu za mlâdon.*)

zvûči žîvu glavu – spasiti se (*Z bròda je skočîja u môre i zvûka žîvu glâvu.*)

žènska glâvo – luda žena (*Dâj si rěči, žènska glâvo!*)

gòja

gòja i bôs –ništa ne posjeduje *tko* (*Je gòla i bòsa, niš nî dònila sòbon.*)

golòž

bîti golòž – sladokusac (*Sàn golòža na čikulàtu.*)

gòre

z gòrega u gòre – sve lošije (*Dèlo nan grê z gòrega u gòre.*)

gospodâr

na svojên gospodâr – biti gazda u svojoj kući (*Kòmoč da smo na svojên gospodâri.*)

gospodin

gospodîn čovîk – nitko nije ravan *komu* (*Mîro je sàd gospodîn čovîk od kàd je dòbija nôvo dèlo.*)

gòvno

baratîvati z gòvnima – imati posla s lošim ljudima (*Od sùtra nêču više baratîvati z gòvnima.*)

gôvno od čovîka – loš čovjek (*Tò je gôvno od čovîka.*)

imàti z gôvnima pôsla – imati posla s lošim ljudima (*Bòlje je nè imàti z gôvnima pôsla.*)

îsti gôvna – preuzeti odgovornost za tuđe loše postupke (*Sàn i já ràdi njê pojîla gôvna.*)

uvàliti se u gôvna – preuzeti odgovornost za tuđe loše postupke (*Čúvaj se, š njîm češ se uvàliti u gôvna!*)

zvûči z gôvni – izvući *koga* iz velikih teškoća, neprilika (*Čûda pûti su ga zvûkli iz sramôte i svàki pût to zâbi.*)

govôriti

govôriti jûšto da se govôri – pričati u prazno, govoriti bez veze (*Nîš to nî, govôri jûšto da se govôri.*)

govôriti kâko se prîstoji – govoriti po pravilima (*Te mòlin da govôriš kâko se prîstoji.*)

govôriti zîdu – ne čuje *tko* (*Čã ne čûješ, ja zîdu govôrin!?*)

v. zîd

grâna

dôjti na zelènu grânu – postići uspjeh (*Š njîma se nîkako ne mòre dôjti na zelènu grânu.*)

grâna osûšena – nesretna osoba (*Puštîla ga je i ôn je sàd grâna osûšena.*)

mòja mâla grâna – dijete (*Màti je rèkla ditètu da je njojâ mâla grâna.*)

nîkad na zelènu grânu – ne moći se dogovoriti s *kim* (*Š njôn nîkad na zelènu grânu.*)

nîsan ni já pâ z granê - vrijedim i ja nešto (*Nîšto i já znân, nîsan ni já pâ z granê.*)

pàsti na nîsku grânu – poniziti se, naći se u gorem položaju (*Smîron se vîde skûpa, je i Dîno š njîn pâ na nîsku grânu.*)

grancipôr

zaškrpûniti kâko grancipôr – pocrvenjeti (*Sè rabijâ, je vîka i zaškrpûnija je kâko grancipôr.*)

grànica

nîmati grànice – pretjerati (*Smîron nîšto pîta, nîma grànice kàd želî nîšto za sèbe.*)

znàti svôju grànicu – stati kad treba (*Mâli je pàmetan, znâ svôju grànicu.*)

gřda

gřda mu se pîše – loše će završiti *tko* (*Drùgima dèla slàbo, krêde, vèro mu se gřda pîše.*)

grîh

grîh od Bòga – promašaj (*Bÿja bi tô grîh od Bòga da se ne užèniš zâ nju.*)
smrtni grîh – neoprostiva pogreška (*Ne upròstin mu nìkad, načinÿja je smrtni grîh.*)

gròb

kàko da je z gròba zàša – loše izgleda *tko* (*Ste vîdili uve dâne Tônu, nî š njìn niš
dobrêga, kàko da je z gròba zàša.*)

kopàti gròb – uništavati koga (*Svâki dân pomàlo mu kòpa gròb.*)

ne znâ za gròb – ne zna se gdje je umro i gdje je pokopan *tko* (*Bepînoven dîdu se ne
znâ za gròb, je ustâ mrt u Nêmačkoj.*)

nî se uhlâdija u gròbu – neposredno nakon nečije smrti (*Mârio se još nî nânke
uhlâdija u gròbu, a brâti su vèč razbîli taštamènat.*)

ponèsti sòbon u gròb – do smrti čuvati tajnu (*Čà je bìlo te vèčeri, ki će znâti, svè su
ponèšli sòbon u gròb.*)

ubràčati se u gròbu – zaprepastiti se, pokojnik to ne bi mogao podnijeti (*Bàba se, ja
paràn, ubràča u gròbu aš su pròdali hÿžu.*)

zakopàti u gròb – uništiti koga (*Sîni su svè zàpili, a stâru su zakopàli u gròb.*)

gûst

dòšlo je do gûstega – zakompliciralo se (*Dòšlo je do gûstega, tornàli su svè ča su iz
konòbe ùzeli.*)

gûšt

gûšti su gûšti – o ukusima se ne raspravlja (*Ste čûli na râdiju pjèsmu od
Vitâsoviča, se zòve Gûšti su, gûšti.*)

ne dà gûšta – ne dati priliku da se veseli *tko* (*Ko će ga vâlje vrâg uzèti, ne dân mu
gûšta.*)

po gûštu - svidati se (*Uvô mu je trêta žèna, bi mu uvî pût mògla bìti po gûštu.*)

z gûšton – s užitkom (*Z gûšton sân posr̀kala tu jûhu.*)

guštàti

če nâpro guštàti - nastradat će *tko* (*To će je nâpro guštàti, je žbaljâla.*)

guštàlo ga je živôta – dovelo je do smrti koga (*Njèga je môre guštàlo živôta.*)

nâpro guštâ – visoka cijena, skupo je (*U Mirâcolu sve nâpro guštâ.*)

gût

čapàti za gût – nekoga napasti (*Kâta ga je dôbro čapàla za gût.*)

do gûta – potpuno (*Do gûta su se zadûžili.*)

guzìca

bolí me guzìca – ne zanima koga što (*Bolí me guzìca ča češ tí na tô rèči.*)

čûvati svôju guzìcu – ponašati se kao kukavica (*Njèmu je sàmo da čûva svôju guzìcu.*)
da guzìca vîdi pûta – samo da se putuje, otputovati bez određena razloga ili cilja *kamo*

(Je pòša u Tr̃st sàmo da mu guzìca vîdi pûta.)

dòšlo je z guzìce u glâvu – napokon je *tko* shvatio što (*Sàd je i sàm vîdija, dòšlo mu
je z guzìce u glâvu.*)

fîna guzìca – izbirljiva i pretjerano osjetljiva osoba (*Nèče ôna pôjti na nôge, nèče ìsti
ča se skûha, to je fîna guzìca.*)

glèdati svoju guzìcu – misliti na sebe (*Da ti rèčen dr̃to, ti kâpo glèda sàmo svôju
guzìcu.*)

guzìca na svojèn mîstu – ispunjena je želja *komu* (*Bèn, sàd si kuntènât, guzìca ti je na
svojèn mîstu!*)

îma dòsti lît u guzìci – odrastao je *tko* (*Mòre pensàti ča dèla, îma dòsti lît u guzìci.*)
imàti vèče ôči od guzìce – više željeti nego što može (*Laškâj jèno màlo, ne valjâ imàti
vèče ôči od guzìce!*)

iz guzìce u glâvu – napokon shvatiti, opametiti se (*Tr̃balo je dòsti vr̃mena da Fùmici
dôjde iz guzìce u glâvu da je òn nèče uženiti.*)

lîzati guzìcu – ulizivati se *komu* (*Ne vèrujen jâ tèn čovîku, òn njin sàmo lîže guzìcu.*)
ne znâ di je guzìca – neznalica (*Mîle ne znâ nânke di mu je guzìca.*)

pàsti na guzìcu – začuditi se, iznenaditi se, zaprepastiti se (*San vâlje pàla na guzìcu
kad mi je tèta dòšla prid vrâta.*)

pensàti na svoju guzìcu – misliti samo na sebe i svoju korist (*Ni lîpo pensàti
sàmo na svoju guzìcu.*)

poljûbiti u guzìcu – *ništa* se ne može *komu* (*Nèču te poslûšati, mòreš me poljûbiti u
guzìcu!*)

pûhati u guzìcu – ne moći više *ništa komu*, ne zanima *koga* (*Sad mu svi skûpa lipo
mòrete pûhati u guzìcu, on je rivâ u Sâbor.*)

rîvati se u guzìcu – ulagivati se (*Mîma îma šòldi, zrmâna njoj se smîron rîva u
guzìcu.*)

sàd je guzìca na mîstu – sada je zadovoljan *tko*, ispunjena je želja *komu* (*Su učèra bìle
u Kòpru u butîgami i sàd njin je guzìca na mîstu.*)

sîsti na guzìcu – sjesti punom težinom (*Prikučèra san u vr̃tlu dôbro sîla na guzìcu, je
bilo mòkro.*)

stàvi nôs u guzìcu – ne može *komu* ništa *tko* (*Ča me brîga, mòreš ànke stàviti nôs u
guzìcu.*)

v. nôs

škûlja od guzìce - anus, čmar (*Mâli je rèka bàbi da ga uvîda škûlja od guzìce, če biti*

da ima gũjne.)

v. škũlja

škũro kako u guzĩci – potpuni mrak (*Hoj uvãmo, češ pãsti, tũte je škũro kako u guzĩci.*)

tũci se z petãmi u guzĩcu – dangubiti (*Ko nĩmaš ča dũlati, tũci se z petãmi u guzĩcu.*)

v. pũta

ubrnũti guzĩcu – iznevjeriti *koga* (*Jã nũ lĩpo pozdrãvin, a õna mẽnĩ ubrũne guzĩcu!*)

hãrta

hĩtiti hãrte na bãnak – otkriti svoje namjere (*San mu rũka neka dũjde, neka rũče ča bi*

stũja od kampãnje i neka lĩpo hĩti sve hãrte na bãnak.)

vřĩ hãrte na bãnak – otvoreno razgovarati (*Vřũ hãrte na bãnak!*)

hĩp

vũliki hĩpi – trudovi (*Nevĩstu su segũtra čapãli vũliki hĩpi, bi mũgla vrũda rodĩti.*)

zãdnji hĩp – u posljednji trenutak (*U zãdnji hĩp je rivãla na kurijũru za Pũlu čã grũ*

priko Prodõla.)

hĩtati

hĩtati pod nõge – ponižavati *koga* (*Nĩ lĩpo da stãru tãko hĩtaju pod nõge, svũ njĩn je*

puštĩla.)

v. nõga

hĩtati se pod nõge - bacati se na tlo u nastojanju da se spriječi *što* (*Lũca se hĩtala pod*

nõge, nĩ stĩla pũjti u bõlnicu.)

hĩtati sũbon - ludovati (*Čã tãko hĩtaš sũbon, mirũj jeno mãlo.*)

hĩtati ũ se - proždrljivo jesti (*Ne hĩtaj ũ se tãko, to nĩ zdrãvo.*)

hĩtati šmũge – navući nekoga na *što* šaleći se (*Gũza dũbro hĩta šmũge.*) **v. šmũga**

hĩtno

pod hĩtno – žurno (*Pod hĩtno da si se jãvija u bãnku, su te zvãli.*)

hĩža

dãti hĩži mĩra – napustiti tuđu kuću, dom (*Hũmo dũma, dãjmo hĩži mĩra.*)

prez hĩže i hižĩšta – bez imovine, bez ičega (*Brĩžni ljũdi, sad su prez hĩže i*

hižĩšta.)

ter ne gorĩ hĩža – ne treba žuriti (*Čũkaj jeno mãlo, ter ne gorĩ hĩža.*)

to je hĩža za čũke, za čũke, ne za ljũde – u kući nitko ne živi, prazna kuća (*Pẽnte je*

rũka da to je hĩža za čũke, za čũke, ne za ljũde.)

prãzna hĩža – nitko ovdje ne živi (*Bũg te oćũvaj od prãzne hĩže.*)

hlãd

držãti se hlãda – odmarati se, kloniti se sunca (*Bũlje ti je da se držĩš hlãda, nõgo da po*

súncu grěš za ovcãmi.)

ìma strâha i od svòjega hlâda – plašljiv je *tko* (*Mějla ìma strâha i od svòjega hlâda.*)

Hodàni

Hodàni z krâtkima nogãmi – frazemska rugalica, lokalizam (svi članovi obitelji bili su rustom niži i kraćih nogu)

hoditi

hoditi òkolo – lutati (*Něte se frmãti dõma, samo grědu òkolo.*)

hropãc

dobiti hropãc – umrijeti (*Je dõbija hropãc, finulo je, je zdahnũja.*)

iděja

fiksna iděja – misao koja zaokuplja *koga*, ne može se osloboditi *čega* (*Škõla mu je postãla fiksna iděja, ča mòreš tõ zamìsliti!*)

ìgla

kãko na ìglah – nestrpljiv je *tko* (*Věč ũru vrìmena je mãti na ìglah, nìkako da se sìn tornã dõma.*)

iskãti ìglu u sěnu – raditi uzaludan posao; biti sitničav (*Bõga ti ne rãbi iskãti ìglu u sěnu, čã nìmaš drũgega děla?*)

těr ne udĩvaš ìglu – ne treba jače svjetlo *komu* (*Ča če ti, vrãga, jãče svìtlo, těr ne udĩvaš ìglu.*)

ìgra

ìgra mãčke i mĩša – neravnopravna borba, poigravanje, nadmudrivanje (*Nãjprìje su skũpa pa se jõpet pušte, to jě kãko ìgra mãčke i mĩša.*)

ìgra svõju ìgru – imati tajne planove (*Põša je u hadezě, ìgra svõju ìgru, ma nìdan mu ne věruje.)*

namìstiti ìgru – pripremiti podvalu (*Njegõvi iz polìtike su mu namìstili ìgru.*)

igrãti

igrãti na sìgurno – ne riskirati (*Če puštiti stãro dělo, su mu ubečãli da če ga uzěti na to mìsto, a õn vãjk ìgra sãmo na sìgurno.)*

imãti

bì imãli - trebali bi (*Õni bì imãli põjti u Pũlu.*)

ìme

ne znã kãko mu je ìme – glup je *tko* (*Tolìko je stupidãst da ne znã nãnke kãko mu je ìme.*)

hõdi z ìmenon bõjžin – otići, napustiti dom (*Hõdi, hõdi z ìmenon bõjžin, čemo se viti.*)

pribiti na mĩtvo ìme – jako istući (*Su bìli pijãni pak je pribija Krĩštu na mĩtvo*

ime.)

stúči na mřtvo ime – jako istući *koga* (*Máli njoj ní rěka ĩstinu pāk ga je stúkla na mřtvo ime.*)

svāditi se na mřtvo ime – jako se posvađati (*Věč vřše od kvarnār līt su se svādili na mřtvo ime i ne kušeljäju.*)

zditi ime – dati ime *komu* (*Kō ime ste zdili toj máloj popišŭlji?*)

ĭstina

ĭstini za vŏlju – ako hoćemo pravu istinu, zaista (*Znāš čā, ĭstini za vŏlju, večerās me ní vŏlja pŏjti u Balikŏviče.*)

poglědati ĭstini u ōči – suočiti se s istinom (*Něka poglěda ĭstini u ōči i propensā da ní dŏbro to čā děla.*)

rěči ĭstinu u líce – reći istinu *komu* (*Kād su bĭli na zāstanku, rěkla mu je ĭstinu u líce.*)

věra ĭstina – prava istina (*To je věra ĭstina da su se S. i R. rastāvili.*)

žĭva ĭstina – prava istina (*Žĭva ĭstina, viđila san lisĭcu i svě se vrtĭla ōko dvŏra.*)

Ivān

dělati po Světi Ivān – raditi u cementari u Koromačnu (*Vřše od trěset līt je bārba děla po Světi Ivān na šakaměntu.*)

Ivič

hoditi kākŏ Ivič za Māron - pratiti u stopu *koga* (*Grěš za nāmon kākŏ Ivič za Māron.*)

jābuka

crĭlĕn kākŏ jābuka – zdrav i jedar je *tko* (*Nikād su divŏjke bĭle crĭlĕne kākŏ jābuka.*)

jābuka ne pāda dalěko od dřva – potomci imaju osobine predaka (*Nāpro si spodobāju, pričĭžo dělaju, jābuka ne pāda dalěko od dřva.*)

mĭšati jābuke i krŭške – nelogično postupati (*Tŏ ní bāš tāko, mālo si pomĭša jābuke i krŭške.*)

jāma

hĭtati kākŏ u jāmu – nikad dovoljno *čega* (*Ča tāko ĭdeš, hĭtaš u sěbe kākŏ u jāmu!*)

jāma prěz dnā – ono *što* iziskuje stalne izdatke (*Hiža je stāra, trĭba čŭda tĕga naćinĭti, to je sāda jāma prěz dnā.*)

jād

pŭknuti od jāda – ražestiti se (*Něka pŭkne od jāda kad je tāko porĕdna.*)

jāje

hlāditi jāja – ljenćariti (*Po cĭle dāne sāmŏ sidĭ i hlādi jāja.*)

hoditi kākŏ po jāji – hodati jako oprezno (*Mŏvi se jĕno mālo, grěš kākŏ po jāji.*)

spodobāti kākŏ jāje jāju – vrlo slićni (*Máli spodobā dĭdu kākŏ jāje jāju.*)

jâpno

žîvo jâpno – opasna situacija (*Pàzi da ne pàdeš u škùlju, tôte je žîvo jâpno.*)

jârac

kêga jârca – što, zašto (*Kêga jârca dêlaš na krôvu?*)

jâsle

žîviti na tùjin jâslami – živjeti na tuđi račun (*Làko je njîma špendîvati i žîviti na tùjin jâslami.*)

jazîk

brûsiti jazîk – puno govoriti (*Môja žena je pòšla pòli súsede brusîti jazîk.*)

dôbar na jazîku - britak, pričljiv, elokventan, razvijenih govornih sposobnosti je *tko*
(*Znân da je dôbra na jazîku, a za to drùgo, ne znân....*)

držâti jazîk za zubî – šutjeti (*Bòlje da mučîš i držiš jazîk za zubî.*)

îma dùg jazîk – previše i nepotrebno govori *tko* (*Njegòva žena îma dùg jazîk.*)

îma jazîk kàko kràva rêp – jako brbljav (*Lúca îma dùg jazîk kàko kràva rêp.*)

slâb na jazîku – ima slabu sposobnost govornog izražavanja *tko* (*N. je bila na televiziji, niš pàmetnega nî rêkla, slâba je i na jazîku.*)

jazîk se zaplîče – zapinje u govoru *tko* (*Jazîk mu se zaplîta, depijû je pòpija.*)

jazîk za zûbe! – šutite! (*Fîni, múči već jedanpût, jazîk za zûbe!*)

mlâtiti jazîkon – govoriti puno i bez smisla (*Sâmo mlâti z jazîkon i niš pàmetnega ne rêče.*)

nâjti zàjednički jazîk – dogovoriti se (*Finalmènte da su njih dvâ nâšli zàjednički jazîk.*)

potêgnuti za jazîk – izazvati *koga* da govori (*Te mòlin, nemôj me potêzati za jazîk, aš ko pòčnen kušeljàti, ču rêči i čà ne râbi.*)

prigrîsti jazîk – zašutjeti, reći i zažaliti (*Nâglo je prigrîzla jazîk, ànke je previše i rêkla.*)

razvêzani jazîk – govoriti bez prestanka (*Nâpro mu se večeràs razvêza jazîk, već cîlu úru kušeljà.*)

skrâtiti jazîk – poželjno je da manje govori *tko* (*Bîš mògla jwno màlo skrâtiti ti jazîk?*)

slomîti jazik – nerazgovijetno govoriti (*Šù, rêči ništo, nêčeš valjà slomîti jazîk.*)

svrbi jazîk – neće čuvati tajnu, hoće progovoriti *tko* (*Dôbro je svrbi jazîk, sad će svê povîdati, do sàda je jòš dôbro zduràla i niš nî rêkla.*)

ugrîsti se za jazîk – naglo zašutjeti (*U zàdnji hîp se ugrîzla za jazîk.*)

ustâti prèz jazîka – ušutjeti (*Ča si ustàla prèz jazîka, â?*)

vûči za jazîk – navesti *koga* da govori (*Sâd kad me vèć vûčeš za jazîk, ču ti*

svè lípo rěči.)

zgupìti jazìk – zašutjeti (*Mi se parâ da si zgubìja jazìk kad nîmaš više nîš za rěči.)*
žvèlat na jazìku - brz na jeziku, brzoplet (*Žvèlat je na jazìku, to nî svâki pût dôbro.)*

jêno

jêno z drugìn – zajedno (*Jêno z drugìn, če bìti dôbro i tâko je nâjbòlje.)*

junâk

činìti se junâk – držati se jakim (*Martìn se činì junâkon, pôša je sâm dîzati vòz.)*

jür

jür je tâko – zaista (*Jür je tâko, ne mòre bìti da mâla ìma više od dvâjset lît, san zapoštâla i kâd su se uženìli.)*

Jûre

dôša je svèti Jûre ne zelènen kônju – sve se zazelenjelo (*Avrìja je, korûna je zelèna, se vîdi da je dôša svèti Jûre na zelènen kônju.)*

Jûre jedân – bedak (*Jûre jedân, to ti nî râbilo načinìti.)*

jùšt

bìti jùšt – točan, jasan (*Vèro si jùšt, nîsi nânke mâlo zakasnìja.)*

jùšto

jùšto tako – točno tako (*To je jùšto tâko kâko si rëka.)*

jùšto vè – upravo (*Jùšto vè su pòšli kjâ i sad smo jòpet ustâli sâmì.)*

jùtro

nîko jùtro – jedno jutro prije nekoliko dana (*Nîko jùtro san bìla s Karolìnon na kafèlu.)*

od jùtra do mrâka – cijeli dan (*Od jùtra do mrâka su ljûdi nikâd dèlali u kampànji.)*

po jùtru se dân poznâ – početak ukazuje kako će se stvari razvijati, zna se kako će biti
(*Ne fîni to dôbro, po jùtru se dân poznâ.)*

kabâ

pâda kako iz kâbla – veliki pljusak, jako kiši (*Danàs pâda kako iz kâbla i ne râbi da po tèn vrîmenu grête u grâd.)*

kâlup

svè na ìsti kâlup – sve jednako, nemaštovito (*Svè ti je tô na ìsti kâlup učìnjeno.)*

kalvârija

imâti svôju kalvâriju – imati teške patnje (*Brîzna, ìma i ôna svôju kalvâriju otkâd je mûž bòlan.)*

kancikûlo

kancikûlo kâko i ti – nitko (*Ki će pòjti s nâmon? Kancikûlo kako i ti!*)

kantrîda

siditi na dvî kantrîde – 1. biti neodlučan, ne moći izabrati (*Ne mòreš tâko siditi na dvî kantrîde.*); 2. biti neiskren i dvoličan (*Nikîn ljûdima/ljûdon niš nî siditi na dvî kantrîde.*)

stepliti kantrîdu – ozbiljno prionuti učenju (*Ko ču uvô čâ pîšen fînuti, ču morâti nâpro stepliti kantrîdu.*)

z jenôn guziçon na dvî kantrîde – ne može se biti na dva mjesta u isto vrijeme (*Znâš da se ne mòre z jenôn guziçon siditi na dvî kantrîde.*)

kantûn

držî trî kantûna od hîže – obavljati veći dio posla u domaćinstvu i obitelji (*Žêna držî trî kantûna od hîže.*)

na svâken kantûnu – posvuda, često (*Na svâken kantûnu je imâ žênsku, a pokôjna je za tô znâla.*)

stâviti u kantûn – 1. učiniti *koga* ili *što* sporednim (*Stâvimo ti armerôn u kantûn, tôte nêče nînemu zapačivati.*); 2. kazniti *koga* (*Nikâd su dîcu u škôli za kâznu stâvljali u kantûn, a to su zvâli kût.*)

kâpa

kalâti kâpu – odati poštovanje *komu* (*Kalîvan mu kâpu za svê ča je učinija.*)

pôd kâpon nebêskon – na cijelome svijetu (*Svê ča je pod kâpon nebêskon, je dešperija.*)

pûna kâpa svêga – dosta je *komu* svega (*Pûna mi je kâpa tîh stupidêc.*)

kâplja

do zâdnje kâplje kîvi – do kraja života (*Je rêka da bi za njû dâ svê, da će se za njû bõriti do zâdnje kâplje kîvi.*)

držâti kâko kâplju - pažljivo čuvati i brinuti se o *kome* (*Pîvo njîn je dîte ùmrlo, a uvêga mâlega držê kâko kâplju.*)

prez kâplje kîvi – vrlo blijed i slab je *tko* (*Ja parân da je mâla prêz kâplje kîvi, si njoj vîdija ubrâz?*)

kapiti

niš ne kapiti – ne razumjeti ništa (*Tâ žêna niš ne kapî.*)

kareštija

bîti u kareštiji – oskudijevati (*Ljûdi u Râklju su odvâjk bîli u vêlikoj kareštiji.*)

karõca

čekati karõcu – odugovlačiti (*Mõvite se, čâ čekate, karõcu!?*)

käša

bìti u ìstoj käši – naći se u istoj neugodnoj situaciji (*Su stìli tâko, sàd su u ìstoj käši.*)
skùhati käšu – prirediti neugodnost komu (*Tône je njôj skùha käšu, ni njôj làko.*)

Kâta

krížati pòli Kâte Čabrúnke – moć Kate Čabrunke (*Bìla san mâla kàd me bàba povèla
krížati rúku pòli Kâte Čabrúnke, da mi zličì rúku.*)

kìte

mrtvâčke kìte – krizanteme (*Za svè grôbe ču imati dõsti mrtvâčkih kît, unìh mâlih
dupčičì.*)

na kìte – tkanina u obliku cvjetova (*Kad sàn bìla mâla, nosìla san kòtulu na žùte kìte.*)

klempešàti

klempešàti òkolo - hodati bez cilja (*Frmàj se jèno màlo dõma, ča smìron klempešàš
òkolo.*)

klìker

imàti dõbre klìkere – pametan je tko (*M. je nàjbòlji u škòli, ìma dõbre klìkere, a i dđd
mu je bija dõbar.*)

kljûč

držàti pòd kljûčon – držati u izolaciji što (*Nikàd se krùh u Ràklju dřza pòd kljûčon.*)

stàviti pod kljûč – zaključati (*Ordènje čemo stàviti pòd kljûč pàk ga nìdan nêče uzèti.*)

kljùn

hìtiti u kljùn – pojesti što (*Grèn dõma ča hìtiti u kljùn pàk ču se tornàti.*)

kměština

dõjti na kměštinu – bogato se udati/oženiti (*Cérte bi volìle dõjti na njegõvu kměštinu,
mà òn nêče krížu.*)

kobasìca

dùga kobasìca – puno vremena će proći (*Do òntar je dùga kobasìca.*)

kokodâkati

ne kokodâči – ne govori u prazno (*Ne kokodâči smìron.*)

kòkoš

kad kòkoše bùdu pišàle – nikada (*Tornàti češ mi lîbar kad kòkoše bùdu pišàle.*)

kàko mòkra kòkoš – potišteno, snuždeno (*Kàd si je vidiya, je bìla kàko mòkra kòkoš.*)

põjti spàti kad i kòkoše – poći rano na spavanje (*Sìnoč san pòšla spàti kad i kòkoše.*)

slîpa kòkoš nàjde zřno – i loš ponekad uspije (*Nì meritâ to dèlo, ma ànke
slîpa kòkoš nàjde zřno.*)

kolàc

dobiti kolac – dobiti jedinicu (*Ko se ne bùdeš vädija, češ dobiti kolac.*)
sùh kàko kolac – jako mršav (*Ti màli je sùh kàko kolac, ča nìš ne ìde?*)
tànak kako kolac – jako mršav (*Balòta je napìsa da je njegòv ùčitelj Jòža Ròža iz
Žmìnja bìja tànak kako kolac.*)

kòlap

čapà ga je kòlap – srčani napad, srčani udar, umro je (*Debòto me čapà kòlap kad san
čùla za tu vräjžu legalizàciju.*)

kòlap od àrije – posljedica propuha, bol u leđima (*Smo spàli na pròpuhu pak mi je
mùža čapà kòlap od àrije.*)

kolìno

bìti na kolìni – biti pokoren (*Bìja je na kolìni prìd njòn i molìja je da mu upròsti.*)

devêto kolìno – daleka rodbina (*Mòru se, mòru uženìti, bòga su devêto kolìno.*)

hìtiti se na kolìna – moliti (*Ste vìdili kàko se na funeràlu hìtila na kolìna sàmo da se
je ušervà.)*

hodìti po kolìni – ponižava se *tko* (*Nì làko hodìti po kolìni i iskàti pòmoč.*)

kolìna klècaju – jako se boji *tko* (*Bàbi su kolìna klècala dok je čekala da fìni
grmìti.*)

nì mù ni do kolìna – nije dorastao *komu*, ne može se mjeriti s *kim* (*Sàd se pokàzalo da
nì mù ni do kolìna.)*

pàsti na kolìna – pokoriti se, kleknuti pred *kim* (*Vàlje je pàla na kolìna kad mu je tò
rèkla.*)

prosìti na kolìni – ponizno moliti *koga* (*Prosìja je Nèviju na kolìni ko bi pòšla š
njìn stàti u sèlo.*)

z kolìna na kolìno – s naraštaja u naraštaj (*Tu kàntu su se Nèvija i Cvìtko navàdili z
kolìna na kolìno, a zàdnji ki su je kantèvali su bìli Bèlić i Zèro.*)

kòlo

pêto kòlo – nevažna osoba (*Pùsti ga nèka kušeljà čà čè, òn je pêto kòlo.*)

ulovìti se u kòlo – udružiti se s *kim* (*Su ga ulovìli u kòlo i sàd ne znà kàko zàjti vànka.*)

uzèti u kòlo – pridobiti *koga* (*Vrèda su ga ùzeli u kòlo, a òn to nìš ne vidi i ne
kapì.*)

vodìti kòlo – predvodnik je *tko* (*Svì ga slùšaju, òn vòdi kòlo.*)

kolombâr

igràti kolombâr – školica (*Sprìd škòle dīca ìgraju kolombâr.*)

mìsec ìma kolombâr – difuzno svjetlo (*Glê na nèbo, mìsec ìma kolombâr.*)

kolòr

čapāti kolōra – pocrnjeti (*S kīn si se to namāzala da si tāko čapāla kolōra?*)

kāmbija kolōri – 1. promijeniti boju od srama (*Ste vīdili kāko je „kambijā kolōri“ kad san spomēnula da nan je nikī ukrēja dŕva u bōški.*); 2. promijeniti političko uvjerenje (*Svāki pūt kad su izbōri, ōn je „kāmbija kolōri“.*)

premāžen svīn kolōri – prepređen je tko (*Njoj se zājno vīdi da je premāžena svīn kolōri.*)

kōma

bīti u kōmi – biti u lošem stanju (*Sīn mālō vīše spāla, cīli dān sān pōkle bīla u kōmi.*)

komāt

komāt oko vrāta – ograničen u svemu je tko (*Čā ti je komāt oko vrāta da se ne mōreš uženīti zā nju ?*)

komēdija

dēlati komēdije – 1. nestašno ponašanje, prenemaganje, pretjerivanje (*Dīca vāj k dēlaju komēdije.*); 2. stvarati pomutnju (*Njojā zāva njoj dēla komēdije.*).

imāti komēdije – imati neprilika (*Njin je pomōga dok su bīli māli, sad š njīma īma komēdije.*)

komēdija od ditēta – nestaško (*Mār k je komēdija od ditēta, nīnega ne slūša.*)

žīva komēdija – nestašnost, nestašno ponašanje (*Paškvalīn Videlānov je vāj bīja žīva komēdija.*)

kōmoč

kōmoč hodīti – jedva hodati (*Kōmoč grē prēz pālice.*)

kōmoč se ustāti – jedva ustati (*Sān se sīla na trāvu i kōmoč sān se ustāla.*)

kōmoč škapulāti – jedva spasiti živu glavu (*Kad je dēla u minjēri, otāc je kōmoč škapulā.*)

kōmoč vē – jedva (*Kōmoč vē je zvūka žīvu glāvu.*)

komūnski

kako da je komūnsko – kao da je svačije i ničije (*To je komūnsko, ōde mōren brāti dŕva, a u komūnskoj štēni mōren uzēti vōdu.*)

konāc

držāti sve kōnce u rukāh – imati sve pod kontrolom, upravljati situacijom (*Būdi prēz strāha, brāt drži svē kōnce u rukāh.*)

na kōncu kōnca – na kraju (*Na kōncu kōnca zrmāni su dōbili svū kmēštinu.*)

ni kōnca ni krāja – beskrajno, beskonačno (*Hōmo dōma, tōte nī ni kōnca ni krāja.*)

polovīti svē kōnce – shvatiti o čemu se radi, razumjeti, povezati (*Vrēda je polovīja svē kōnce.*)

všiti na kôncu – biti blizu mogućnosti propadanja (*Živõt mu je všija na kôncu.*)

kôntra

dávati kôntru – suprotstavljati se *komu* (*Ste ga vîdili, òcu dâje kôntru!*)

kônj

bîti na kônju – biti u dobrim prilikama, uspješno nešto odraditi (*Su fînûli škôlu, sâd su na kônju.*)

daròvanen kônju ne glèdaj u zûbe – poklonu ne treba prigovarati (*Ča biš stîla, nî gran kòša lîp ti facô, ma daròvanen kônju ne glèdaj u zûbe.*)

îma kônja za tŕku – ima se *čime* pohvaliti *tko* (*Ča je parâ da mi nîmamo kônja za tŕku.*)

kolîko îma kônji – konjska snaga (*Kolîko kônji îma ti Tômo Vînkovič?*)

pâsti s kônja na tovâra – dospjeti u lošiji položaj (*Nâjprîje je bîja dirèktor, a pòkle je ustâ prez dèla pak je lipo pâ s kônja na tovâra, drùgo nî meritâ.*)

svâki svôga kônja fâli – svatko hvali ono što je njegovo (*Lîpe su njegovè ûlike, on parâ da takòvih nî nadalèko, ma još je takòvih, ko čèš i lîpših, a svâki svôga kônja fâli.*)

kôpe

âša kôp – nezatno, ništa (*Sân dòbila od njih âša kôp, nîš vîše od tèga.*)

dobîti kôpe – ništa (*Nîš nî učinîja, dòbija je kôpe.*)

jâ u kôpe, tî u špâde – ja jedno, ti drugo (*Mi se ne kapîmo, jâ u kôpe, tî u špâde.*)

ni kôpe, ni špâde – nejasno, neodređeno (*Njèmu ne znâš ni kôpe, ni špâde.*)

kòrak

držâti kòrak – ni u čemu ne zaostaje *tko* (*Bîserka dòbro drži kòrak u svèmu.*)

na pŕven kòraku – na početku (*Na pŕven kòraku hi je čekala nevòlja.*)

učinîti pŕvi kòrak – započeti što (*Ljûba je učinîla pŕvi kòrak, pòkle je svîma bilo lãglje.*)

zgubîti kòrak – zaostao je *tko* (*Zgubîla je kòrak, vîše hi nî mògla nâjti pãk se tornâla dòma.*)

korênje

puštîti korênje – udomaćiti se (*Su ozdâvna ôde i dòbro su puštîli svòje korênje.*)

korîst

bîti od korîsti – služiti, pomagati *komu* (*Nèka dôjdu, te nan bîti od korîsti i te nan pomòči dèlati.*)

nî korîsti – uzaludno (*Nî korîsti njêmu nîš govôriti.*)

nîš korîsti – nitkov (*Nîkad nîs vîdila takôvega nîš korîsti kako ça je ôn.*)

kosîti

kosîti živôte – odnositi živote, pogibati (*Rât i vôjska vâjk kosê živôte.*)

kôst

hîtiti kôst – dati *komu* malo čime ga se ne može zadovoljiti (*Drâgan mu je hîtija kôst, ma nî bîja kuntênat.*)

îma kôst u trbûhu – ne želi se sagnuti *tko* (*Ča îmaš kôst u trbûhu da nêčeš dîgnuti tu hârtu?*)

kôst u gûtu – jako smeta *komu* (*Kako da mu je kôst ustâla u gûtu pa ne želî više nîš rêči.*)

kôsti nas nête bolîti – kosti nas nete boliti (*Za pedesêt lit kôsti nas nête bolîti.*)

kôsti se ubrâčaju u grôbu – pokojnik bi se začudio i bio nezadovoljan *nečijim* postupkom (*Bâbi se kôsti ubrâčaju u grôbu jer su prôdali hîžu.*)

primîstiti kôsti – zakopati u drugi grob *koga* (*Bâbi i dîdu su primîstili kôsti iz stârega grôblja na nôvo.*)

probîjati do kôsti – velika hladnoća (*Jâka bûra probîja do kôsti.*)

puštîti kôsti – stradati, umrijeti (*Puštîja je svoje kôsti na môru.*)

sâma kôst i kôža – jako mršav (*Ste vîdili Jâkova, sâma kôst i kôža je od njêga.*)

stâre kôsti – stara osoba (*Sînko môj, to su stâre kôsti.*)

uglodâti do kôsti – sve su im uzeli, osiromašiti *koga* (*Su hî uglodâli do kôsti, nîš više nîmajû.*)

kôš

stâvljati u îsti kôš – poistovjetiti *koga s kim* (*Nemôj Bêpu i Martîna stâvljati u îsti kôš.*)

kôtula

têči za kôtulon – osvajati žene (*Kad je bîja mlâži, sâmo je têka za kôtulon.*)

kôza

kôza bezâčka – glupa je (*Ti rêčen da ôna nî drûgo nêgo kôza bezâčka.*)

nîsu mu svè kôze na brôju – nije pri zdravoj pameti *tko* (*Nîsu mu svè kôze na brôju, vîdiš câ dèla od sêbe.*)

kôža

imâti debèlu kôžu – biti bez srama i neosjetljiv (*Nîš tô njêmu nî ko ga težâki môle, ôn îma debèlu kôžu.*)

provâti na svojôj kôži – iskusiti nešto (*Čûda têga san jâ provâla na svojôj kôži.*)

ne møre iz tê kôže – nema izlaza, nema drugog izbora (*Brîžna njegôva žêna, ne møre*

iz t  k že, mor  ga trpiti.)

zmo iti se do g le k že – smo iti se (*Dan s san b la za ovc mi, s n se zmo ila do g le k že.)*

kr j

kr j sv ta – smak svijeta (*Vr da je kr j sv ta, toliko  gnji, vod  i p tresa po sv tu.)*

k pati kr j s kr jon – oskudijevati (*Žive j ko t ško, k paju kr j s kr jon.)*

na kr j sv ta – jako daleko (*N nke da je p ša na kr j sv ta da ga j š n  d ma.)*

n  kr j sv ta – nije to jako strašno (*Ne bacilj j, n  kr j sv ta.)*

ni na kr j p meti – i ne pomišlja na nešto (*Ni na kr j p meti mi n  bilo t ko ništo.)*

p jti do kr ja – dovršiti započeto bez obzira na posljedice (*Zn š da  u uv  p t p jti do kr ja i d ti ga na s d.)*

st ti na kr j – svladatati *koga, što* (* a da ja t bi ne st nen na kr j?!)*

v ći se u kr j – vjenčati se; oženiti se (*V gli su se u kr j, s d te st ti s mi.)*

v ći se pr z kr ja – jako sporo hoda tko (*M vi se, pr z kr ja se v ćeš!)*

z jti na kr j – svladati, obuzdati *koga* (*Š nj n se ne m re z jti na kr j.)*

zv ći d blji kr j – proći lošije od drugih (*Sv ki p t  n zv će d blji kr j.)*

kr va

kako da ga je kr va polizala – ima zalizanu kosu *tko* (*Kak vi su ti dan s l si, kako da te je kr va polizala.)*

kr va n  prik nula vr t na leŹ či – bez rada nema rezultata (*Tr ni se jeno m lo, b ga n nke kr va n  prik nula vr t na leŹ či.)*

kr lo

podr zati kr la – ograničiti u nekoj radnji *koga*, smanjiti slobodu *komu* (*B n  e mu s da Ź na podr zati kr la.)*

krep ti

krep ti, ma n  mol ti – ni pod kojim uvjetom ne odustati (*Pr je  emo krep ti, n go mol ti.)*

za krep ti – jako smiješno, čudno (*Sm  se sm jali za krep ti.)*

kr šiti

ne kr še, ni ne r še – ne napreduju (*Pomid ri ne kr še, ni ne r še.)*

krij ncija

im ti krij nciju – obzir, pristojnost (*Ti mlad ć  ma krij nciju k ntra star jima.)*

nav diti krij ncije – disciplinirati *koga* (*B ba je r kla da će hi b n  na nav diti krij ncije.)*

pr z krij ncije – nepristojan je *tko* (*Ti m li je pr z krij ncije.)*

z krijãncijon – s poštovanjem (*Z vèlikon krijãncijon su nikàda pozdrãvljali pòpa, mèdiga i ùčitelja.*)

krìlo

dobìti krìla – ohrabriti se, zanositi se, dobiti poticaj (*Pòkle su bìli u Mèriki, su døbili krìla.*)

držàti u krìlu – krilo, skut (*Màti drží díte u krìlu.*)

narèsla su krìla – ohrabrio se tko (*Narèsla su mu krìla pòkle mu je rèkla da ga vðli.*)

sìsti u krìlo – sjesti na koljena (*Sàd mi lìpo sìdi u krìlo, ču ti pripovìdati o svèten Júri na zelènen kònju.*)

kríž

glèdati u kríž – biti razrok (*Màli glèda jeno màlo u kríž, te mu dàti očàle.*)

imàti svòj kríž – trpjeti, živjeti sa svojim problemima (*Ìma òna svòj kríž, mùž njòj je ùlego u pòstelji.*)

kríž bòjži – pozivanje bojže milosti (*Kríž bòjži s tòbon!*)

nèče krížu – približiti se, pristati (*Cèrte bi volìle dòjti na kmèštinu, mà on nèče krížu.*)

stàviti kríž – 1. zaboraviti (*Ja san stàvila kríž ča se njèga tìče.*); 2. potpisati se (*Bàbo, tòte stàvi kríž pa čemo hàrtu ponèsti u bàнку.*)

kríža

bolè kríža – bol u leđima (*Nìšto me je zabolìlo u kríži.*)

pùcaju kríža – umor od teška rada (*Vèč nikolìko dãn njòj pùcaju kríža, nàpro je bolè, če moràti pòjti h mèdigu.*)

kròcula

da Bòg dà bi kròcula dopàla unèga ki jãju znã pùta – neka zatreba štaka onomu tko laže (*Kad su tètì Dèli rèkli da je ukrèla jãje, òna se domìslila i rèkla da Bòg da kròcula dopàla unèga ki jãju znã pùta.*)

kròv

kròv nàd glavòn – kuća, stan, dom (*Sàda su dòbro, ìmaju kròv nàd glavòn.*)

nìmati kròva – nemati gdje živjeti (*Čùda ljúdi po svìtu nìma kròva.*)

pòd jenìn kròvon spàti – zajedno živjeti (*Sàd valjá jòpet spè pòd jenìn kròvon.*)

prìmiti pod kròv – pružiti gostoprimstvo (*Kad je otàc dòša u Itàliju, tètà Fùma ga je prìmila pod kròv.*)

křpa

blìd kàko i křpa – jako blijed u licu (*U zàdnje vrìme je blìd kàko i křpa.*)

křpa slanĕne – komad slanine (*Slanĕna se razrřĕe na ĕetřiri křpe.*)
křpiti nřve křpe – kupiti odjeću (*San si křpila nřřto nřvih křp.*)
na křpe – manje povrřine razliĕite boje dlake na řivotinji (*Měĭla je svà na bile i crĕne
křpe, a Kàla nĕ na křpe.*)

přjti u křpe – otĕi na spavanje (*Mi se ĭako spĕ, grĕn zàĭno u křpe.*)
řdren z mřkron křpon po glàvi – lud, blesav (*Màlo je řdren z mřkron křpon po
glàvi, ĕa van se parà?*)

křst

držàti na křstu – biti kum na krřtenju (*To je řàntula kà te je držàla na křstu.*)

krřĕàn

bi rĕka krřĕàn – ĕovjek bi rekao (*Bi rĕka krřĕàn da ôdeka nĕ nřř dobrĕga.*)
zakopàti krřĕàna – uniřtiti ĕovjeka (*Su zakopàli krřĕàna, ruvinàli su ga.*)

krřh

bĕti na krřhu i vřdi – oskudno se hraniti (*Nikàd su ľjřdi nàĭviře bĕli na krřhu i vřdi.*)
břrba za křru krřha – borba za egzistenciju (*Břrba za křru krřha je vàĭk bila tĕřka.*)
břriti se za krřh – zarařivati za řivot (*Přřli su u Mĕriku břriti se za krřh.*)
dàti krřha – pomoĕi nekome, nahraniti gladnog (*U Ràĭlju su kàve ĕřda od nřřh dàle
krřha.*)

dàti za křs krřha – prodati jako jeftino (*Zĕmlju su dàli za křs krřha.*)

dĕlati za křru krřha – vrlo malo zarařivati (*U kàvami su dĕlali za křru krřha.*)

dřbar kàko krřh – dobra srca; jako dobar ĕovjek (*Rĕtki su takřvi, dřbar je kàko krřh.*)
imàti krřh u rukàmi – zarařivati, biti zaposlen, řivjeti od svoga rada, osposobiti se za
samostalan řivot (*Dřca ĭmaju krřh u rukàmi, řĭve dřbro.*)

křrica krřha – osnovno za řivot (*Dřřti nĭin je křrica krřha, vřře nĭin ne ràbi.*)

krřh nař svakidànji – hrana (*Krřh nař svakidànji, kř ga je bìlo, ko nĕ, smo postĕli,
napĕsa je Balřta.*)

krřh z sĕdan křr – teřko zarařeno, mukotrpan řivot (*Na mřru je krřh z sĕdan křr.*)

naĭja se bìlega krřha – izobijestio se (*Naĭja se bìlega krřha pak vřře ne znà ĕa dĕla.*)

ne pĕtan ga krřha – nisam ovisan o njemu (*Vřruĭ ti mĕni da ja ga ne pĕtan krřha.*)

nĕ třte krřha – nema tu buduĕnosti (*Hřmo řĭviti kĭà, nĕ třte poli nàř krřha.*)

sĕti krřha i kàře – siti, nisu gladni (*Kad su bìli màli, nisu bìli sĕti ni krřha ni kàře.*)

uzĕti krřh iz ustĕ – liřiti zarade (*Su ga poslàli dřma z dĕla, ŭzeli su mu krřh iz ustĕ.*)

krřna

bi mu pàla krřna z glavĕ – izbjegava neřto uĕiniti tko (*Ćà bi mu pàla krřna z glavĕ da
uzĭda ti řĭd.*)

nêče mu pàsti krùna z glavê – neče *komu* nedostajati ništa od njegova ugleda ako što
napravi (*Ko ìde skopàti jòš ta dvâ rêda brajâd, vèro mu
nêče pàsti krùna z glavê.*)

krùška

nî pâ z krùške – nije naivan *tko* (*Ča parâš, mâli, ja nîsan pâ z krùške!*)
pàsti kako zrîla krùška – nespretno pasti (*San pâla iz stolïce kako zrîla krùška.*)
mîšati krùške i jâbuke – neodređeno, nejasno (*Si ti mâlo pomîša krùške i jâbuke, â?*)

křv

bîti u křvi – 1. prirodjeno je *komu što* (*U křvi mu je tēči za žēnskami.*); 2. biti u
srodstvu (*Ne mōru se uženîti jer su si u křvi.*); 3. ozlijedio se *tko* (*Je pâ
z motōra i svî je bîja u křvi.*)

do zâdnje kâplje křvi – boriti se do smrti (*Do zâdnje kâplje křvi će se bōriti za svōju
kmēštinu.*)

v. kaplja

křv nî vōda – svoj svoga pomaže, do njega drži (*Zrmâni su njin přvi dôšli, znâš da křv
nî vōda.*)

křv se sledîla u žîlah – 1. smrzava se *tko*, hladno je *komu* (*Tolïko mi je zîma da mi
se křv sledîla u žîlah.*); 2. užasnua se *tko* (*Kad san vîdila da je pōša na
krōv, křv mi se sledîla u žîlah.*)

napîti se křvi – prijetiti *komu* (*Bēn češ vîti kad ti se nâpijen křvi!*)

od křvi i mēsa – ima ljudske osobine, čovjek sa svojim slabostima (*To je čovîk, sâmo
je od křvi i mēsa.*)

pišâti křv – jako se mučiti (*Pišâla san křv dok san finula tu škôlu.*)

pîti křv – dosađivati *komu* (*Kâko da mu pîje křv, ne dâ mu mîra.*)

pōjti u křv – steći naviku (*Pōšlo mi je u křv da se nâjprîje jâvin poli sēkrve kad dôjden
dōma iz dēla.*)

prolîvati křv – podnositi žrtve, ginuti (*Čûda se křvi prōlilo uvēga râta.*)

pûštati křv – mučiti se (*To ti jē kâko da pûštaš křv.*)

sledîla se křv u žîlah – veliki strah, užas, prestravljenost (*Ti dân me bîlo strâh da mi
se sledîla křv u žîlah.*)

to mu jē u křvi – urođeno je *komu što* (*U křvi mu je krēsti i dēlati slâbo.*)

tō je křv – biti u srodstvu (*Bōga tō je křv, nēte si zamîriti.*)

udrîla je křv u glâvu – uzrujao se *tko* (*Tolïko je bîja nervôž da mu je křv udrîla u
glâvu.*)

vrâg mu křv polōka – kletva (*Vrâg mu křv polōka, ukřēja nan je svâ raspîljena dřva u
bōški.*)

vräjža křv – kletva (*Vräjža křv, frmáj se jěno mǎlo.*)

kũco

stǎti kũco – biti miran, šutjeti (*Stǎn' kũco, bũdi prǎvi!*)

kũga

smřdi kako kũga – velik smrad (*Nĩšto su hĩtili u bǎju, vǒnja, smřdi kako kũga.*)

kũhan

nĩ kũhan, nĩ pečėn – nedefiniran, nepotpun je *tko* (*Ne znǎn ča bin rėkla za njėga, nĩ kũhan, nĩ pečėn!*)

kumpanĩja

kumpanĩja bėla – društvo, družina, pejorativno (*To je prǎva kumpanĩja bėla.*)

od kumpanĩje – društven, koji voli društvo (*To je čovĩk od kumpanĩje, svǎku nedĩlju grė u oštariju i ĩgra na hǎrte.*)

za kumpaniju se i pǒp uženĩja – društvu i običajima se treba prilagoditi (*Dǒjdi večerǎs poli nas na sũpu, za kumpaniju se i pǒp uženĩja.*)

kumpǎrša

bĩti za kumpǎršu – biti samo za ukras (*Nĩš od svėga tėga, to je sǎmo za kumpǎršu.*)

kumpĩr

svĩri po kumpĩri – ništa ne radi *tko* (*Po cĩle dǎne sǎmo svĩri po kumpĩri i nĩš ne dėla.*)

kuntėnstvo

mǎterino kuntėnstvo – radost, dijete, sreća (*Ǻnica Škrȳkina je svoga sĩna zvǎla mǎterino kuntėnstvo i sǎd ga i svĩ drũgi tǎko zȳvu.*)

kurǎj

dǎj si kurǎja – uzvik smjelosti, hrabrosti, bodrenja (*Dȳbar dǎn, ča grė to dėlo? Ǻla, dǎjte si kurǎja!*)

kũrba

kũrba od čovĩka – loš čovjek (*To je prǎva kũrba od čovĩka.*)

kurijėra

vräjža hi je kurijėra dovėzla uvǎmo – bolje da su ostali gdje su bili (*Nǎnke da hi je vräjža kurijėra svė dovėzla uvǎmo.*)

kũs

dǎti za kũs krũha – prodati jako jeftino (*Zėmlju su dǎli za kũs krũha.*)

dėlati za kũs krũha – raditi za malu naknadu (*Na žurnǎdah su dėlali za kũs krũha.*)

kũs od čovĩka – lijepa vanjština muške osobe (*To je kũs čovĩka, jǎ!*)

kũs od žėnske – lijepa pojava žėnske osobe, lijepa žena (*Pasǎla je priko plǎce, ki kũs od žėnske je tȳ!*)

niki kûs – dio nekog mehanizma (*Pokvârija mi se niki kûs na vitûri.*)

od kûsa – pozamašan je *tko*, tjelesna građa (*To dîte je vèro od kûsa.*)

kušeljàti

kušeljàti kako navijèn – prebrzo govoriti (*Ki će ga čapàti, kušeljà kako navijèn.*)

kušeljàti polâšu – tiho govoriti (*Kušeljâj polâšu, mâla je jûšto zâspala.*)

kušeljàti po nášu – govoriti da svi razumiju, govoriti materinjim jezikom (*Ôni u Mèriki umê kušeljàti po nášu.*)

kušeljàti štrâmbo – krivo govoriti, govoriti naopako (*Nîkad jene drîte, sâmo kušeljà štrâmbo.*)

kušeljàti znâpako – krivo govoriti (*Ni ga lîpo čûti, svè kušeljà znâpako.*)

kužîna

mâli od kužîne – osoba koja je svima na usluzi (*Svè poslûša, ôn je kako mâli od kužîne.*)

kvît

sad smo kvît – izravnatih računa (*Tornâla san ti šôlde, sad smo kvît!*)

Labîština

brèk je pòša na Labîštinu – riješio se psa *tko* (*Kadî je náš brèk? Pòša je na Labîštinu.*)

lâhat

pokâzati lâhat – grubo odbiti kakav zahtjev ili ponudu (*San vîdila kad je Mîho pokâza lâhat Mikûli.*)

lâjati

ne lâj – previše govori *tko* (*Mûci, ne lâj toliko.*)

lâni

svâko lâni bôlje – ono što je prošlo, bilo je dobro (*Vâjk je tâko, svâko lâni je bôlje!*)

lâsi

dîžu se lâsi na glâvi – zaprepašten je *tko* (*Kad ga je vîdila kâko vòzi, vâlje su njoj se dîgli lâsi na glâvi.*)

dòk lâsi ne bûdu sûri – do beskrajâ (*Ôna će ga čekati svè dòk njòj lâsi ne bûdu sûri.*)

navijèni lâsi – fizura (*Lîpče njoj je kad îma navijène lâse nègo da su njòj raspasteljâni.*)

(s)potèzati za lâse – napasti *koga* vukući ga za kosu (*Svû je jê spotèzala za lâse.*)

lavîške

dîzati u lavîške –visoko dizati noge (*Nòge dîže u lavîške.*)

lâzno

imâti lâzno – imati vremena (*Dîca îmajû lâzno urêsti.*)

je lãzna – ima vremena (*Je lãzna, jê, cëmo bën...*)

nî lãzna – nema više vremena *tko* (*Môvi se s tin pîsanjen i štöcanjen, nî više lãzna.*)

lãž

u lãži su krãtke nõge – tko laže, ne stigne daleko; laž se ne može dugo prikrivati

(*Sãmo nêka ôn lãže, fînuti cë i tô, u lãži su krãtke nõge.*)

uloviti u lãži – dokaz da laže *tko* (*Sãn ga ulovila u lãži, mi je rëka da nî niš*

pîja, a pijãn je.)

lêd

bîti na lêdu – biti udaljen s posla (*Je i ôn u poduzêçu sãda na lêdu.*)

lêd prolîva – jako hladno, niske temperature (*Tolîko je zîma, lêd prolîva.*)

navûçi na tãnki lêd – prijevarom dovesti *koga* u neugodnu situaciju (*Lãko su ga*

navûkli na tãnki lêd.)

probîti lêd – prvi učiniti *što* (*Bîja je poli njê dôma, probîja je lêd i sad cë biti lãko za*

drûgi pût.)

lîce

pljûknuti u lîce – otvoreno uvrijediti *koga* (*Pljûknula mu je u lîce i pãrtila.*)

lîk

nî za lîk – nema uopće (*Nîmamo rakîje nî za lîk, cû je morãti jeno mãlo kupîti.*)

limûn

žût kako limûn – bolesno blijed (*Su ga frmãli u špîtalû, je bîja žût kako*

limûn.)

lîpo

lîpo vãs je vîti – sramite se (*Ma cã to je za dëlati, vëro vãs je lîpo vîti.*)

lisîca

šëgav kako lisîca - jako lukav (*Šëgav je ôn, kako lisîca.*)

lîšo

pasãti lîšo – proći bez posljedica; dobro proći, nekažnjeno (*Uvî pût je pasã lîšo.*)

ustãti na lîšo – ostati bez ičega (*Kãd su se dîlîli, starîji brãt nî niš dëbîja, ustã je na*

lîšo.)

lîto

bîti u nîkin lîtima – star, vremešan (*Je i Ređina več u nîkin lîtima.*)

cîlo lîto – puno vremena (*Cîlo lîto nî pãda dãž.*)

čekati bõlje lîto – nepotrebno odgađati *što* (*Morãmo zbîliti hîžu, ma cëkamo bõlje*

lîto, mi se parã.)

da ìman unã lîta i uvû pãmet – za stjecanje iskustva treba vrijeme (*Drugãcë bin danãs*

učinila da iman unâ lita i uvû pàmet.)

dôbro nôsi lita - dobro izgleda za svoje godine *tko (Brânko dôbro nôsi svôja lita.)*
do tâmo je lito dâñ – ima još puno vremena (*Se pensaju uženiti, ma do tâmo je lito dâñ.*)

drûgo lito – iduće godine (*Drûgo lito ćemo puštiti još dvî jânjice.*)

imâti dôsti lît u guzici – odrastao je *tko (Bôga ima dôsti lît u guzici, ča njoj jâ trîban prontivati i šumprešivati rôbu.)*

imâti kakôvo lito – star (*Kega vrâga dëla od sëbe, bôga ima kakôvo lito.*)

Āsusova lita – trideset i tri godine (*Jušto iman Āsusova lita.*)

jedanpût u stò lît – vrlo rijetko (*Debòto nikad ne dôjde poli nâs, fôrši jedanpût u stò lît.*)

lita pasivaju – prolaze godine, vrijeme prolazi (*Ma ča več ti dîca imaju toliko lît? Jâ, lita pasivaju...*)

lito dâñ – jedna godina (*Lito dâñ je pasalo da od susëde šči nî bila dôma.*)

pûsto lito – ljeto je najljepše godišnje doba (*Neka pasâ ta zîma, pûsto lito, još je do njëga.)*

svâkega prîstupnega lita – rijetko ili nikada (*Pëno svâkega prîstupnega lita nevîsta dôjde poli njih u Râkalj.*)

u najbôljim litima – na vrhuncu života (*Čâ biš stîja, u najbôljin si litima, jôš môreš nâjti kakôvu žënsku.*)

livo

hîtati na livo – nestabilan, gubi ravnotežu *tko (Jeno mâlo grê po bôku i hîta na livo.)*

lonac

svâken lônca pokrovac – uplitati se u svačije poslove (*Bën i ôna je svâken lônca pokrovac, za svâku stvâr ima ništo za rêči.*)

svâki lonac nâjde pokrovac – svatko nađe svoj par (*Odvâjk se znâ da svâki lonac nâjde svôj pokrovac.*)

svè je tô iz pričîžega lônca – nema razlike (*Ta politika, ma svè je tô iz pričîžega lônca.*)

z jenëga lônca îsti – biti u jednakoj životnoj situaciji (*Bôga su iz jenë famëje i z jenëga lônca îdu.*)

lopata

na lopâte – mnogo (*Na lopâte je tâmo bilo hrâne.*)

lôza

jëna lôza – biti isti rod (*Svî su iz jenë lôze, u Martîncovi su nikâda svî skûpa stâli.)*

vûči lõzu – potjecati od *koga*, biti *čiji* potomak (*Romàno Bòlkovič po bàbi i dīdu vûče lõzu iz Ràklja.*)

Lûca

sûze svête Lûce – liječe vid, zaštitinica očiju (*Na Skitàči su sùze svête Lûce, ta vòda je dòbra za òči.*)

lûd

bòga si lûd – uistinu je lud *tko* (*Bòga si lûd kad sàda grêš na bârku.*)

kako lûd – 1. pretjerano vikati (*Zàšto vîčeš kako lûd?*); 2. glasno se smijati se (*Kako lûdi smo se učêra smîjali kad je Rîna bila poli Foškêre.*) 3. brzo voziti (*Je pasâ na motôru kako lûd.*)

lûna

dòšla je lûna – hirovito se vlada *tko*, oneraspoložio se *tko* (*A bèn, bèn, to nî niš nôvega, dòšla je lûna.*)

imâti lûnu – biti loše volje (*Cîli dân ìma lûnu, a nîdan ne znâ zàšto.*)

na lûne – ponašati se čudno; biti lošega raspoloženja (*Je i ôna na lûne.*)

lûpo

îsti kako lûpo - biti proždrljiv (*Kako da nîkad nî ìja, îde kako lûpo.*)

ljûbav

za svù ljûbav svîta – ni za što (*Za svù ljûbav svîta ja ne grên kjâ iz Ràklja.*)

ljûdi

ljûdi i ljûdi – mnoštvo ljudi (*Na funerâlu je bilo ljûdi i ljûdi.*)

pôjti mrêž ljûde – pojaviti se u javnosti (*Je vrîme da pôjdeš mrêž ljûde.*)

takòve je ljûde bòlje zgubîti nègo nâjti – treba se kloniti loših ljudi (*Vêro takòve ljûde kako ça su ôni dvâ je bòlje zgubîti nègo nâjti.*)

vîše ljûdi vîše znâ – svatko ima neko svoje saznanje (*Mîho i Tòja su rèkli da je kunfin vîše gòri, poslûšajmo hî, vîše ljûdi vîše znâ.*)

mâ

ma kè – ni u kojem slučaju, nikako (*Grêš i ti sùtra u Žmînj na samànj? Ma kè, ne rivân.*)

mâčak

kûpiti mâčka u vrîči – kupiti naslijepo; ući u posao nasumce, bez plana (*San kûpila kumpîr za sîme, niš nî nîklo, če biti da san kûpila mâčka u vrîči.*)

stâri mâčak – iskusan čovjek (*Ne bôj se, Rûdi je stâri mâčak.*)

vêži tò mâčku za rêp – ništa od toga, ne može se ostvariti što (*Rîko je rèka da će nan*

dôjti pomôči uzîdati zîd, ma vêži tô mâčku za rêp ça je to rêka.)
vûči se kako krepãna mâčka – sporo se kretati, hodati bezvoljno (*Ča se vûčeš kako krepãna mâčka, môvi se.*)

mãgla

domîšljati se kako kröz mãglu – nejasno se sjećati (*Kako kröz mãglu se domîšljan tete Fûme Štampîškovke.*)

lovîti mãglu – bježati, pobjeći (*Je vrêda ulovîja mãglu da ga ne ulôve.*)

prodâvati mãglu – varati, lagati, obmanjivati koga (*Ča jôš ne vîdite da nan polîtîčari sãmo prodâju mãglu.*)

mâjka

mâjko môja mîla dôbra – začuđenost (*Mâjko môja mîla dôbra kãko si se šporkã!*)

mîla mâjka – to je još dobro, moglo bi biti i gore (*Zôra je prêma njôj mîla mâjka.*)

ni za mâjku bôjžu – nikako (*Ni za mâjku bôjžu ne nôs mi cukêti, îman hî kolîko češ.*)

pijãn kako mâjka – potpuno pijan (*Mãte je sînoč bija pijãn kako mâjka.*)

makarûn

mîse se makarûni – prljavština (*Mîse mi se makarûni po živôtu od grînte i šporkîce.*)

učinîti makarûna – nadjačati koga (*Se domîšljate kãko je Suzãna od Flãvije od unêga mâlega iz Rîke naćinîla makarûna.*)

mãkina

kako na mãkinu – vrlo brzo (*Frîgaš krôštule kako na mãkinu, ti grê tô.*)

mãla

hîti nãprid svãka mãla – dobro će doći (*Nãbrli smo špãrug i dîbljega radîča, hîti nãprid svãka mãla.*)

sakrabòjska mãla – nestašna mala (*Pêtrovič je niki dãn rêka „sakrabòjska mãla“.*)

Mãra i Ivîč

hodîti kako Ivîč za Mãron - pratiti u stopu koga (*Grêš za nãmon kako Ivîč za Mãron.*)

pôrka Mãre – kletva, neće biti tako (*Pôrka Mãre, vêro me ne ulôviš.*)

mãrica

cřna mãrica – mrtvačka kola (*Pasãla je Nîves iz Marčãne s cřnon mãricon, su dovêzli Mãriju.*)

Marîja

drîvena Marîja – ukočeno i nepomično stajati (*Drîven si kako i drîvena Marîja.*)

Mãrs

kako da je pâ z Mãrsa – ne razumije, zbunjen je tko (*Pîtaš ga kãd će bãba dôjti iz*

špitála, ne znâ, kako da je pâ z Märsa.)

Martìn

Martìn u Zâgreb, Martìn iz Zâgreba – uzalud i bez plana putovati *kamo* (*Säd si provâ i tâmo pôjti, Martìn u Zâgreb, Martìn iz Zâgreba.*)

zâjti če gôli Martìn – nije se ozbiljno ozlijedio (*Šü, ne plâci, če ti gôli Martìn zâjti tùda vãnka.*)

mâst

premâžen svìn mâstima – prepreden (*Premâžena je svìn mâstima, nemôj je slüšati.*)

väditi mâst – gnjaviti *koga* (*Smîron mu vâdi mâst, ne dâ mu mîra.*)

mâša

čüti mâšu – doživjeti verbalni napad, izgrditi *koga* (*Käd se je tornâ pijän dõma, je čüja mâšu.*)

dâti mâšu – verbalno napasti *koga* (*Danäs mu je vëro dâ mâšu, su hi dôbro zmâšili jedän drügemu*)

matemätika

vîša matemätika – previše komplicirano za *koga* (*To je njëmu vîša matemätika.*)

mäti

dâti mäteri dîte – u pravim rukama (*Ni drüge nëgo dâti mäteri dîte.*)

kako od mätere röjen – gol (*Hodîja je po čësti, blândov, kako od mätere röjen.*)

mäti je mäti – nitko se ne može mjeriti s majkom (*Nîdan ne môre za dîcu toliko učinîti, mäti je mäti.*)

pôjti si mäter ženîti – otpraviti *koga* (*Hõj si mäter ženîti, ne tîci špäfer, češ se spēçi.*)

prõda bi svoju mäter – nepošten je i bezosjećajan *tko* (*Prõda bi i svoju mäter ki bi ga puštîja.*)

vräjža ga je mäti zlëgla – kletva (*Ma je lip, vräjža ga je mäti zlëgla.*)

mêd

têče mêd i mlîko – živi *tko* u izobilju (*Ča parâš da u Mëriki têče mêd i mlîko.*)

Mërika

nâjti Mëriku – naći bolji život (*Su nâšli Mëriku dõma, dõma.*)

to je Mërika, jâ – blagostanje (*Kad su njin svëga dõnili na bänak, Tône je rëka da to je Mërika, jâ, ne tâmo.*)

mëso

debëlo mëso – stražnjica (*Je pâla na debëlo mëso.*)

dïblje mëso – izraslina ne dijelu tijela (*Kako niko dïblje mëso njoj se načinîlo na rûki.*)

mëtar

dõbar mêtar – više od metra dužine (*Dõbar mêtar dŕvi su dovèzli dõma na tràhtoru.*)

dõsti te mu bëti dvà mètra zemljê – na smrt će se svesti pohlepa komu (*Stìja bi čũda tẽga imàti, ma te i njẽmu biti dõsti dvà mètra zemljê.*)

mêtar i cvàncik – niska rasta je *tko* (*Nika žẽnska je bila visõka mêtar i cvàncik.*)

mètla

nõva mètla dõbro mête – svaki početak je dobar (*Nevìsta nĩ nẽgo dõšla, bi se stìla pokãzati, nõva mètla dõbro mête.*)

Mìcka

stančunĩvati kako kũma Mìcka – nadugo i naširoko objašnjavati (*Kũma Mìcka je vãjk stančunĩvala na dũgo i na širõko.*)

mĩga

mĩga (ne mĩga) da sãn – sumnjičavost, nisam valjda (*Mĩga da sãn štũpido da čũ to põj kũpiti. Ne mĩga da san mu verõva.*)

miljũn

mãli miljũn – bezbroj (*Mãli miljũn želj bi stìla imàti.*)

mĩle

svẽ mĩle tũžne – nevoljko, jedva (*Svẽ mĩle tũžne se dĩga i põša dõma.*)

tornãti mĩlo za drãgo - ne ostati dužan (*Kapãca je õna tornãti mĩlo za drãgo, češ bẽn vĩti.*)

mĩlo

dẽlati mĩlo – buditi sažaljenje u komu (*Ta dĩca mi dẽlaju mĩlo.*)

dobĩti mĩlo za drãgo – dobiti zasluženno (*Dõbila je mĩlo za drãgo.*)

mĩlost

puštĩti na mĩlost i nẽmilost – ostaviti bespomoćnim koga (*Marĩja je nãšla drũgega čovĩka i pãrtila , a dĩcu je puštĩla na mĩlost i nẽmilost.*)

mĩr

dãj mĩra – smiri se (*Frmãj se, dãj mĩra!*)

iz čistega mĩra – iznenada (*Iz čistega mĩra je põčeja klẽti i gŕdo njoj kušeljãti.*)

ne dãti mĩra – uznemiravati (*Ne dã mĩra, smĩron gre sũmo – tãmo.*)

nĩma mĩra – ne može se smiriti *tko* (*Nĩma mĩra ni po nõči, ni po dãnu.*)

puštĩti na mĩru – ne uznemiriti, ostaviti na miru koga (*Hõj kjã od mẽne, pũš me na mĩru.*)

puštĩti u mĩru bõjžen – u potpunom miru (*Sãd čũ te puštĩti u mĩru bõjžen, grẽn kjã.*)

rãdi mĩra u hĩži – izbjegnuti svađu (*Rãdi mĩra u hĩži nĩsan njoj niš rẽkla.*)

stãti na mĩru – biti miran (*Stãni na mĩru, ja čũ rastẽgnuti rõbu, tẽbe bolĩ rũka.)*

mìra

na mìru – po mjeri, kako treba (*Sàd san pòpija gòt vîna i sàd mi je svè na mìru.*)

nâjti mìru – biti umjeren (*Trìba nâjti mìru u svêmu.*)

ne znâti mìru – previše (*Svâšta gr̃do mu je rëka, ne znâ za mìru.*)

pasâti svâku mìru – pretjerati (*Vòzi stô na ûru, pasâ je svâku mìru.*)

prîko svâke mîre – pretjerano (*To ça dëla, to je prîko svâke mîre.*)

uzêti mìru – izmjeriti kod krojača (*Grên poli šârte nèka mi ùzme mìru za stân.*)

mirâkuli

dèlati mirâkule – praviti budalaštine (*To su mirâkule s ton dicòn, ça se skùha, nète ìsti.*)

mìsto

bìti na mìstu – kako treba, u pravim okvirima (*Svè je na mìstu i kâko râbi.*)

nî mîsta – nije dobrodošao *tko gdje* (*Vîše nî mîsta u kurijëri, ne mòreš pòjti u Zâgreb.*)

pòjti na jëno mìsto – íci na zahod (*Skuzâjte, morân pòjti na jëno mìsto.*)

stâviti na mìsto – pokazati *komu* kamo pripada (*Mlâda će je bèn stâviti na mìsto.*)

ustâti na mìstu mřt – naglo umrijeti, poginuti (*Jâkov je u ustâ na mìstu mřt.*)

znâti di je mìsto – ispravno procijeniti svoj položaj (*Nî njoj çûda râbilo, vrêda je vîdila di njoj je mìsto.*)

mîza

ležâti na mîzi – na odru (*Pokôjni leži na mîzi u kâsi.*)

mlîko

bîja kako mlîko – jako bijel (*Nòge su ti bile kako mlîko.*)

kafê z mlîkon – bijela kava (*Bîš pòpija kafê z mlîkon?*)

stîšče mlîko – žuri mu se, nestrpljiv je *tko* (*Kâmo prëšiš, kako da te stîšče mlîko.*)

mâterino mlîko – nezamjenjiva vrijednost (*Ni gâ do mâterinega mlîka i ljùbavi.*)

zadâje na mlîko – mlad, neiskusn je *tko* (*Nëka muçî, mlâd je, jòš zadâje na mlîko.*)

môd

bìti na môd – ugoditi *komu* (*Ki će svîma bìti na môd.*)

učinîti nîšto na môd – ugoditi *komu* (*Jedanpût mòreš i ti mënî učinîti nîšto na môd.*)

môda

bìti u môdi – moderan (*Šòldi su vâjka u môdi, mi se parâ da to kantâ Pîsak.*)

tîrati môdu – praćenje modnih trendova (*Žêna mu dôbro tîra môdu.*)

zâjti z môde – zastarjeti (*Te bragëše su uzdâvna zâšle z môde.*)

môj

tô môja nî – ne tiče se *koga što*; ne želi *tko* da ima veze s *kime, čime* (*Ne mîšajte me*

u tu komēdiju, tō mōja nī.)

molāti

molāj mǎlo – popusti (*Molāj mǎlo, previše dēlaš.*)

môre

fâli môre, drž se krāja – drugima preporučuje kraj, a sam je na moru (*Sàn ti rēka, fâli môre drž se krāja, ma ja ču svejēno pōjti navigāti.*)

solīti môre – raditi uzaludan posao (*Solīti môre eli hītati sô u môre, ne valjâ to tâko dēlati.*)

tûči se z môren – boriti se s nevremenom (*Rībari se šēmpre morāju tûči z môren.*)

môt

dēlati môte – davati znakove; upozoravati diskretno koga na što (*Kad ĩgraju na hārte, vâjk si dēlaju môte da hi drūgi ne vīde i si namigīvaju.*)

imāti mōta – spretan je tko (*Mâla vĕro ĩma mōta za čūvati ôvce.*)

mōzak

isprāti mōzak – puniti mozak glupostima komu (*Svīma nan ispīru mōzak, nĕka pūr būdemo čâ stupidastīji.*)

nīmati mōzga – glup (*Vrāgu mĕve ôna nīma mōzga.*)

probīti mōzak – dojaditi (*Mūčite jeno mǎlo, ste mi probīli mōzak.*)

puštīti mōzak na pāšu – opustiti se (*Nīš se ne vādi, puštīja je mōzak na pāšu.*)

u zdrāv mōzak – dodijavati, izluđivati koga (*Nikī dvâ na televīziji ljūde svāšta kojunīvaju i to se zôve u zdrāv mōzak.*)

mĕtav

kako da se ustâ od mĕtvih – loše izgleda tko (*Izglĕda kako da se ustâ od mĕtvih.*)

mĕtav hlâdan – ravnodušan (*Dok je tō govorīja, bīja je mĕtav hlâdan.*)

priko mĕne mĕtvega – nikako (*Sâmo priko mĕne mĕtvega mōrete pāsati priko te vâle.*)

mrtvâc

čūvati mrtvâca – bdjeti u kući umrlog (*Mrtvâc se nikâd čūva po dvī nōči u hīži.*)

žīvi mrtvâc – bolesna osoba (*Ste vīdili da je Žĕljko žīvi mrtvâc.*)

mrtvĕn

biti mrtvĕn - obamro je tko (*Pōkle ča sãn pōpija lītru, sãn bīja mrtvĕn.*)

mĕtvi

dĕgnuti se iz mĕtvih – oporaviti se (*Se vīdi da mu je bōlje, sâd je kâko da se dĕga iz mĕtvih.*)

mĕva

vrāgu mĕve – ništa (*Vrāgu mĕve nīsan danâs jōš nīš ĩla.*)

mučàti

je bòlje da mučîn – način iskazivanja drukčijeg mišljenja (*Je bòlje da niš ne govôrin, bòlje mi je da mučîn.*)

muči kako zàliven – šuti, ne progovara riječ (*Ste ga vîdili, mùča je kako zàliven.*)

mudãnti

posrãti se u mudãnte – jako se prestrašiti (*Od strãha se vãlje pòsra u mudãnte.*)

mùha

imãti mùhe u glãvi – biti nerazuman (*Ljúbo ìma mùhe u glãvi.*)

kako mùha na gòvno – ljepiti se za što (*Se čapîva za bòcu kako mùha na gòvno.*)

kako mùha prèz glavê – zbunjeno, bezglavo (*Grêš sìmo tàmo, kãko mùha prèz glavê.*)

mùka

bèz pô mùke – lako (*Bèz pô mùke san se tô navãdila.*)

bîti na mùkah – 1. opsjednut brigama; (*Ne znã ča bi ućinîla, je na mùkah.*) 2. porãdati se (*Vèč dvî úre nevîsta je na mùkah u ròdilištu.*)

imãti mùke – imati brige, s naporom (*Vèč nikolîko dãn ìman š njîn mùke*)

mùka Ìsusova – velika muka (*Danã san pãla na živòt, je bìla to mùka Ìsusova.*)

mùka židòvska – velika muka (*To su mùke židòvske ča ja ìman.*)

mùku mùčiti – jako se mučiti (*Je mùku mùćija døk je skòpa svè ùlike.*)

prikrãčene su mu mùke – preminuo je tko (*Su i njèmu sãda prikrãčene svè mùke.*)

žîva mùka – velika nevolja (*Je bìla žîva mùka dok smò znèsli svè lîbre.*)

mũnjen

mũnjen sto grãdi – lud je tko (*Unî čovîk je mũnjen stò grãdi*)

mûž

postãti mùži – sazrijeti (*Su vrèda ti mladîći postãli mùži.*)

nabodèn

bîti nabodèn – mrzovoljan (*Smîron je nabodèn.*)

nabòt

nabòt dójti – istovremeno stići (*Nabòt su dòšli noćãs dõma.*)

nabòt kušeljãti – istovremeno pričati (*Nabòt kušeljãju pa se hi niš ne kapî.*)

nãda

zgubîti svãku nãdu – prestati se nadati (*Smò zgubîli svãku nãdu da će se tornãti dõma.*)

naftalîn

zvãditi iz naftalîna – oživljavati (*Nãnke da ste tê slîke zvãdili iz naftalîna.*)

namurãn

bìti namurân(a) – zaljubljen je *tko* (*Fùmica se namuràla u Mātu.*)

naprhljìv

bìti naprhljìv – osjetljiv na bolest je *tko* (*Odkàd su ga vřgli u vařilo, naprhljìv jê za svàku mâlu.*)

nàprid

hìtiti nàprid – napreduje *tko* (*Ti šòldi su nas hìtili nàprid.*)

ne mòči nàprid – teško živi *tko* (*Ne mòremo više nàprid.*)

nàručaj

hìtiti se u nàručaj – zagrliti *koga* (*Kad ga je vřdila, hìtila mu se u nàručaj.*)

narûčen

kako narûčen – u pravome trenutku (*Si mi dõša kako narûčen, trřban te niřto pîtati.*)

nasâditi (se)

ča si se tôteka nasâdija – stajati gdje ne treba, smetati *komu*, postaviti se na mjesto gdje smeta *komu* (*Ča si se tôte nasâdija, dëlař mi hlâd.*)

nasâditi kòkoř – staviti pod kvočku jaja da se izlegu pilići (*Kòkoř je kòcala, san je nasâdila i stàvila devetnâjst jâji šòto.)*

nàře

dòjti na nàře – prihvatiti miřljenje (*Si dõša i tî na nàře.*)

natrapàti

natrapàti na nikega – slučajno naići na *koga* (*Hodřli su za Papřne pak su natrapàli na řinjurřnu.*)

nàvar

imàti nàvar – paziti, pripaziti, imati usputni nadzor (*řmaj nàvar to dîte da ne pàde.*)

navijèn

kuřeljà kako navijèn – govori bez prestanka *tko* (*Jê kuřeljàla kako navijèna.*)

râdio je navijèno – radio je uključeno (*Su navřli râdijo do kràja.*)

navûči

navûči nà se – pridonijeti bolesti (*Ne pojîdaj se tořiko, čeř čà navûči nà se.*)

nàzad

hìtiti nàzad – unazaditi (*Bòlest hi je hìtila nàzad.*)

nebêsa

dřzati u nebêsa – previše *koga* hvaliti (*řčêr su vâjk dřzali u nebêsa.*)

nêbo

bìti u sêdmen nêbu – biti presretan (*Břja sàn u sêdmen nêbu kad san je vřdija.*)

bolí nêbo – boli nepce u usnoj šupljini (*Me bòli nêbo več trêti dån.*)

čeka da mu pàde z nèba – čeka sve gotovo *tko* (*Čà čekáš da ti srìča pàde z nèba?*)
kako da će nèbo pàsti – past će velika kiša, pljusak (*Zaškûrilo se kàko da će nèbo
pàsti, će bìti gřdo vríme.*)

kako nèbo i zêmľja – potpuno različiti (*Kolìko mi se parâ, ôni dvâ su kako nèbo i
zêmľja, ôna je práva, a ôn je, da ti právo rëčen, porëdan.*)

nèbo plàče - velika žalost (*I nèbo plàče za njîma.*)

ni na nèbu, ni na zêmľji – u neizvjesnosti; neodređeno (*Nîkad ne znâš ča će strîna
učinîti, ôna nî ni na nèbu, ni na zêmľji.*)

nî pàlo z nèba – nije se iznenada pojavilo (*Svë ča san stvòrija, nî pàlo z nèba.)*

nîš ne pàda z nèba – za nešto postići treba se truditi (*To san sâm naćinija, nîš ne pàda
z nèba.*)

òrko nèbo – psovka (*Òrko nèbo, ča si tò učinîja?*)

pod vëdrin nèbon – na otvorenom (*Sû spâli pod vëdrin nèbon.*)

privrnûti i nèbo i zêmľju – 1. pokušati sve za postići što (*Râfo će privrnûti i nèbo i
zêmľju za učinîti ča je napensâ.*) 2. posvuda tražiti
izgubljeno (*Privrnûla san nèbo i zêmľju, a bìčve nîderi
ne mòren nâjti.*)

nîdan

nîdan žîv – nitko (*Nîdan žîv nî dõša poli njê, nânke nî meritàla da dõjdu.*)

nîš

dàti za nîš – besplatno, pokloniti (*Ôn njoj je dřva dovëza za nîš.*)

dëlati za nîš – raditi bez nadnice (*Dëla vëro za nîš.*)

nîmati nîš – ništa (*Nîman nîš od tëga.*)

nîš ne dëlati – ljenčariti (*Po cîle dâne nîš ne dëla, sâmo spî i îde.*)

nîš ne kapîti – ne razumjeti ništa (*Ta žëna nîš ne kapî.*)

nîš od njëga – nesposoban i lijen (*Ne bûde nîš od njëga!*)

nîš za tò – ne smeta (*Nîš za tò čà nîsi rivàla dõjti.*)

nôč

nôč i dân – neprestano (*Nôč i dân je plàka za mäteron.*)

pàla je nôč – zamračilo se (*Vrëda je pàla nôč.*)

prîko nôči – odjednom (*Prîko nôči se ubolîla.*)

nôga

bîti na nogâmi – ne biti u krevetu (*Sân vëč od sëdan ûr na nogâmi.*)

bîti z jenôn nogôn u grôbu – nemoćan je *tko* (*Je i stâri z jenôn nogôn u grôbu.*)

bizâti kolìko nõge nõse – jako brzo trčati (*Je bîža kolìko ga nõge nõse.*)

dàti z nogôn u guzìcu – grubo potjerati *koga* (*Znâ sàñ já ljudôn, kìma san zapovâda, dàti z nogôn u guzìcu!*)

dìga se na nòge – oporavio se *tko* (*Su paràli da će utàc umrìti, ma se dìga na nòge.*)

dobìti nòge – ukrasti, biti ukraden (*Pršùt je dõbija nòge.*)

dobìti nogu – potjerati *koga* (*Su se puštili prid mìsec dâñ, mu je dâla nògu.*)

ìma làke nòge – brz je u hodanju *tko* (*Fùma ìma làke nòge.*)

ìma nòge kako bõjži petešìč – jako mršave noge (*Ìma nòge kàko bõjži petešìč, je nãpro sùh.*)

kì nìma glâvu ìma nòge – snošenje posljedice zaborava (*Zâbila sàñ kùpiti cùkar, kì nìma glâvu, ìma nòge.*)

kolìko ga nòge nòse – najbrže što može (*Bìža je kolìko ga nòge nòse.*)

kòmoč stâti na nogãmi – jedva stoji od umora *tko* (*Kòmoč stojìš na nogãmi, hòdi spãti.*)

motãti se pod nogãmi – smetati (*Mãli jãnjci mi se sãmo mõtaju pod nogãmi.*)

na bõsu nògu – bos (*Na bõsu nògu san ubùla postòle.*)

nòge klècaju – uplašio se *tko* (*Nòge su mi klècale, vùše nìsan mògla hodìti.*)

nòge su mi se prisìkle – jako se uplašio *tko* (*Kad san čùla da je ùmra, nòge su mi se prisìkle.*)

od màlih nôg – odmalena (*Od màlih nôg nòsi očãle.*)

otpãle su nòge – jako je umoran *tko* (*Danàs su mi vèro otpãle nòge od trùda.*)

pod nogãmi – na tlu (*Nemôj ìsti tô ça je bìlo pod nogãmi.*)

protègnuti nòge – dignuo se nakon sjedenja *tko* (*Čùda san sidìla, grèn màlo protègnuti nòge.*)

pùt pod nòge – kreće je na put pješke *tko* (*Trìba sàd pùt pod nòge pa zgòru iz Lùke.*)

stâti na svòje nòge – osamostalio se *tko* (*Mlãdi su stãli na svòje nòge.*)

tùči se z nogãmi u guzìcu – činiti nemoguće (*Ča biš dèla? Bõga tùči se z nogãmi u guzìcu.*)

ustãti se na lïvu nògu – bez razloga biti neraspoložen od samoga jutra (*Ma ça ti je, si se ustãla na lïvu nògu?*)

vùči nòge – teško hodati, tromo hodati (*Bèpo vùče nòge, ga bolé.*)

žìviti na visòkoj nôgi – živjeti bogato (*Bãba je imãla talijãnsku pènziju pa su žìvìli na visòkoj nôgi.*)

nõhat

nì kolìko je cřnega pod nõhton – jako malo, nimalo (*Nìš njìn ne dâñ, nì kolìko je cřnega pod nõhton.*)

nôs

čapàti po nôsu – dobiti pljusku (*Je dôbro čapâ po nôsu.*)

dàti po nôsu – pljusnuti (*Nîkad nîsan svôjoj dîci dâla po nôsu.*)

dîgnuti nôs – naljutiti se, uobraziti se (*Sân njoj rêkla da bi bilo lípo da dôjde kadhôli,
ma je dîgla nôs nâ me. Nâjlägnje je dîgnuti nôs.*)

imâti nôs – predvidjeti, znati procijeniti, naslutiti (*Îmaš nôs za tú stvâr.*)

ne vîti dâlje od nôsa – biti ograničen u zapažanjima (*Ne vîdi dâlje od nôsa, to je vêri
štûpido.*)

potèzati za nôs – nekoga zavaravati (*Nî tô îstina, ča me potèžeš za nôs?*)

prîd nôson – jako blizu (*Čâ îščeš pašâdu, bôga prid nôson ti je.*)

sprîd nôsa – nalazi se pred nekim što (*Sprîd nôsa su njoj
ukrèli vâlîžu dok je čekala kurijêru.*)

stâvljati pod nôs - prebacivati (*Ča mi to smîron stâvljaš pod nôs?*)

ubîsiti nôs – uvrijeđen je tko (*Kad njoj je rêkla nîšto gřdo za unûku, zâjno je ubîsila
nôs.*)

vûči za nôs – varati, lagati (*Kolîko vîdin, ti me vûčeš za nôs!*)

zabâdati nôs di ne râbi – miješa se u tuđe stvari (*Vâjk zabâda nôs di ne râbi.)*

zabòsti nôs u guzîcu – nemoj se miješati, gledaj svoja posla (*Znâš čâ, zabôdi lípo
nôs u guzîcu.*)

zatvorîti prid nôson – zatvoriti upravo pred nečiji dolazak (*Vrâta njoj je zatvorîla prîd
nôson.*)

nôž

pôjti pod nôž – ide na operaciju tko (*Grên drûgu šetimânu pod nôž, îman kamênce na
bubrîgi.*)

òblak

zvonî na òblake – sprečavanje grmljavine (*Se čûje da zvonî na òblake, fôrši ne bùde
grmîlo.*)

òbraz

îma čist òbraz – pošten je tko (*Môreš pôjti kâmo češ, îmaš čist òbraz.)*

îma òbraza – usuditi se (*Nî imâla òbraza dôjti u ponedîljak na funerâ.*)

òbruč

îma òbruč na pônсах – punašno, debeljuškasto dijete (*To dîte îma lípe òbruce na
pônсах.*)

ocât

pôjti na ocât – poseniliti (*Bârba Bèpo iz Monfalkôna je bîja pòša na ocât,*

nînega nî poznâ.)

òganj

bìti u ògnju – ima visoku temperaturu *tko (Svù nôč san ležàla u ògnju, imàla san fěbru
prìko kvarnâr.)*

žìvi òganj – temperamentna osoba *(Ta divòjka je žìvi òganj.)*

òko

bòde òči – smeta, nešto se ističe lošim dojmom *(Věro me bòde u òči ta žìca ku su
stàvili na zìd.)*

ča mu òči vïde, to mu rùke nâčine – vješt u radu *(Svè ča mu òči vïde, njegòve rùke će
načinìti.)*

čùvati kako òči u glâvi – pažljivo čuvati *(Čùvaj to dîte kako òči u glâvi.)*

dòbro utvorìti òči – obratiti pozornost *(Dòbro utvòri òči pak češ vïti ki ti ne želì
dòbro.)*

dòjti prìd òči – shvatiti *(Ča ti nìkad nî dòšlo prìd òči da njìn trìba pomòči?)*

držàti na òku – kontrolirati koga *(Dřži na òku to dîte!)*

glèdati spod òka – gledati s nepovjerenjem i sumnjičavo *(Ča me glèdaš tâko spòd
òka?)*

glèdati u òči – suočiti se *(Rèči mi čâ ìmaš za rèči i glèdaj me u òči.)*

hìtiti òko – zainteresirati se, željeti se dokopati nečega *(Ràdovan je hìtija òko na
zrmãnu Mìlenu.)*

imàti òko – razumije se u što tko *(Běrto je věro imâ òko za štàbello načinìti portúne.)*

ko me òči ne kojunìvaju – ako dobro vidim *(Ko me òči ne kojunìvaju, su tô òni dvâ
bìli skùpa na kafèlu?)*

kòmoč glèdati na òči – jako se spava komu *(Grèn spàti, kòmoč glèdan na òči.)*

màzati òči – varati koga *(Nemòj mi màzati òči, tô nî tâko.)*

na lîpe òči – tek tako, bez ikakvih kriterija *(Dòbila je dèlo na lîpe òči.)*

ne vèruje svojìn òčima – ne moći vjerovati *(Ne mòren vèrovati svòjin òčima ča je
ubùkla.)*

òči od kumpîra – mjesto klijanja krumpira *(Ti kumpîr ne nìkne, ìma màlo oči.)*

od òka – otprilike *(Od òka uvâ bãčva bi mògla držàti jedàn tòlitar.)*

òka ne mòre sklopìti – ne može zaspati tko *(Mòja pùnica ni spàla od oslobođenja,
svaku noč da òka ne mòre sklopìti, ma ča biš rèka na tô?!)*

sklopìti òči – umrijeti *(Štěfan je segùtra sklopìja òči, Bòg ga pomìluj.)*

třnj u òku – velika smetnja *(Mârio mu je věro třnj u òku.)*

tùje òko – tuđinac (*Tùjen òku nìkad ne pokâži da ti je têško.*)
 u četìra òka – nasamo (*Čèkaj, nù, u četìra òka bin ti nìšto røkla.*)
 ubìti òko – nakratko zaspati (*Grên màlo ubìti òko.*)
 ubràčati òči – čuditi se (*Ča vrâga ubràčas òči?*)
 utvorìti òči – pomoći da uoči suštinu tko (*Da bi utvorìla òči, bi zâjno vùdila da je òn nìš korìsti.*)
 zapèti za òko – zainteresirati se za koga (*Divòjka je nâpro lípa, mu je zâjno zapàla za òko.*)
 zaprìti òči – praviti se da ne vidi (*Mìrna je vâjk zapìrala òči kad bi njoj kì rèka za màlu.*)
 zatvârati òči – izbjegavati (*Nì dôbro zatvârati òči prid svâkin problêmon.*)
 zavrnuti z očì – pao je u nesvijest tko (*Je pâ dôli i zavrnuja z očì.*)
 zažmiriti na jeno òko – namjerno nešto propustiti (*Zažmìrija je na jeno òko pa hi je puštìja unûtri prez da plâte.*)
 zvdìti si òči – oštro se verbalno sukobiti (*Niki dân su si Kâta i Zôra debòto zvdìle òči svâšta si govôreči.*)

oltâr

bi oltâr pâ na njèga – ne ide se na misu komu (*Ne grê òna na màšu, bi oltâr pâ nâ nju.*)
 dovèsti prid oltâr – oženiti (*Ja san çùla da će je òn dovèsti prìd oltâr u angùštu.*)
 lîzati oltâr – pretjerati u religioznosti (*Svâki dân lîžu oltâr.*)

òvca

čùvati òvce – ne može se tko uspoređivati s kim; nismo par ni u čemu (*Mi nìsmo skùpa òvce čùvali.*)
 nìsu svè òvce na bròju - neuračunljiv je tko (*Nìsu ni njèmu svè òvce na bròju.*)

pajòli

pòjti pòd pajòle - umrijeti (*Sâd je i stâri pòša pod pajòle.*)

pâmet

da ti pâmet stâne – da ne povjeruješ (*Na fèšti je bilo lípo da ti pâmet stâne.*)
 di mi je bîla pâmet – zašto nisam razmišljao, bio sam nerazuman (*Di mi je bîla pâmet da san se tâko mlâd uženìja!*)
 imâti hi stò na pamèti – imati puno briga i obaveza (*Zâbila san zvâti tètù u Švècku, ìman hi stò na pamèti.*)
 kâko da je pòpija svù pâmet svîta – kao da je najpametniji tko (*Se prâvi pâmetan, kako da je pòpija svù pâmet svîta.*)
 navâditi se pâmeti – urazumiti se, opametiti se (*Nèka se lípo navâdi pâmeti.*)

ni na kräj pàmeti – i ne pomišljati na takvo što (*Nĩ na kräj pàmeti nĩsan propensàla nĩš gřdega.*)

pàmet u glàvu – razmisli o svom ponašanju, opameti se (*Mĩle, pàmet u glàvu, ĩmaš dõsti lĩt.*)

pàsti na pàmet – sjetio se (*Segũtra mi je pàlo na pàmet da bin mògla prontàti bìlu manẽstru.*)

põjti kjà s pamečõn – izgubiti razum (*Dĩno je põša kjà s pamečõn.*)

solĩti pàmet – nepotrebno nametati svoje, mudrovati (*Dràgo svĩma solĩ pàmet.*)

vànka pàmeti – besmisleno (*Je vànka svàke pàmeti da uvàko kàsno grěš ribàriti.*)

pàpak

stẽgnuti pàpke - umrijeti (*Stàri je segũtra stẽga pàpke.*)

papàr

dàti pàpra – prestrašiti (*Bẽn je Kàta njẽmu dàla pàpra.*)

pâr

drũgi pâr postõli – nešto sasvim drugo (*Tõ ça si rěka, to je drũgi pâr postõli.*)

nàjti svõga pàra – naći sebi ravnog (*Svàki nàjde svõga pàra.*)

nĩma pàra – neusporediv (*Pàtrik na dàleko nĩma pàra.*)

paràda

dělo nĩ paràda – posao nije svečanost (*Ste mògli znàti da dẽlo nĩ paràda.*)

pàrat

dobĩti svõj pàrat – 1. dobiti ono što mi pripada (*Ja san od svõga òca dõbila svõj pàrat zemljẽ.*) 2. zasluženno nekoga izgrditi (*Vẽruj ti mẽni da je dõbila svõj pàrat.*)

ni mu krĩv pàrat – ni u čemu nije zakinut tko (*Kũs kampànje vĩše nẽgo ça je tukà, si je ùzela, ni njõj bìja krĩv pàrat.*)

paràti

ča ti se parà – što misliš (*Ča ti se parà, su mi dõbre uvẽ zelẽne koltrĩne u kužĩni?*)

me pâr – čini mi se (*Me pâr da je to bìla bàba poli nàs segũtra, ma smò spàli.*)

mi se pâr – čini mi se (*Mi se pâr da san ga učẽra vĩdila u butĩgi.*)

mi se parà – čini mi se, mislim da (*Mi se parà da je nĩ dõma.*)

pensĩr

vřči se u pensĩr – zamisliti se (*Ki je bõlan se zàjno vřže u pensĩr.*)

peštàti

peštàti po pričĩžen – uvijek isto ponavlja (*Vàjk peštà po pričĩžen.*)

peštàti po svõju – ne odustajati (*Smĩron peštà po svõju.*)

pêta

bîti za petâmi – slijediti, progoniti *koga* (*Su mu bîli za petâmi, stêšo je ũša.*)

dâti pêtami vîtra – pobjeći (*Dâ je pêtami vîtra da nî pasâ menût.*)

gorî pod petâmi – biti nestrpljiv (*Mu nâpro gorî pod petâmi.*)

pêtak

cřni pêtak – ružan dan s nesrećama (*To je za njiħ bîja cřni pêtak.*)

pêtak i svêtak – radni dan i blagdan (*Vâjk dëlaju, i pêtkon i svêtkon.*)

rîtki pêtki – rijetko (*To su rîtki pêtki kad hi mðreš vîti u sêlu.*)

Pëtar

kljûći svêtega Pëtra – upravljati (*Nânke da si svêti Pëtar da îmaš tolîko kljûći.*)

nânke svêti Pëtar ne nâjde – nemoguće je naći što (*Nânke svêti Pëtar ne nâjde tê kljûće.*)

pêteh

pêteh je skòka z prâga za jënu pëdu – dan se produljio (*Sûseda, dân je dûži kolîko je pëteh skòka s prâga. Fõrši jënu pëdu.*)

uplësti pëtehu mudânte – prvi ručni rad koji je djevojka napravila (*Ča si uplëla, pëtehu mudânte?*)

z pŕvi pëtehi – zarana (*Z pŕvi pëtehi su nikâda hodîli na žurnâde.*)

pëza

na pëzu od zlâta – skupo (*Danâs je domâće ũlje na pëzu od zlâta.*)

pijacêr

pijacêr ga je vîti – divota ga je vidjeti, lijepo izgleda (*Pijacêr je vîti to dîte, drèk mu bûdi.*)

učinîti pijacêr – raditi uslugu *komu* (*Češ mi učinîti jedan pijacêr, biš mi posûdila stô kûn?*)

pîpa

napûniti pîpu – dosaditi *komu* (*Mûći jëno mâlo, si mi napûnija pîpu.*)

õrka pîpa – izraz čuđenja (*Õrka pîpa, zâšto si prõsuja te rîže!*)

pizdohrân

bîti pizdohrân – živjeti kod žene, priženja *je tko* (*Põša je stâti poli ženê, sâd je pizdohrân.*)

plâca

mòre põjti na svâku plâcu – zaslužuje, dostojan je íci bilo gdje *tko* (*Štâbeja je, mòre põjti na svâku plâcu.*)

plâča

potêgnuti plâču – dobio je plaću *tko* (*Si potêga plâču uvî mîsec?*)

plâtiti

kî to møre plâtiti – neprocjenjiva vrijednost (*Mà kî takòvu lipôtu møre plâtiti!*)

plèča

pâsti na tûja plèča – prebaciti na drugoga *što* (*Sàd su dîca pàla na tûja plèča, su njin hî
ùzeli na sùdu.*)

plòča

pokvârena plòča – ponavljati uvijek jedno te isto (*Smîron kušeljâ pričîžo, kako
pokvârena plòča.*)

ubrnûti plòču – promijeniti mišljenje (*Njîn je mào trîbalo pàk da vrêda ubrnu plòču.*)

pôdrug

ûru pôdrugu – sat i još pola drugoga sata (*Su me javizàli da bi dòšli za ûru pôdrugu.*)

pôjam

nîma pôjma o pôjmu – ništa ne zna *tko* (*Ti čovîk nîma pôjma o pôjmu.*)

ubîti u pôjam – neočekivana reakcija (*Sàd si me ubîla u pôjam kad si mi rêkla da
morân sve najdanpût plâtiti.*)

pöp

pôjti poli perôjskega pôpa - potražiti pomoć (*Ûzmi unû crnu kôkoš pa hój pôli
perôjskega pôpa, nèka mōli, ma nemôj nînemu to povîdati aš se nèče ponèsti.*)

porkarîja

porkarîja od čovîka – pokvarenjak (*To je porkarîja od čovîka.*)

posà

bîti u pôslu – zaokupljen je poslom *tko* (*Sàn u vèliken pôslu, ìmamo pîr.*)

glêdati svôja pôsla – ne miješati se u tuđe stvari (*Bòlje njoj je da glêda svôja pôsla, nè
tûja.*)

imàti pôsla – biti u dodiru, imati neugodnosti (*Š njîn ìmaš pôsla, ne fînîš dōbro.*)

nè imàti pôsla – odmaknuti se od *koga* (*Bòlje mu je nè imàti pôsla š njîma
dvàmi.*)

nîsu čîsta pôsla – mutno (*Imàti toliko vitûr, hîž i šōldi, nîsu čîsta pôsla.)*

pòstelja

bîti na smrtnòj pòstelji – umire *tko* (*Bàba je bìla na smrtnòj pòstelji.*)

bîti vèzan za pòstelju – nepokretan je *tko* (*Stâri Ivàn je čûda lît bìja vèzan za pòstelju.*)

hîtiti se na pòstelju – krako se odmara *tko* (*Svâki dân se jeno mào hîti na pòstelju.*)

pòstelja ga je preùzela – dugo već leži *tko* (*Spî do pòdne, ga je pòstelja preùzela.*)

potrîba

u potrebi – nedostaje *komu što* (*Kad smo bili u potrebi, od ženê rôd nan je pomôga.*)

präg

pomësti sprîd svojêga präga – ne miješati se u tuđe poslove (*Najprije pomëti sprîd svojêga präga, pòkle kušeljâj za druge.*)

präg če na glâvu pâsti – zazire od nečega *tko* (*Ne grê u crîkvu, bi mu präg na glâvu pâ.*)

prâh

hîtiti prâh u ôči – obmanuti *koga* (*Stâren sâmo hîtaju prâh u ôči.*)

prasâc

debëja kako prasâc – jako debeo (*Je debëja kako prasâc.*)

îsti kako prasâc – nepristojno jesti (*Čâ ideš kako prasâc!*)

špòrak kako prasâc – jako prljav (*Di si bîja da si tâko špòrak kako prasâc?*)

prâvda

krojîti prâvdu – suditi (*A bën, di smo dôšli kad nân takòvi krojê prâvdu.*)

na prâvdi od Bòga – bezrazložno (*Nëka bùde tâko, na prâvdi od Bòga.*)

prâvo

dâti za prâvo – odobravati, prikloniti se *komu* (*Nî meritâ, a ôna mu je dâla za prâvo, a mâ...*)

imâti prâvo – biti u pravu (*Jâ, îmaš prâvo, pasâla su dvâ lîta da san bila u bôlnici.*)

prâvo ti bùdi – u pravu si, istina je (*Prâvo ti bùdi, dŕži si ânke tu munîdu.*)

preârija

dîzati preârija – stvarati nered, raznositi, uništavati (*Cîlu kâmaru je dîgla preârija.*)

prëša

imâti prëšu – žuriti (*Mòren ja sâd dôjti na rêd, mi je prëša?*)

vrâjža prëša – ne žuri, što si tako nestrpljiv (*Vrâjža prëša, frmâj se jeno mâlo.*)

prîča

prîča za mâlu dîcu – izmišljotina (*Niš ne vërujen, to je prîča za mâlu dîcu.*)

prîča za sèbe – nešto različito u negativnom značenju (*Svi znâmo da je ôna prîča za sèbe.*)

prîčan ti prîču – neistinito (*Niš od njëga, on je sâmo prîčan ti prîču.*)

pûsta prîča – samo riječi, nema ništa od toga (*Od njëga su samo pûste prîče.*)

pričîž

bîti pričîž – nalikovati *komu* (*Mâla je pričîža mâti.*)

peštâti po pričîžen – uvijek isto ponavljati (*Vâjk peštâ po pričîžen.*)

ustâti pričîž – nije se promijenio *tko* (*Svâ ta lîta ustâla je pričîža.*)

prîçupe

dèlati prîçupe – glupirati se (*Smîron dèla prîçupe od sèbe.*)

primarigîvati

primarigîvati da je tâko – pretpostavka, sumnja (*San primarigîvala da je to tâko, da nèče dôjti na funerâ.*)

pripoznâti

pripoznâti nîšto – uvažiti što (*Krščân bi trîba pripoznâti kad mu nikî dôbro načîni.*)

prôljev

dôsadan kako prôljev – jako dosadan (*Mèni je ôn dôsadan kako prôljev.*)

přsa

bûsati se u přsa – uvjeravati koga u što (*Ôde se nîdan ne užâ bûsati u přsa.*)

přst

glèdati kroz přste – ponašati se popustljivo (*Njèmu smîron glèdaju kroz přste radi ôca.*)

imâti přste – biti umiješan u što; imati udio u nekoj nečasnoj radnji (*Za svè čâ je kašnîje bìlo, ne bôj se, ôna je imâla přste u svèmu.*)

dâti po přsti – izgrditi koga (*Ču ti dâti po přsti ko bûdeš tîca špâfer.*)

hodîti po přsti – šuljati se (*San hodîla po přsti da se mâla ne zbûdi.*)

îma dûge přste – krasti (*Îma dûge přste, samo glèda ča bi ukreĵa.*)

îma u mâlen přstu – znati temeljito što (*Ti mlâdić je štût, îma svè u mâlen přstu.*)

kako z přston u guzîcu – promašaj (*Si ugâna kako z přston u guzîcu.*)

môre se zbrojîti na přste jene rukê – malo (*Mâlo je ljûdi bilo na mâši, su se mògli zbrojîti na přste jenê rukê.*)

ne vîdi přst prid nõson – ništa ne vidjeti, mrak (*Ne vîdi se přst prid nõson od tê mâgle.*)

uprîti přston – optužiti, narugati se (*Smîron nĵin je nîšto krîva i smîron upîru přston û nju.*)

vrîti oko mâlega přsta – poigravati se s kim (*Od pŕvega dâna, od kâd su se uženîli, ôna njèga vrîti oko mâlega přsta.*)

za přste polîzati – jako je ukusno (*Šûgo je bìlo za přste polîzati.*)

prutenîca

trèpati kako i prutenîca – drhtati od straha i zime (*Bâba je trèpala kako prutenîca.*)

pržûn

rendûžiti u pržûn – strpati u zatvor koga (*Je meritâ, su ga rendûžili u pržûn.*)

pùh

zàspa je kako pùh – čvrsto zaspati (*Mâli je zàspa kako pùh.*)

pùnja

dâti pùnju – udariti pesnicom (*San mu dâ jenu pùnju da je vâlje pâ dõli.*)

punjäva

pokrìti se koliko je punjäva düga – prilagođavati se svojim mogućnostima

(*Kršćän se morä pokrìti koliko je punjäva düga, ne mòre se više od tèga.*)

pür

pür je tâko – uistinu je tako, jamačno (*Pür je tâko bìlo na Vîliju Ivànje, da se škõflje od jâji hõtalo u òganj ki se po njiñvah i vřtlih pâlija.*)

püşka

bõjža püşka – grom (*Bõjža püşka je na Bolovânu bìla ubìla Slävicu od Kâte Šõldine kad je hodìla z ovcämi dõma.*)

kako iz püşke – odmah reći što (*Kako iz püşke vâjk je prõnat nìšto rëči.*)

puštiti

püşmo kjä – ostavimo, zaboravimo, idemo dalje (*Püşmo kjä ça je bìlo, hòmo nãprid.*)

pût

bìti na pûtu – 1. napušten je tko (*Säd su dïca na pûtu otkäd su starìji ùmrli.*); 2. smetati komu (*Mâkni se da pasân, si mì na pûtu.*)

dîte je na pûtu – trudna je (*Te se moräti zâkoniti, dîte je na pûtu.*), **v. dîte**

dõbar pût – sretan put (*Dõbar pût vãn želìmo.*)

dovësti na prâvi pût – dobro odgojiti i uputiti u život (*Starìji su ga dovëli na prâvi pût.*)

gubì se po pûti – lutati (*Ča se gubìš po pûti?*)

krížni pût – patnja (*Svâki ìma svõj krížni pût.*)

maknùti se s pûta – popustiti (*Mâkni mi se s pûta, sãn ti rëkla.*)

na dobrën pûtu – íci prema pravome rješenju (*Još mälò pensâj, si na dobrën pûtu pa čes fìnuti tu dõmaču zädaču z matemätike.*)

nanësa ga je pût – naišao je slučajno (*Kìrina je pût nanësa u Räkälj i je rëka da će jõpet dôjti.*)

põjti na zädnji pût – umrijeti (*Prìd šetimânu dãn je i Štëlio põša na zädnji pût.*)

põjti svojìn pûten – postupati prema svom nahodañju (*Grën ja svojìn pûten, a vi dëlajte ça göd čete.*)

põjti s pûta – zastraniti (*Sìn njin je põša s pûta i čapä se nìkakove kumpanìje.*)

pokâzati pût – 1. uputiti u život (*Starìji su mu lîpo pokâzali pût.*) 2. potjerati koga (*Su*

mu pokazali pût i zājno je pøša kjà od njìh.)

pût pod nõge – krenuti na put (*Pût pod nõge, morâmo pøjti dõma.*)

slīpen pût kâzati – besmislen posao (*Dëlan za niš, kako da slīpen pût kâžen.*)

stâti na pût– smetati, sprijeçiti, onemogućavati (*Mâti mu je stâla na pût da se
ne užëni.*)

zmìriti pût – pasti pijan (*Sûri je niki dãn dôbro zmìrija pût.*)

raçûn

çisti raçûni, dũga ljubav – neçe biti nesuglasica; nerašçišçeni poslovi mogu narušiti
prijateljstvo (*Kũme, eko ti nãzad šõlde, çisti raçûni, dũga
ljũbav.*)

na tũji raçûn – na tuđu štetu (*Lãko je ìsti i piti na tũji raçûn.*)

pokvâriti raçûne – pokvariti planove, osjetiti ÷ije namjere (*Miro žëlĩ uzëti pàrat,
pokvârija njìn je raçûne.*)

raçûn prez oštâra – plan bez pokrića, planiranje bez osnove (*To su raçûni prëz oštâra.*)

stâri raçûni – neriješeni problemi (*Mrëž njìma su stâri raçûni.*)

voditi raçûna – brnuti se (*Võdi raçûna da se na vrĩme upišeš poli mëdiga.*)

za kĩ raçûn – zbog ÷ega (*Za kĩ raçûn biš pøšla poli njìh?*)

žĩvi na tũji raçûn – biti uzdržavan, iskorištavati koga (*Õn çili živõt žĩvi na tũji raçûn.*)

rãme

hĩtiti priko rãmena – zanemariti (*Hĩti to priko rãmena.*)

rãna

nositi rãnu – ono što se ne može preboljeti (*Çili živõt je nosila rãnu na sřcu.*)

po rãne Bõga – izraz ÷uđenja (*Po rãne Bõga, kãmo si mi uša?*)

utvoriti stãru rãnu – otvoriti bolne uspomene (*Svë te nesrĩçe vãjk njoj utvõre stãru
rãnu.*)

žĩva rãna – bol iz prošlosti (*Mâti je vãjk nosila brãta kako žĩvu rãnu.*)

rëçi

bi rëçi – znaçi (*Bi rëçi da je tâko.*)

bi rëka kršçãn - rekao bi ÷ovjek (*Bi rëka kršçãn da su çã uçiñili.*)

bĩmo rëkli – kažemo (*Bĩmo rëkli po nãšu.*)

ça bi rëçi - zbog ÷ega (*Çã bi rëçi da nêçeš dõjti na fëštu?*)

dãj si rëçi – budi razuman (*Dãj si rëçi, hõdi tí poli një.*)

imãti za rëçi – podastrijeti (*Sad ìman i jã vãn nĩšto za rëçi.*)

rëçi kakõvu – dopuniti tuđe rijeçi (*Sad bin jã vãn rëkla kakõvu, â?*)

rêd

dovèsti u rêd – srediti (*Vrîme je da se dovêdeš u rêd.*)

naväditi rêda – disciplinirati (*Bèn çu ti jâ dâti i naväditi te rêda.*)

remêngo

pôjti remêngo – propasti (*Je i sùsed pòša remêngo.*)

reoplàn

vìdi se z reoplàna – vrlo je uočljivo (*Vìdi se z reoplàna da slîpe nârod.*)

rêp

dâti po rêpu – kazniti, istući koga (*Njîma çu jâ bèn dâti po rêpu ko bùdu çâ pŕčkali zâ nju.*)

kônjski rêp – frizura (*Lîpo je dîgla lâse u kônjski rêp.*)

nì za glâvu, nì za rêp – neodređeno (*Ne mòreš je çapâti nì za glâvu, nì za rêp.*),

v. glava

stâti na rêp – doskočiti, spriječiti (*Stîja je uzèti dîte sòbon, ma mu je vrêda stâla na rêp.*)

rezërva

na rezërvi – biti na kraju (*Trâhtor je bîja na rezërvi z nâfton pak se lipo, vòzeçi sêno iz Krnîce, frmâ na Vrhovîni jer je potêga zrâk.*)

rîba

kako rîba na sùhen – osjećati se neugodno (*Nî mi ugòdno, sàn kako rîba na sùhen.*)

rîba rîbi grîze rêp – međusobno uništavanje (*Kumpâre, ste znâli da rîba rîbi vâjk grîze rêp?*)

rîba smŕdi od glavê – nevolje dolaze od onih koji su na vlasti ili zapovijedaju (*To je odvâjk tâko, rîba smŕdi od glavê.*)

sîtna rîba – nevažan (*Ulovîli su sîtne rîbe, unî glâvni nîkad ne dôjdu na rêd.*)

rigvârd

imâti rigvâda – biti obazriv (*Mâla Kârla îma rigvârda.*)

prêz rigvârda – bezobziran (*Uvî mlâdi danâs nîmaju nânke mâlò rigvârda za stârije.*)

ròba

lîpa ròba – nešto negativno (*Â, lîpa ròba je to sâda.*)

ròba od – otprilike (*Bi mòga bîti...ròba od tresêtak lît, mâlò vîše, tôte nikâdi...)*

ròba za h mâši – blagdanska roba (*Nikâd su ljûdi imâli pòsebnu ròbu za h mâši.*)

ròba za štrapâc – prnje, stara odjeća (*Çèkaj da se pribûčen u ròbu za štrapâc.*)

vŕâjža ròba – psovka (*Vŕâjža ròba, dôjdi uvâmo.*)

ròd

bîti od mèkega ròda – blagi, nisu svadljivi (*Prâvi su svî, ôni su od mèkega ròda.*)

ne vîti svôga ròda – kletva, zaklinjanje u rod (*Ne vîdija svôga ròda ko ti lâžen.*)

rôg

škûro kako u rôgu – potpuni mrak (*Je bìlo škûro kako u rôgu kad san se tornîva z grancipôri.*)

rôgi

imâti rôge – prevareni muž (*Mûž sâda ìma rôge, ga je privârila.*)

kâzati rôge – rugati se komu, negodovati i protiviti se (*Za njîn je kâza rôge, bìlo ga je gřdo vîti.*)

kâzati rôge iz žêpa – šutjeti, a u mislima iskazivati protivljenje (*Govôri mi jêno, a iz žêpa mi kâže rôge.*)

pûhati vôlu u rôge – provjeriti nečiju snagu (*Pûši vôlu u rôge nèka mu se nadricàju.*)

škûro kako u rôgu – potpuni mrak (*Po tèn pûtu je bìlo škûro kako u rôgu.*)

uloviti vôla za rôge – veliko dobitak, uspjeh (*Sâd parâ da je ulovîja vôla za rôge.*)

rôk

u rekòrdnen rôku – veoma brzo (*U rekòrdnen rôku je dðšla kročerðša.*)

rožafijôr

bîti rožafijôr – biti ljepši (*Ti si rožafijôr præma njêmu.*)

rûb

bîti na rûbu sûz – biti u stanju prije plača (*Sân zâjno vîdila da je na rûbu sûz.*)

bîti na rûbu žîvci – uzrujan (*Bêpo je više pût na rûbu žîvci, to je bòlest.*)

rubîna

rubîna ôko vrâta vîsi– nerazvijen, mlad je *tko* (*Još mu rubîna ôko vrâta vîsi.*)

rûka

bîti načînjen na svòju rûku (fozu) – biti na svoj način, po svojoj volji (*Š njðn se kršçân nîš ne mòre dogovôriti, učînjena je na svòju fõzu.*)

bîti nâruku – odgovara mi (*Sâd mi je nâruku dôjti poli têbe.*)

bîti u dobrîh rukah – biti na sigurnom, u sigurnim uvjetima (*Mâla je vèro u dobrîh rukâh.*)

dâti dðbru rûku – dati djeci božićni i novogodišnji dar (*Nikâd su dîca za dðbru rûku dobîvala mëndule, orîhe, smðkve, a danäs bi svî stîli sâmo šðlde.*)

dâti jènu rûku – priskočiti u pomoć u nekom poslu (*Dâj mi jènu rûku, çu prije fînuti.*)

dâti rûku – pružiti pomirenje, pomoći (*Sêstra njîn j prva dâla rûku pòkle toliko vrîmena.*)

dêsna rûka – oslonac, glavna pomoć (*Ti mâli je njîma dêsna rûka.*)

dîgnuti rûku – usuditi se istući starijeg od sebe (*Je dîga rûke na ôca, znâš.*)

dîgnuti rûku na sêbe – pokušati ili učiniti samoubojstvo (*Marîja je dîgla rûku*

na sèbe, ča njoj je bilo, nìdan ne znâ.)

dôjti na rûku – postupati u nečiju korist, pogodovati, pridonijeti uspjehu (*Smò njìn dõšli na rûku, mà òni su to zâbili.*)

dôjti prâznih rûk – ništa ne donijeti (*Su dõšli prâznih rûk, a mi tâko nîkad ne dëlamo.*)

dôjti u prâve rûke – doći na pravo mjesto, provjeriti što pouzdanoj osobi (*Ta bičiklèta je sàda dõšla vèro u prâve rûke.*)

drîta rûka – precizan u gađanju (*U Bârbanu su tèkli na prstènac, a uvî ča je zadîja, ìma nâpro drîtu rûku.*)

držâti rûke u žèpu – ništa ne raditi (*Sâmo drži rûke u žèpu i niš ne dèla.*)

držâti u svojìn rukâh – gospodariti (*Grubička je svè držâla u svojìn rukâh.*)

grê od rukê – uspijeva (*Vèro sãn kuntènta, grêdu mi te krõstule od rukê.*)

imâti čiste rûke – pošten, ispravan (*Bùdi sîguran, òn ìma čiste rûke.*)

imâti dvî lîve rûke – nespretno, nespretno obavljati posao (*Ma čâ ìmaš dvî lîve rûke, svè ti pàda, kâko da ìmaš dvî lîve rûke.*)

imâti pûne rûke pôsla – biti jako zaposlen, obavljati nešto rukama (*U zâdnje vrîme ìman pûne rûke pôsla.*)

imâti têšku rûku – navika snažnog udaranja (*Imâla je têšku rûku, dîcu je nâpro bolîlo kad bi hi bila pljèsnula.*)

imâti vèžene rûke – nemati slobodu odlučivanja (*Ne môren niš, rûke su mi vèžene.*)

imâti zlâtne rûke – sposobnost, vještina (*Vèruj ti mèni, òna ìma zlâtne rûke.*)

iz drûge rukê – neizravno (*Iz drûge rukê san kúpila vetrînu.*)

iz prve rukê – izravno (*Iz prve rukê ti môren ništo rèči.*)

lîva rûka, dèсни žèp – ukrasti (*Svî znâmo da je òn lîva rûka, dèсни žèp.*)

krîžati se z lîvon rukôn – nešto sasvim neočekivano (*Kad su skûpa dõšli, bàba se krîžala z lîvon rukôn.*)

mûška rûka – znak prisutnosti marljiva muškarca (*Se vîdi da je u tøj bõški bila mûška rûka.*)

nosîti na rukâh – pretjerano nekome ugađati (*Marîno je njû nosîja na rukâh.*)

od rûk do rûk – zajednička aktivnost (*Od rûk do rûk su dîzali i nosîli stîne.*)

pâsti u rûke – doći pod nečiju vlast (*Îstra je bila pâla pod Itâliju.*)

puštîti iz rûk – izgubiti kontrolu nad čime (*Puštîla je iz rûk svû famèju.*)

rûku na sŕce – iskreno (*Rûku na sŕce, morân ti ništo rèči.*)

rûke h sèbi – uzdrži se od fizičkog napada (*Rûke h sèbi, da me nîsi tâka.*)

stâviti rûku u òganj – jamčiti da je nešto istina (*Stâvila bin rûku u òganj da je jûšto òn ukreĝa mrîžu i špâg.*)

u jènu rûku - s jedne strane (*U jènu rûku ìmaš pràvo.*)

upràti rûke – skinuti sa sebe odgovornost, ograđivati se (*Ja ću upràti rûke od svèga tège.*)

vřči rûke – fizički udariti koga (*Ni mu bìlo tèško vřči rûke na òca.*)

z gòlima rukàmi – bez ikakva oružja, sam svojom snagom (*Z gòlima rukàmi se vřga na dìbljega pràsca ki mu je dõša na pût.*)

zàdnja rûka – završna obrada (*Bìlimo kužìnu i smò dâli zàdnju rûku.*)

za přvu rûku – za prvo vrijeme (*Za přvu rûku će nan bìti dõbra i tâ kàmara.*)

zmèžditi z rukôn – zgnječiti (*Zmèždi z rukôn to jãje i hìti kòru po vřtlu, tâko se kršćàn brâni od štrìg.*)

žènska ruka – znak prisutnosti vrijedne žene (*Se vidi da je u hìžu dõšla žènska rûka.*)

rukâv

potèzati za rukâv – ustrajati u nekom zahtjevu (*Smìron ga potèže za rukâv i ne dâ mu mîra.*)

ustâti krâtkih rukâvi – izigran (*Kad je pòša š njìma u dîl, je parâ da će svè bìti kako trìba, ma je ustâ krâtkih rukâvi.*)

zavrñuti rukâve – prionuti na posao (*Ko ćemo fìnuti danàs skopâti kumpîr, zavrñimo rukâve.*)

Rüs

dõšli su Rüsì – dobiti menstruaciju (*Bàba je røkla da su dõšli Rüsì, a ja tô nìsan kapìla.*)

jê hì kako Rüsì – ima ih mnogo (*U Ràklju je ćüda turìsti, jê hì kako Rüsì.*)

sàjla

smòtan kako sàjla – udaren (*Bòro je jeno màlo ćüdan, je smòtan kako sàjla.*)

salâta

dobiti salâtu – ukoriti koga (*Od tète Mìme iz Zàgreba je mój otâc više pût dõbija salâtu.*)

naçinìti na salâtu – zaçiniti (*Naçinìti ćemo na salâtu pomidòre i kogùmare.*)

sân

kako kröz sän – nejasno, nesvjesno (*Kàko kröz sän sän ćüla käd si noçàs dõša dõma.*)

làkega snâ – lako se budi (*Ću se ustâti u pèt ùr, ja san làkega snâ.*)

nè imâti snâ – imati brige (*Odkäd je mâti u bòlnici, màla nìma snâ.*)

nì u snù – nikako (*Nì u snù ne grèn poli njìh kröz tu bòšku..*)

trđega snâ – teško se budi (*Tèško da ću se přèž ùre zbùditi, ja san trđega snâ.*)

zgubìti sän – otežano spavanje (*Nikolìko pùti noçàs sän zgubìla sän.*)

sât

u sîtné sâte – kasno u noći (*Nočàs je dõša dõma u sîtné sâte.*)

Savičènta

põjti po vòlju u Savičèntu – dobiti volju (*Kò te nî vòlja to učinìti, lîpo hòj po vòlju vâlje u Savičèntu.*)

sêlo

čèkati večèru iz sêla – nikada (*Bòlje da sâm fîni to dèlo nègo da čèka večèru iz sêla.*)

přvi od sêla kako *Kokošica* – *Kokošica* je bîja přvi od sêla, je stâ na Sîrniči i
njegõva hîža je na vrhu, přva, kàd dõjdeš u Ràkalj.)

špànsko sêlo – nešto nepoznato (*Ne znân já šiti, to je za mène špànsko sêlo, a dvî mäkine ìmamo dõma.*)

sìdro

dìgnuti sìdro – pobjeći, napustiti (*Tòne i Ànica su se trîbali zâkoniti, mà on je vréd dîga sìdro i ùša u Nèmačku.*)

sikìra

magàri sikìre pàdale z nèba – makar bilo i nevrijeme (*Sùtra ču dõjti u Ràkalj magàri sikìre pàdale z nèba, je rèka Frânko.*)

pàla je sikìra u med – imati sreće, okolnosti su mu išle naruku (*Je i njèmu pàla sikìra u mèd otkàd se uženîja za Martînu.*)

sîla

tùja sîla – okupator (*Tùja sîla je nikàd dîlila ljûde pa su se mògli vîti sàmo kröz žicu.*)

sìme

nânke za sìme – potpuno je izostao urod (*Ne bùde uvò lîto kumpîra nânke za sìme.*)

puštiti za sìme – sačuvati (*Bìmo uvî kumpîr puštìli za sìme da ne kupùjemo drùgu kvalitâ.*)

sìme mu se zatřlo – kletva (*Nèka mu se sìme zatàre, drùgo ne meritâ.*)

ustàti za sìme – ostati neoženjen ili neudata (*U Ràklju hi je čùda ki su ustàli za sìme.*)

sînko

sînko mój mìli – želim te uvjeriti; da ne povjeruješ (*Sînko mój mìli, kolîko je tàmò bìlo tèga za ìsti i pìti!*)

siromãški

po siromãšku – oskudno (*Se žîvi pòmalo, po siromãšku.*)

sît

ki sît, ki lãčan – bolje i lošije proći u nekoj situaciji (*Na kràju će bìti: ki sît, ki lãčan!*)

sît lãčnemu ne vèruje – teško se staviti u položaj drugoga (*Nìkad nî sît lãčnemu*

verõva.)

skůža

svãka skůža ìma svõga mùža – opravdava se za učinjeno tko (*Nisi rivã, nìsi bìja na tú bãndu pãk mi nìsi kùpija medežìju, svãka skůža ìma svõga mùža.*)

slãbo

dělati svãko slãbo – pakostiti (*Žẽne ke su bìle štrìge su dělale po sêlu svãko slãbo.*)

načinìti slãbo – stvorilo je mučninu komu što (*Smò ìli crnogõrke i su mi načinìle slãbo, bòlje da hi vùše ne ìn.*)

ne grê slãbo – dobro je (*Mi je drãgo da ne grê slãbo, da ste dõbro.*)

nì slãbega poznãti – dobro je (*Ti nì nìš slãbega poznãti.*)

slãbo kãd – rijetko (*Slãbo kãd rivãmo u grãd.*)

slãbo kî – malo koji (*Slãbo kî njoj je plãtija zvonariju, bõga nẽka grê dělati.*)

slãbo učinìti – činiti zlo komu (*Kapãca je svãko slãbo učinìti.*)

stãti slãbo – biti teže bolestan (*Zõra stojì slãbo, sãd je poli ščerẽ u Zãgrebu.*)

tìn hũje – utoliko gore (*Tìn hũje ko ne põjdeš mẽdigu.*)

slãma

kãko slãma – neukusno jelo (*Kãko slãma su uvì fažolèti.*)

mlãtiti prãznu slãmu – bez smisla pričati (*Mlãti prãznu slãmu, nìš od tèga.*)

slãma u glãvi – nije pametan, praznoglav (*Nãnke da ìma slãmu u glãvi da nìš ne mòre zapoštãti.*)

slìkati

mõreš se slìkati – neostvarivo; ništa od toga; neće biti tako (*Mõreš se slìkati, bìciklètu ti òn sìgurno ne tornã nãzad.*)

slìp

ustãti slìp – nepismen, zatucan (*Mõre òn põjti kãmo god čẽ, ma je ustã slìp.*)

slũžen

čẽš bìti slũžen – bit će ti dobro uzvraćeno, bit će prenesena pozdravna poruka (*Vero čũ je pozdrãviti, čẽš bìti slũžena.*)

smìh

bìžì smìh – nsmijava se tko (*Na tõ mi je jãko bìža smìh.*)

nì do smìha – stvar je ozbiljna (*Nãnke mãlo mi nì do smìha, ìman strãha za nìh.*)

popìšãti se od smìha – jako se smijati (*Popìšãla san se od smìha kad san je vìdila na motõru.*)

pràsnuti u smîh – glasno se nasmijati (*Nîsan ozdâvna nikêga čûla da je tâko pràsnuja u smîh.*)

pûknuti od smîha – veoma smiješno; glasno se smijati (*Učêra sãn pûkla od smîha kad se unî mâli iz Krnîce maškarâ u žènsku.*)

smřt

kako smřt na gòdišnjèn òdmoru – izmučen (*Lučàno izglêda kako smřt na gòdišnjèn òdmoru.*)

na smřt mi se spî – jako mi se spava (*Grên zâjno u pòstelju, na smřt mi se spî.*)

poslàti u smřt – biti odgovoran za nečiju smrt (*Nikî ga je poslâ u smřt, nîkad pòkle se nîš nî znâlo.*)

snîg

bija kako snîg – jako bijel, čist (*Nòge su ti bile kako snîg.*)

lãnjski snîg – prošlost, nepovratnost (*Sãn mòga, sãn, i tèči, ma to je lãnjski snîg.*)

snòp

pàsti kako snòpi – više osoba je palo (*Svî do jenêga su pàli kako snòpi.*)

sò

hîtati sò u môre – nepotrebno trošiti (*Ne râbi njin hîtati sò u môre, to je prevîše.*)

nîma sòli u glâvi – ne rasuđuje (*Nîma òn nânke mào sòli u glâvi kad se tâko gubî po sêlu.*)

sò na ràni – mučiti *koga* teškim uspomenama (*Te mòlin, ne stâvljaj mi sò na rànu.*)

stâviti sòli na rêp – uzaludno hvatanje ili nadmudrivanje, ne može mu ništa *tko* (*Mòreš zêcu stâviti sòli na rêp pàk češ ga ulovîti.*)

spàs

ni mu bìlo spàsa – nema pomoći *komu* (*Ni mu bìlo spàsa, je nočàs ùmra.*)

spêža

hîtiti se u spêžu – trošak, izdatak (*Su se z nôvon vitûron hîtali u spêžu.*)

mâle spêže – iziskuje male troškove (*Stâra je mâle spêže, nîš ne špendîva.*)

splòšan

bîti splòšan – nije izbirljiv (*Ti mâli je nâpro splòšan, svè pojîde ça se skùha..*)

spodobâti

nikêmu spodobâti – nalikovati *komu* (*Mâli spodobâ dîdu, vèri je dîd, ànke grê kako òn.*)

spûž

vûçi se kako spûž – sporo hoda *tko* (*Mòvi se, ça se vûčeš kako spûž!*)

srâm

prëz srâma i prëz strâha – drsko (*Prëz srâma i prëz strâha je dôša poli tîh ljûdi kako da nîš nî bîlo.*)

srâm te bîlo – srami se (*Srâm te bîlo, ça si tô učinïja!*)

umrîti od srâma- jako se sramiti (*Ja bin ùmrla od srâma da njin tâko rëčen.*)

srânje

ïsto srânje – jednako loše (*Kâko gòd ubrnêš, ïsto je tò srânje.*)

vëliko srânje – loša situacija (*Säd je dôšlo vëliko srânje, vëro od nïčesa.*)

sràti

sràti kvàke – pričati besmislice (*Fïni, ne sêri kvàke!*)

sràti na tânko – oskudijevati (*Käd špendâ pläču, çe sràti na tânko.*)

sřce

imâti mëko sřce – biti samilostan (*Kâko ça je tëta Nâda imâla mëko sřce, ne znân ki je tâko imâ.*)

imâti širòko sřce – dobar, srdačan (*Marïja je vâjk za svë njiñ imâla širòko sřce.*)

kolïko ti sřce želï – koliko želiš (*Bin ti dâ mëndul, hï ìman kolïko ti sřce želï.*)

ležâti na sřcu – jako je stalo (*Več ozdâvna njoj òn ležï na sřcu.*)

nîmati sřca – nemati razumijevanja za koga (*Nï imâla sřca za nînega.*)

prëz sřca – bezosjećajan (*Nêče ti uprostïti, òna je prëz sřca.*)

prirësti sřcu – zavolio je koga tko (*Martïna mu je prirësla sřcu.*)

rûku na sřce – iskreno govoreći (*Rûku na sřce, bòlje da njin dâš šòlde nëgo çâ drùgo.*)

slomïti sřce – povrijediti nečije osjećaje (*Mu je slomïla sřce, sad je sâmo dôma, brïžan i sâm.*)

sřce je skočïlo u pëte – jako se prestrašio tko (*Si me prënuja, sřce mi je skočïlo u pëte.*)

sřce na mïstu – ispunjena želja (*Säd njoj je sřce na mïstu kad su se uženïli.*)

stïslo me sřce – osjećaj tjeskobe, tuge (*Vâlje me stïslo sřce kad san çûla da ìma vëliku fëbru.*)

ubeçâti sřce – zavjetovati se (*Mladič je mlâdoj ubeçâ sřce.*)

uzïmati h sřcu – ozbiljno shvatiti, jako osjetiti (*Nemôj to uzïmati h sřcu.*)

sriča

imâti više sriče nëgo pâmeti – uspjeti zahvaljujući više slučaju i sreći nego svojim zaslugama (*Lïpo mu je, ìma više sriče nëgo pâmeti.*)

kâmo sriče – da je bar tako bilo (*Kâmo sriče da se nïsu uženïli.*)

lampâti od sriče – jako sretan je tko (*Mârko je danäs vïdija Marïju, svï lampâ od*

sriče.)

na svù sriču – srećom (*Na svù sriču je svè fìnulo dôbro.*)

sriča u nesriči – u neugodnoj situaciji ugodno je *što*; ispalo je dobro, sretan završetak

(Sriča u nesriči da nî bilo gòre i da je sàda žìv.)

srîda

ča jê po srîdi – o čemu se točno radi (*Ča jê po srîdi da si tâko dešperâna?*)

čîsta srîda – pepelnica, početak korizme (*Na čîstu srîdu se kùha slânac.*)

stančunîvati

stančunîvati na dũgo i na širòko kako kùma Mîcka – objašnjavati (*Kùma Mîcka je*

znàla stančunîvati na dũgo i na širòko.) v. Mîcka

stâro

bîti po stâru – uvijek isto; ista situacija; isto stanje (*Je čâ nõvega poli vàs, eli ste svì*

po stâru?)

stâti

pûšti stâti – sigurno, naravno, neka (*Pûšti stâti, dôbro će nân dôjti tâ lušijêra.*)

stîna

od stinê – bezosjećajan (*Kako da je mâtî bila od stinê, ni je stîla nàzad dõma z*

ditèton ko se prije ne užèni.)

pàla je stîna z srca – osjetio je olakšanje (*Pàla mu je stîna z srca kad je čũja da je brât*

žìv.)

třd kako stîna – tvrd je *tko* (*U Ràklju su ljûdi bìli třdi kako stîna.*)

žîva stîna – čvrst čovjek (*Kàd njèga ìmaš prid sòbon, kàko da vidiš žìvu stînu.*)

stîti

kàko kòli čèš – ne trebaš (*Ne bìn pòšla danàs s tòbon u grâd. Kàko kòli čèš.*)

làko čèmo – bezbrižno (*Ti si mào učìnjen na „làko čèmo“.*)

stô

òrko stô – kletva (*Òrko stô, čà dèlaš pod pòsteljon?*)

stolìca

sidîti na dvì stolìce – dvoičan, licemjerman (*Bõga ga poznâmo, odvâjk sidî na dvì*

stolìce.)

steplîti stolìcu – učiti (*Bi bilo vrîme da stèplîš stolìcu i pòjdeš nà ti ìspit.*)

strâh

nî strâha – nema sumnje (*Nî strâha da se nêče snâjti na nõven dèlu.*)

pùn strâha – jako zabrinut (*Sàn pùna strâha kàko će ta bòlest fìnuti.*)

strâh i trèpet – veliki strah (*Ta učitèljica je bila strâh i trèpet.*)

strâh ìma vèlike òči – strah çini situaciju još strašnijom (*Sìnko môj, fòrši nì tâmo bìlo nînega, ma znâmo da strâh ìma vèlike òči.*)

strâh je vrâgu brât – strah nije bezazlena stvar (*I bòlje ti je da si se tornâ dõma, strâh je vrâgu brât.*)

strâh u kòsti – veliki strah (*Bùdi prâvi, çu ti ja stâviti strâh u kòsti.*)

umrìti od strâha – jako se bojati (*Sàn učèra ùmrla od strâha kâko je mâli iz Bolovâna pasâ na motôru.*)

strân

pòjti na strân – obaviti veliku nuždu (*Jùšto je pòša na strân, zòvi ga màlo kašnìje.*)

strâna

dõbra strâna – ono što je pozitivno na komu ili çemu (*Od besìde je, to je njegòva dõbra strâna.*)

drùga strâna medâlje – nešto sasvim suprotno (*Hòmo sâda çùti i drùgu strânu medâlje.*)

držâti se po strâni – kloniti se çega, ne miješati se u što (*Ste vîdili kâko se òna držì po strâni, nìš ne govòri i, bìmo rèkli, ne izjašnjâva se.*)

strîla

strîla ù te hìtila – grom te ubio, kletva (*Strîla ù te hìtila, kad si tâko porèdan!*)

stròj

stâviti u stròj – dovesti u red koga (*Mâli, çu te jâ stâviti u stròj!*)

stvâr

dèlati unê stvâri – voditi ljubav (*Ni hì nìderi, su sîgurno pòšli dèlati unê stvâri.*)

dobìti stvâri – dobiti mjeseçnicu (*Ne mòren pòjti na môre jer san dõbila stvâri.*)

gòtova stvâr – završilo je (*Ne mòre se vîše nìš učiniti, to je sâd gòtova stvâr.*)

tò nì mâla stvâr – to je važno (*Tò nì mâla stvâr da je svè plâtija.*)

upr̀skati stvâr – sve pokvariti (*Ça si nânke dõša, upr̀ska si stvâr.*)

uzèti stvâri u svòje rùke – preuzeti situaciju (*Nârod je ùzeja stvâr u svòje rùke.*)

stvòren

bìti stvòren – sposoban je tko (*Vîruj mi, stvòren je za tò dèlo.*)

sûd

potèzati se po sûdu – biti stranka u sudskim sporovima (*Takòvu jòš nìsmo vîdili, smìron se potèže po sûdu.*)

sûh

sûha křpa na dnù môra – nešto nemoguće (*To da çeš pòjti u Amèriku je kako sûha křpa na dnù môra.*)

sũho

ustãti na sũho – ostati bez novaca (*Nĩš sãda nẽĉemo kupovãti, ustãli smo na sũho.*)

sũnce

ĉapãti mãlo sũnca – izaći nakratko na sunce (*Grẽmo do Kalavõjne ĉapãti mãlo sũnca.*)

ĉĩst kako sũnce – ĉastan, bez greške (*Njẽga ũzmi za kũma, õn je ĉĩst kako sũnce.*)

na sũnce s tĩn – iznijeti nešto na vidjelo (*Kad si vẽĉ põĉela o tẽn kušeljãti, na sũnce s tĩn.*)

zũbato sũnce – sunce koje ne grije; sunce zimi (*U antõšnjaku je vãjk zũbato sũnce.*)

sunĉeistõk

za sunĉeistõka – u zoru (*Jõš za sunĉeistõka su gonĩli blãgo u pãšu.*)

sunĉezãhod

za sunĉezãhoda – u vrijeme zalaska (*Vẽĉ za sunĉezãhoda su pãrtili zgõron.*)

sũza

ĉĩst kako sũza – besprijekoran (*Štãbeja je i ĉĩst kako sũza.*)

gũtati sũze – zadržavati suze (*Brĩzna, gũtala je sũze kad je hođila kjã.*)

ne puštĩti sũzu – ne zaplakati (*Ni puštĩla sũzu za mũzon.*)

ronĩti gõrke sũze – gorko zaplakati (*Ronĩla je gõrke sũze kad je põša z drũgon divõjkon.*)

smĩjati se do sũz – jako se smijati (*Sĩnoĉ smo se smĩjali do sũz kad smo vĩdili Sũrega, Krĩštu i Drãgana od Zõre na filmu.*)

sũze svẽte Lũce – ljekovita izvorska voda iz Skitaĉe na Labinštini (*Smo bĩli na Skitãĉi i nãšli sũze svẽte Lũce.*)

svãt

stãri svãt – najistaknutiji svat određenom ulogom (*Na svãken pĩru zõvu jũsto njẽga nẽka bũde stãri svãt.*)

svetĩca

ĉinĩti se svetĩcon – praviti se nedužnom (*Vĩdila san je uĉẽra, ĉinĩla se svetĩcon, kãko da jã ne znãn kã je i ĉã je.*)

za Svetĩcu – na Malu Gospu (*Za Svetĩcu odvãjk kũhamo kãpuz.*)

svĩĉa

drĩti kako svĩĉa – ravan ĉovjek (*Tũdorovi su bĩli visõki i drĩti kãko svĩĉa.*)

držãti svĩĉu – pratiti dvoje; pratiti nekoga kada to ne treba; dežurati kada nije potrebno (*Di su dvã, ne rãbi trẽti, ĉa biš njĩn dĩža svĩĉu?*)

se ugãsija kãko i svĩĉa – umrijeti bez patnje (*Bãba je imãla devedesõt lĩt kad se ugãsila kako i svĩĉa.*)

sviràla

svîriti u ìstu sviràlu – slagati se s kim (*U zàdnje vrîme ôni svîre u ìstu sviràlu.*)

svît

dôjti na svît – roditi se (*Segùtra je na svît dôšla jena mâla .*)

kàmo grê ti svît – što se događa (*Ja ne znân kàmo grê ti svît.*)

klâtiti po svîtu – lutati (*Se i ôn naklâtija po svîtu.*)

krâj svîta – smak svijeta (*Stê vîdili kê je teplînja, to je krâj svîta.*)

nî prîko svîta – nije daleko (*Bîš mi pòšla u butîgu nîšto kûpiti, nî prîko svîta?*)

nîš na svîtu – baš ništa (*Nîš na svîtu nî dðbija od starîjih.*)

pôjti po svîtu – otputovati (*Bârba Nâne je pðša po svîtu.*)

pôjti na drùgi svît - umrijeti (*Bôg ga pomîluj, pðša je na drùgi svît.*)

svâ vòjska svîta – svi ljudi na svijetu (*Da dôjde svâ vòjska svîta, nêču pôjti kjâ.*)

svît se ubrâča – pozlilo je komu (*Kâd se vrtila, svî svît njoj se ubrnûja.*)

vîditi svîta – proputovati mnoge krajeve (*Kâd je navigâ, vidîja je svîta.*)

za nîš na svîtu – nipošto (*Za nîš na svîtu nê bin dâla mâlu Nêru.)*

za svê na svîtu – ni u kojem slučaju, nipošto (*Za svê na svîtu nê bin dâla uvê brêke.*)

svôj

dôjti na svôje – sve se sredilo (*Tornâli su mu šòlde, sâd je dôša na svôje.*)

nî svôj – otkaçen (*Nî svôj ni ôn svâki dân.)*

svâki znâ svôju – svatko najbolje zna kako mu je (*Tî mène ne kapîš, svâki najbðlje
znâ svôju.*)

svôji na svojèn – u svojoj kući (*Mi smo ôde svôji na svojèn ozdâvna.*)

šajèta

kàko šajèta – jako brzo (*Je tèka kàko šajèta.*)

kàko šajèta z vèdrega nèba – potpuno iznenađenje (*Je dotèka kàko šajèta z vèdrega
nèba.*)

šajèta û te hîtila – kletva (*Šajèta û te hîtila, pûšti me na mîru!*)

šansa

nêma šânse – ni u kojem slučaju (*Nêma šânse da sùtra pôjden u Pûlu.*)

šantaâna

tûçi šantaânu – gladovati (*Stâri je ùmra, više nî šòldi i sâd će tûçi šantaânu.*)

šenâc

kâd se lâčan šenâc najî – siromah zaboravlja da je bio gladan; zaboraviti kako je bilo
(*Sâd su kàko lâčni šênci ki su se najîli, su zabîli da su svâki dân bìli lâčni.*)

šerijo

držati se šêrijo – praviti se ozbiljnim (*Čã se tâko držiš šêrijo?*)

za šêrijo – za ozbiljno (*Za šêrijo san ti tô rëkla, ôni se žëne.*)

šêsta

nî na šêsti – nije normalan (*Vîdila sãn zâjno da ôn nî na šêsti.*)

šêmule

pôjti u šêmule – poseniliti (*Zasvîn je pôša u šêmule.*)

škarancija

škarancija te stîsla – kletva, nedaće i bolest te stisle, kletva (*Škarancija te stîsla, čã si pôša tôte pâli ti ôganj!*)

škërac

dëlati škërac – pozliti, šteti *komu što* (*Fažô mi vâjk načîni škërac u štùmigu.*)

mîga škërci – ozbiljne stvari (*Mîga škërci s tõbon!*)

ubrnûti na škërac – okrenuti na šalu (*Smð nîku vëčer morãli ubrnûti na škërac jer bi se ôni dvã bìli vrëda poprëhtali i svãdili.*)

za škërac – za šalu (*To san rëkla za škërac, ne zasprãvlje.*)

škîfo

dëlati škîfo – íci na živce (*Dëlaš mi škîfo, fîni!*)

škôla

fînuti vëlike škôle – obrazovana osoba (*Čovîk je fînuja vëlike škôle.*)

grê škôla – dobro uči *tko* (*Mãli, ti grê škôla?*)

to mi je škôla – to je dobra pouka *komu* (*To će njîn bìti škôla za drûgi pût.*)

škřbi

nîma škřbi – ne brinuti (*Nîmaj škřbi za tô, mðreš mîrno spãti.*)

stãti prëz škřbi – biti siguran, ne brinuti se (*Stãn' prëz škřbi, ôni te iz Pûle donësti svë čã râbi.*)

škřban

bîti škřban – brižljiv, pažljiv (*Odvãjk je škřban za svòju famëju.*)

škrîpac

dôjti u škrîpac – doći u težak položaj (*Sãm sèbe je dovëja u škrîpac, mðga je pensãti.*)

škrnjòfula

dãti škrnjòfulu – čvrknuti (*Sãd ču ti dãti jënu škrnjòfulu po glãvi pãk češ me slûšati.*)

Škrôko

kušeljàti kako Škrôko/čakulon kako i Škroko – onaj tko nadugo i naširoko priča (*Ti hi znãš povîdati, kušeljàš kãko i pokôjni Škrôko.*)

škùlja

na škülje – rupičast (*Bičve su ti na škülje.*)

škülja od gužice – čmar, anus (*Màlega ujída škülja od gužice, ìma gūjne.*)

zàdnja škülja na sviràli – nevažan je tko (*Njìma je stàra zàdnja škülja na sviràli, ne baciljaju zà nju.*)

škuribānda

pōjti u škuribāndu – završiti u mraku s nekim (*Da hi nìdan ne vidi, pòšli su u škuribāndu.*)

škûr

od škûrega do škûrega – cjelodneвно (*Nikād su dèlali u kâvi od škûrega do škûrega.*)

škûro kako u rôgu – mrak (*Vâni je škûro kàko u rôgu, pirikulôžo je hoditi sâm po čèsti.*)

škvàra

vānka škvàre – 1. nije pod pravim kutom (*Ti zìd je vānka škvàre.*); 2. biti izvan okvira, bez reda (*Njèga nì za uzèti sòbon, nì sīguran, òn je vāj k vānka škvàre i bòlje da ustàne dōma.*)

vřči u škvàru – dovesti u red nekoga (*Trìba ga vřči u škvàru, ne mòre se š njìn vřše vlādati.*)

šmèga

hìtati šmège – pričati doskočice, davati primjedbe (*Gèza vāj k hìta nìke dōbre šmège.*)

šōldi

čûvati šōlde za cřne dāne – štedjeti za slučaj potrebe (*Je dōbro mǎlo čûvati šōlde za cřne dāne, nìkad ne znāš ča će tukàti krščāna.*)

držàti šōlde u bīčvi – skrivati novac, čuvati novac kod kuće (*Stàra držì šōlde u bīčvi i nìnemu nìš ne dā.*)

hìtati šōlde – nepotrebno trošiti (*To je rěči hìtati šōlde tǎmo di ne rābi.*)

hrāniti šōlde pod štramàc – sakriti, čuvati novac kod kuće (*San čūla da je hrānija šōlde pod štramàc.*)

krātak z šōldima – nemati dovoljno novca (*Svāki mīsec sǎn krātka z šōldima.*)

ležàti na šōldi – imati mnogo novca (*Sīnko mōj mīli, ležê na šōldi.*)

potûči šōlde – potrošiti novac (*Šōlde je potûka na žènske.*)

spàti na šōldi – biti bogat (*Làko njìma, òni spê na šōldi.*)

stāviti šōlde z bānde – štedjeti (*Dōbro je svāki mīsec stāviti mǎlo šōldi z bānde.*)

stèsti kakòvo šōldo – zaraditi novac (*Sǎn pòša na dèlo ko bìn stèpa kakòvo šōldo.*)

šōldi do krōva – imati puno novaca (*Si vidiya ku vitûru vòzi Rādovan, ìma šōldi do krōva.*)

šoldi se štřču – novac se brzo troši (*Làko će se špendàti, šoldi se štřču.*)

šoldi su mu u paljarìci – čuva novac kod kuće, a ne u banci (*Stàvija je šolde u paljarìcu da nìdan ne znâ za njìma.*)

špârati šolde – štedjeti (*Nìkud ne grên, špâran šolde.*)

těči za šoldima – zarađivati (*Andrěj smìron tèce za šoldima, po cìle dâne ga nì dòma.*)

ubrăčati šolde – ulagati (*To je mājstor kî znâ ubrăčati šolde.*)

vrăgu šolda od nìkud – bez ikakvih prihoda (*Jâ ne znân kâko žìve, nìmajù vrăgu šolda od nìkud.*)

špâg

drìto kâko po špâgu – íci ravno, bez skretanja (*Hòj sàmo nâprid, drìto kâko po špâgu.*)

kâko po špâgu – bez ikakvih poteškoća (*Vèro smo làko raspìlili dřva, kâko po špâgu.*)

stàviti špâg òko vrâta – objesiti se (*Si je stàvija špâg òko vrâta, se domìšljate tēja?*)

špâg òko vrâta – biti u velikim teškoćama (*Jâko mi je tēja, ìman špâg òko vrâta.*)

štajûn

svè po štajûnu – sve u svoje vrijeme (*Kùme, svè grê po štajûnu, tâko i uvò sèno.*)

štikadènte

tànak kâko štikadènte – poput čačkalice (*Mâla je tànka kâko štikadènte.*)

štõrija

vâjk pričìža štõrija – uvijek ista priča (*Š njìn je vâjk pričìža štõrija, nèce se gambijàti.*)

stâra štõrija – nešto već svima poznato (*To je stâra štõrija, svì znâmo da su se ozdâvna rastàvili, a jòpet grêdu jedàn poli drùgega i dèlaju štupidèce..*)

štrăda

dèlati štrăde – stvarati nered (*Njojì sìn dèla sâme štrăde, ne fini tò dõbro.*)

štùmig

dìže se štùmig – povraćati, gaditi se (*Na takòve ljùde mi se dìže štùmig. Sàn pojìla nìšto ča mi je učinìlo slàbo, vâlje mi se dīga štùmig.*)

ìma štùmig – nije sklon gađenju (*Bõga ìma i òn štùmig kad će tò ìsti.*)

na prâzan štùmig – gladan, natašte (*Ne hòj na dèlo na prâzan štùmig, pojì nìšto.*)

prìko štùmiga – gaditi se komu što (*Prìko štùmiga mi je tò nânke glèdati.*)

škèrac u štùmigu – mučnina u želucu (*Sàn pojìla crnogõrke, načinlìe su mi škèrac u štùmigu.*)

štùt

bíti štùt – pametan (*Se zājno vīdi da je štùto to dīte.*)

štùt kàko Pázda – pametan kao Pazda (*Ti si štùt kàko Pázda, se je domīšljaš?*)

šùpalj

iz šùpljega u prázno – uludo nešto činiti (*Smīron šòlde primīštan iz šùpljega u prázno.*)

šùška

svàka šùška – bilo tko (*Ča parâte da svàka šùška mòre dèlati u škòli.*)

šùšta

nīsan na šùštu – ne mogu tako brzo postupiti ili reagirati (*Ma čà van je, parâte da san na šùštu, ne mòren zājno tolīko tèga regulàti.*)

šušùr

dèlati šušùr – galamiti (*Zgòr ìmaju dīca škòlu, dèlaju šušùr, a dòli je mèdig. Jòped, dīca su dīca...*)

taknùti

taknùti di ràbi – reći ono najosjetljivije (*Ìve mu je to rèka i tàka ga jùšto di ràbi.*)

tapèt

nājti se na tapètu – biti predmetom nečijih kritika (*Svàko tolīko se niki ùčitelj nājde na tapètu.*)

tīč

ne fàli mu ni od tīča mlīka – ima sve što poželi (*I previše ìmaju, ne fàli njīn nī od tīča mlīka.*)

òrko tīč – kletva u obraćanju djetetu (*Òrko tīč, čà si tò fabrikà, si se popišà?*)

pò tīča - pò mīša – šišmiš (*Nocàs, dòk san pīsala, pò tīča – pò mīša mi je zletīlo kroz barkùn u hīžu.*)

tīlo

mřtvo tīlo – mrtvac; nemoćan je tko; biti u nesvjesti; (*Kàko mřtvo tīlo je pà dòli.*)

svèto tīlo – hostija (*Sàn se učèra pričèstila, svèto tīlo bi bìlo tīlo Ìsusovo.*)

tīrati

tīrati svòje – biti tvrdoglav (*Ne mòreš mu nīš dokàzati, vàjk tīra sàmo svòje.*)

tlàk

dīzati tlàk – uzrujati (*Sīnoč mi je dīga tlàk kad je rèka da mu ràbi jòš šòldi.*)

tòčka

i tòčka – i gotovo (*Tòte nī čà više za rèči, i tòčka!*)

Tòma

nevīrni Tòma – sumnjičav čovjek (*Dīn da ga je puštīla, mà ti si nevīrni Tòma, nīš mi*

ne vèruješ.)

tòp

zaspäti kàko tòp – čvrsto zaspati (*Ma san zâspala kàko tòp, nîsan čùla grmìti.*)

tôteka

tôteka san te čëka – bio sam u pravu (*E, tôteka san te čëka, si vîdija da nî tâko!*)

tovàr

dělati kàko tovàr – raditi naporno (*Po cìle dâne stâri dëla kàko i tovàr.*)

kàko bõjži tovàr – jako dobra osoba (*Takõvega nî blîzu, on je kàko bõjži tovàr, svì ga vòle.*)

tovàr se na Ůčki sledìja – jako hladno je komu (*Ti je zîma kàko da se tovàr na Ůčki sledìja.*)

tovàr ti glâvu nõsi – glup (*Nîš ne pensâš, tovàr ti glâvu nõsi.*)

trdoglâv kàko tovàr – jako tvrdoglav (*Još se nîsi navàdija tu abecëdu, trdoglâv si kako tovàr!*)

trbùh

bolí trbùh od smîha – glasno se smijati (*Prikučëra me bolíja trbùh od smîha kad je pripovîda pod ladõnjon.*)

imâti trbùh – biti trudna (*Maríja ìma trbùh, bi imâla u novêmburu rodîti.*)

põjti z trbùhon za krùhon – otići u svijet u potrazi za poslom (*Svi Puntèrkini sñni su pòšli z trbùhon za krùhon, sâmo Íve je ustâ dõma.*)

z trbùhon do zubî – visoki stupanj trudnoće (*Z trbùhon do zubî je sîla u vitûru i pârtila kjä.*)

třdo

držâti třdo – ne popuštati (*Stâra drží třdo, ôna zapovîda.*)

trentaũno

čapàlo ga je trentaũno – nepredvidivo se promijenio u ponašanju (*Danãska je dõšla kročerõša pô nj, čapàlo ga je trentaũno, je pòša na vrh krõva od hîže.*)

trëpavica

postâviti se na trëpavice – nemoguće je nešto postići (*Nãnke da se postâviš na trëpavice, šòlde ti ne dãn.*)

třnj

bíti na třnji – nestrpljiv je tko (*Dîca su rëkla da te dôjti dõma u õsan ûr, sãd hi još nî i vëro smo na třnji dõk ne rivãju.*)

sidîti kàko na třnji – nervozno čekati (*Sidîn kako na třnji, čekãn da mi se jãve iz špitãla.*)

třnj u òku – velika smetnja (*Sùsed njin je třnj u òku.*)

tròšak

hìtiti se u tròšak – imati velike izdatke (*Z hìžon smo se hìtili u tròšak, ne znân kâko ćemo svè nânke plâtiti.*)

trûbiti

čã trûbiš – gubljenje vremena (*Čã trûbiš, ne grêš čã dèlati?*)

tukâti

kâko tukâ – kako treba (*Lîpo si rëkla, kâko tukâ.*)

ubìti

da me ùbiješ – nikako, ni u kojem slučaju (*Da me ùbiješ ne mòren se domìsliti kako se zvâla učitèljica u Bužaròlovoj škòli. Fòrši Emîlia...*)

ubečânje

pûsta ubečânja – obećanje koje se neće ostvariti (*Tò čã njoj je rëka, ma to su njegòva pûsta ubečânja.*)

ubüčen

na plâho ubüčen – neprimjereno odjeven (*Pûše jâka bûra, a ôna je na plâho ubüčena.*)

učëra

nî od učëra – imati životno iskustvo, ne biti naivan (*Čã parãš, nîsan jâ od učëra?*)

Účka

tovâr se na Účki sledîja – jako hladno (*Ti je zîma kâko da se tovâr na Účki sledîja.*)

v. tovar

Účka ìma kâpu – vrh Učke je u oblacima, bit će kiše (*Ste viðili kakòvu je kâpu učëra Účka imâla?*)

viði se z Účke – jasno je (*Bòga se z Účke viði da je jòpet zbâbna.*)

ùdica

hìtiti ùdicu – pokušati pridobiti koga za sebe (*Je hìtija ùdicu, a njëmu je màlo bìlo potrîba.*)

ufišacijôn

ìma ufišacijôn – opsjednut je (*Od lâni ìma ufišacijôn da će njoj nikî uzëti šòlde.*)

ùho

čùti na svòje ùši – osobno nešto čuti, uvjeriti se u što (*Bòga sãn na svòje ùši čùla da te nâšega pòpa primìstiti iz Râklja u Bârban.*)

dôjti do ušî – doznati (*Nan je dôšlo do ušî da bi zâprli škôlu.*)

gõri uši – uzvik ohrabrenja i poticaja (*Se domîšljate unê pjësme od Frãnci Blãškoviãa, Gõri uši, Vinetû?!*)

imãti klêmpave uši - (*Je rêka da ima klêmpave uši i da ãe põjti na operãciju.*)

jedãn drùgemu do ušî – jedan manji od drugoga, meðu njima je mala razlika po godinama (*U famëji ìmajû çûda dicê, svê su jedãn drùgemu do ušî.*)

na jêno ùho unûtra, na drùgo vãnka – ne mariti za ono o ãemu se priãa i što se ãuje (*Njõj je svejêno ãa ãe kî rêçi, na jeno ùho unûtra, na drùgo vãnka.*)

napùniti uši – pokušati uvjeriti koga u što (*Mûçi jeno mãlo, si mi uši napùnija.*)

ne vèruje svojìn ušî – ãuti nešto nevjerovatno (*Nîsan mògla vèrovati svojìn ušî da se tâko ubolîja.*)

nî mu se ulovîla ùha – nije mu se svidjela (*Svî smo parãli da ãe je zvãti na kafê, ma mu se nî ulovîla ùha.*)

pasãti krõz uši od ìgle – jedva postîci ili uãiniti što; jedva se izvuçi tko (*Uvî pût san se zvûkla i pasãla kroz uši od ìgle, drùgi pût ne bûde tâko.*)

potèzati za uši – nekoga kazniti (*Nikãd su u škôli ðîcu potèzali za uši, danàs ni tège.*)

probîti uši – vikati (*Çã toliko viãeš, si mi probîja uši.*)

sidî na ušî – nepažljiv (*Ça si u škôli sidîja na ušî da ne znãš ãa se ìmaš za navãditi!)*

spî na ušî – ne sluša, ne ãuje pozive (*Çã spîš na ušî, ne ãûješ ãa san ti rêkla?!*)

tãnkega ùha – dobro ãuje (*Brêki su tãnkega ùha, sve zãjno ãûju.*)

uprãti uši – ne ãuti (*Upêri si uši pa ãeš drùgi pût svê ãûti.*)

zaãepîti uši – ne željeti ãuti (*Ça si zaãepîja uši, ne želîš ãûti ãa ti ìman za rêçi?!)*

ulãšto

dõjti na ulãšto – živjeti kod žene (*Barba Martìn je põša stãti u Viškõviãe na ulãšto poli ženê.*)

umrîti

nî jõš bîja za umrîti – prerano je umro (*A brîžan je bîja mlãd, nî jõš bîja za umrîti.*)

stãti za umrîti – biti jako bolestan (*San ãûla da ôn stojî za umrîti, jãko mi je žã, smõ skûpa hodîli u Krnîcu u škôlu.*)

uprãti

dõbro uprãti – ukoriti koga (*Ma ga je dõbro õprla, je mòga muããti.*)

ûra

beãta ûra – pravi trenutak (*Beãta ûra da su ustãli dõma, ko nê bi hî bîlo nêvrime na pûtu ãapãlo.*)

dôbra ûra – pun sat, a možda i malo više (*Smo hodili dôbru ûru za zdôlu.*)

jũšt kãko ûra – točan (*Ma si jũšt kãko ûra, nisan te rãbila čekati.*)

sãda je ûra – sada je prilika (*Sãda je ûra da kũpimo tú zẽmlju.*)

stô na ûru – jako brzo (*Ti reoplãn leti stô na ûru, to je mãkina, jã!*)

ûra zapôdne – 13 sati (*Na ûru zapôdne ćemo užitati.*)

zãdnja ûra – smrtni čas (*Njõj je dôšla zãdnja ûra.*)

ûrdin

dãti ûrdin – narediti (*Su tãko dãli ûrdin, morã se dẽlati prikovrẽmeno.*)

ũsta

da bi pojila ũsta koliko ôci vïde – željeti pojesti više nego što se može, usta

(Kokošica je vãjk pensã da bi mu ũsta mogle pojisti koliko ôci vïde.)

držãti ũsta na smih – biti nasmiješen (*Smiron drži ũsta na smih.*)

hõtiti çã u ũsta – pojesti u brzini što (*Grẽn hõtiti çã u ũsta pãk se vïdimo na igralistu.*)

iz tvõjih usti u bõjze ũši – neka se ostvari ono što kažeš (*Vẽro nẽka bude iz tvõjih usti
u bõjze ũši i svi smo kuntenti.*)

na svã ũsta – bez okolišanja, jako glasno (*Na svã ũsta je vikala da će ga puštiti.*)

od usti do usti – širi se priča (*Od usti do usti je põšlo nãprid da je õn ukrẽja pũliça.*)

otkãdati od svõjih usti – žrtvovati se, štedjeti na sebi i dati drugom (*Matere su vãjk
otkãdale o svõjih usti i dãvale dïci.*)

skoçiti si u ũsta – poreci rečeno (*Vrẽda, vrẽda je sãma sãbi skoçila u ũsta i rẽkla da ni
bilo bãš tãko.*)

ũsta bižẽ na smih – smije se tko (*Smiron mu ũsta bižẽ na smih.*)

ũsta na bõk – nakrivljena usta (*Je imãla parãliš, ũsta su njõj ustãla na bõk.*)

ũsta na mlïko võnjaju – mlad i neiskusn (*Mãla, çã biš ti stila, ũsta ti na mlïko
võnjaju.*)

zaçepiti ũsta – oduzeti riječ, umuknuti (*Zaçepi ũsta vẽç jedãn pût!*)

zavẽzana ũsta – ne smjeti iz nekog razloga govoriti (*Mẽni su zavẽzana ũsta,
morãn muçãti.*)

uškrtãçati

nãpro uškrtãçati – izvrijedati jako koga (*Vẽro ga je nãpro uškrtãçala, svãcesa mu je
zgovõrila.*)

ũzma

nãnke da je ũzma ũzela – nestalo je u nepoznatom smjeru (*Ne mõren nãjti škãre,
nãnke da hi je ũzma ũzela.*)

vãjk

ne bīti za vājķ – ima vijek trajanja (*Nīš ne mōre bīti za vājķ.*)

od vājķa – oduvijek (*Tā stīna je odvājķa tōte, to je kunfīn.*)

vājķ jēno – jedno te isto (*Poli njēga je smīron vājķ jēno.*)

vājķa pričīžo – jedno te isto (*Nās je svē štufā, vājķa pričīžo nān povīda.*)

Vāle

brīžan kako Vāle Marāčin – jadan čovjek bez igdje ikoga (*On će bīti brīžan kako čā je bīja i Vāle Marāčin.*)

Valentīn

bōlest svētega Valentīna – padavica (*Ti māli je imā bōlest svētega Valentīna, bi bīja pā dōli i nī znā za sōbon. Svēti Valentīn, pōd svākin gīmon pīr.*)

vānķa

vānķa sēbe – izbezumljen (*Jōš je vānķa sēbe, ne mōre zābiti tu nesrīču.*)

zājti vānķa – 1. izići u provod (*Večerās ču zājti vānķa, mōremo pōjti do Francūza?);*

2. osigurati prihod do kraja mjeseca (*Jūšto vē čēmo uvī mīsec līpo zājti vānķa, dōbro da smo prōdali jānjce pa čēmo za te šōlde kūpiti žīcu.*)

večēra

čekati večēru z sēla – nikada (*Sāmo ti čekaj večēru z sēla, češ se načēkati. Bōlje da sām fīni to dēlo nēgo da čēka večēru z sēla.)*

vēza

bēz vēze – loše, meprimjereno, glupost (*Vēro stān tī stojī bēz vēze, bōlje ubūči kōtulu.*)

nēma vēze – svejedno (*Nēma vēze, zapīši i tō, bōlje da je vīše tēga notāno.*)

nīma blāge vēze – ništa ne zna (*Nīma ti ōn blāge vēze o tīn zākonima.*)

vīcija

īma vīciju – mana (*Īma vīciju grīsti nōhte.*)

zābiti vīciju – odučiti od loše navike (*Vrīme je da zābi vīciju i da vīše ne stāvlja pīrst u nōs.*)

vīda

nīsu svē vīde u glāvi – neuračunljiv (*Ste ušervāli da mu nīsu sve vīde u glāvi.*)

vīdelo

rivāti za vīdela – stići prije noći (*Sāmo se šperān da će rivāti dōma za vīdela.*)

vīk

svēga vīka – oduvijek (*Ja parān da je ti zīd na sāmen kunfīnu, će bīti od svēga vīka, a ōni bi tō primirīvali, slīpci jēni!*)

za mõjega vika – dok je živ tko (*Za mõjega vika hžža se něče prodäti.*)

za svè vike vikova – zauvijek (*Za svè vike vikova sän finuja navigäti!*)

vino

vino na pälicu – umjetno vino, vino dobiveno dodatkom šećera (*Se domišljaš koliko bi cùkra bìli kùpili u butìgi, kèga vràga bi z tolikin dèlali, ràbilo njin je za vno na pälicu.*)

vira

na viru i na dùšu – sigurno, potpuno (*Na viru i na dùšu bin prisègla da je bìlo tâko.*)

päsja vira – izraz čuđenja (*Päsja vira, hòj dõli z tèga dùba!*)

prèz vire – nečastan (*To su ljûdi prèz vire.*)

visina

na visini zadätka – bit odličan (*Dòbro će voditi brodogrädilište, san siguran da će biti na visini zadätka.*)

visòko

držäti se na visòko - praviti se važnim (*Njèza se vāj držäla na visòko.*)

z visòka – uobraženo (*Njèza ga je vāj glédala z visòka.*)

vitar

hìtiti u vitar – protratiti (*Je i Mário hìtija u vitar tolika lita na bròdu.*)

käko vitar puše – mijenjati stavove prema prilikama (*Vèro te manjine su käko vitar puše u polìtiki.*)

pùšu dõbri vìtri – povoljna je situacija (*U zädnja dva–tri lita pùšu dõbri vìtri ça se turìsti u Ràklju tìče.)*

znân odkùd vitar puše – znati tko je to pokrenuo, otkriti uzrok čega (*Käd pòli njèga vidiš čä svè dèla, zājno znân odkùd vitar puše, a znä se käko će i finuti.*)

võda

nèka te võda nõsi – pustimo sad to (*Nä ti stò kün, nèka te võda nõsi!*)

povèsti žèdnega priko vodè – napraviti od koga budalu (*Si vidiija da hi je šèf povèja žèdne priko vodè.)*

svì u jènoj vòdi – jako znojan (*Nočäs nisan mõgla spàti, svä sän bìla u jènoj vòdi.*)

u vòdu su päle svè šperânce – propalo je sve (*A jä, sîn je pòša stäti u gräd, su i njìma u vòdu päle svè šperânce.*)

võda je dõšla do gřla – postalo je preopasno (*Čùda je dúzhan na svè bände, sad je võda dõšla do gřla i me mu bänka uzèti hžžu.)*

znäti kako vòdu pìti – odlično znati (*U škòli vāj svè znä käko vòdu pìti.*)

žédnega priko vodê povèsti – prevariti koga (*Marìja je vèč bìla zbàbna kàd su se
uženìli, žédnega ga je priko vodê povèla.*)

vòdovod

žàliti se ùpravi vòdovoda – beskorisno je što (*Vìše nànke kurijèra za Ràkalj ne vòzi,
mòremo se žàliti ùpravi vòdovoda.*)

vòjska

svà vòjska svîta – svi ljudi na svijetu (*Da dôjde svà vòjska svîta, nèçu pòjti kjà.*)

vòlja

bòjža vòlja – tako mora biti (*Čìmbre se nì tornà z bròda, to je bìla Bòjža vòlja.*)

do mìle vòlje – koliko god se želi (*Do mìle vòlje mòreš ìsti tu salàtu, ne udebèliš se,
nè.*)

dràge vòlje – vrlo rado (*Dràge vòlje bin ti dàla jàja za pod kòčku, ma nìman pèteha.*)

nìma vòlje za nìš – apatičan (*U zàdnje vrìme nìman vòlje za nìš.*)

pòjti po vòlju u Savičèntu – dobiti poticaj (*Stàri ljùdi su govòrili da trìba pòjti po
vòlju u Savičèntu.*)

priko vòlje – nerado (*Priko vòlje mu je posùdila màkinu za škicàti bràjde.*)

zgubìti vòlju – bezvoljan (*Zasvìn je zgubìja vòlju hodìti pòli svojìh zrmàni.*)

vrâg

a vidiš vrâga, ki bi rëka- tko bi pomislio (*A vidiš vrâga, ki bi rëka da će se njìh dvà
uženìti.*)

bìti vrâgu na pùtu – napušten od svijuju (*Ozdàvna je ta màla vrâgu na pùtu.*)

bižàti kàko od vrâga – izbjegavati koga ili što (*Odkàd je dòbija hàrtu da je krìv, od
svìh bižì kàko od vrâga.*)

bìže od vrâga – jako brzo (*Je ùša sprìd njìh bìže od vrâga.*)

čapàti vrâga – oboljeti (*Bìš vrâga mòga čapàti tôte na vitru ko se ne bùdeš čùva.*)

dòša je vrâg po svòje – stigla je zaslužena kazna (*Ča je parâ da nìkad nèče umrìti, je
dòša vrâg po svòje.*)

hìtiti s vrâgon – ostaviti (*Hìti s vrâgon ti šumprèš, vidiš da ne dèla.*)

hùji od vrâga – vrlo zločest (*Porèdan si, ànke hùji od vrâga!*)

ìma tôte nìkega vrâga – ima u tome istine (*Sàn znàla da ìma tôte nìkega vrâga kàd je
pòkle čùda vrìmena dòšla u Pàpine.*)

iskàti vrâga – izazivati nesreću i neugodnost (*Ìščeš vrâga, ustàni dòma, ne hòj na dèlo
s fèbron.*)

kàko da je vrâg u njèmu – nekontrolirano se ponaša tko (*Nìma mìra, kàko da je vrâg u
njèmu.*)

kàko za vrâga – kao za inat (*Kàko za vrâga ne želî nîš poslûšati.*)

kèga vrâga – zbog čega (*Kèga vrâga Žèljko Zvonârov dèla na krôvu?*)

lîpega vrâga – nebitno, nevažno, zanemarivo (*A bèn, lîpega vrâga njin je donèsa iz Mèrike, rîže kî se u nàlijonu kùhaju!*)

nî vrâg da je tâko – nije valjda (*Nî vrâg da je i mâli pòša š njîma na bârku po uvèn nèvrîmenu?!*)

po vrâjžu – slabo (*Kumpâre, kâko si? Po vrâjžu...*)

pojîsti vrâgu ròge – biti pohlepan, puno jesti (*Kokošîci san jedanpût sfrîgala pêt jâji, poîja bi bîja vrâgu ròge.*)

prodâti vrâgu dûšu – loša osoba (*Je porèdna, nânke da je pròdala vrâgu dûšu.*)

puštîti s vrâgon – ostaviti (*Pûšti ga s vrâgon, drûgo ne meritâ!*)

s vrâgon – k vragu (*S vrâgon neka grêdu svî čistî, sàñ hî štûfa.*)

to je îsti vrâg – to je jedno te isto (*Špendâš šòlde danàs èli sùtra, to ti je îsti vrâg.*)

tô vèro nî bez vrâga – to nije bez razloga (*Pòšli su skùpa u Zâgreb, da grêdu kupovâti nîku ròbu, to vèro nî bez vrâga, çâ ôni dvâ ìmaju skùpa kupovâti?!*)

vrâg bi (çe) ga znâ(ti) – ne zna se (*Vrâg bi ga znâ zâšto ne mòre dôjti dõma.*)

vrâg je u njêmu – nekontrolirano se ponaša (*Vèro je vâlje vrâg u njêmu da nînega ne poslûša.*)

vrâg lîg – nimalo (*Vrâg lîg njoj ne dâñ, nîš ne meritâ.*)

vrâg me ùza ko nî tâko – kunem se da je tako (*Vrâg me ùza ko nî tâko, çeš vîti da je ùzela dîcu i pârtila kjâ iz Râklja.*)

vrâg nî dâ mîra – nemiran, nešto ga tjera u napast (*Vrâg njoj nî dâ mîra pa ga je pòšla iskâti.*)

vrâg te ùzeja – odnio te vrag (*Vrâg da bi te ùzeja!*)

vrâg ti ùza súnce kô nâ te svîti – kletva, neka ti bude sve crno i zlo (*Vrâg ti ùza súnce kô nâ te svîti kâd si tâko nètomaran.*)

vrâgu mîrve – ništa (*Ne dâñ njoj vrâgu mîrve krùha, ne meritâ.*)

vrâgu na pûtu – prepušten nedaćama; vrlo nepovoljna situacija (*Njegòva žena je vrâgu na pûtu.*)

vrâgu z kòtla ûjti – dovitljiv (*Nânke da je vrâgu z kòtla ùšla, çâ se nèçe domîsliti.*)

vrâgu z vrîçe zâjti – vragolast (*Vrâgu je z vrîçe zâša.*)

vrâjža mâla – vragolanka (*Mi ga je fabrikâla, vrâjža mâla!*)

vrâjža prèša – žuriti, biti nestrpljiv (*Vrâjža prèša, počèkaj me jèdan hipâc.*)

vrâjži grúst – biti lijen (*Nèçeš pòjti po dŕva, â? Vrâjži grúst!*)

žîvi vrâg – vragolasta osoba; zloćesta osoba (*Ta mâla je žîvi vrâg.*)

vranič

hòj s vrâničon – kletva neodobravanja (*Hòj s vrâničon, ma čà to dèlaš?*)

vrât

čapâti za vrât – zaprijetiti nekome (*Ne bôj se, če ga bèn otâc čapâti za vrât pa te nêče više tûči.*)

hîtiti se òko vrâta – zagrliti (*Kad ga je viðila, zâjno mu se hîtila òko vrâta.*)

sidîti za vrâton – kontrolirati koga (*Kâpo mu na dèlu smîron sidî za vrâton.*)

skočîti za vrât – napasti koga (*Kad je rëka besîdu, skočîja mu je za vrât i drža ga je da ne ũjde.*)

vîsiti za vrâton – biti opterećen (*To dèlo mu smîron vîsi za vrâton.*)

zavrñûti vrât – obračunati se s kim (*Mâsimo mu je dôbro zavrñûja vrât, sad če ga puštîti na mîru.*)

vrâta

dôjti na vrâta – moliti za pomoć (*Pòkle svêga ča njin je ũzela, i hîžu i kampânju, vëro njin mòre dôjti na njiñhova vrâta!*)

nâjti zâprta vrâta – ne dati pristupa komu (*Nî lâka kad dôjdeš i nâjdeš zâprta vrâta.*)

od vrâti do vrâti pekljâti – prositi (*Ne znân odkûd su dôšli, ma su pekljâli od vrâti do vrâti kròz cîlo sêlo.*)

poljûbiti vrâta – uzalud doći (*Nîki dân sân pòšla pòli zrmâne, ma san poljûbila vrâta.*)

pokâzati vrâta – potjerati iz kuće koga (*Je pòšla pòli njiñ, ma su njiñ pokâzali vrâta.*)

pomèsti sprîd svojîh vrâti – baviti se svojim, ne tuđim stvarima (*Nâjprîje pomèti sprîd svojîh vrâti, pòkle tège mi čâ mòreš reči.*)

prîd vrâti – gotovo pred ciljem; u dvorištu (*Debòto je bîja prîd vrâti kad je bûsa z vitûron, bôga prîd vrâti si je slomîja nõgu.*)

utvòrena su svâ vrâta – biti dobro prihvaćen; može doći kad želi (*Otkâd je pòša u polîtiku, utvòrena su mu svâ vrâta.*)

zaprîti vrâta prîd nõson – ne dati pristupa; zabraniti pristup (*Je pòšla poli kunjâde, ma njiñ je zâprla vrâta prîd nõson.*)

vřči

vřči se u nikêga – naslijediti čije osobine, sličiti komu (*Ščí se vřgla u òca, sîn u mâter.*)

vřzmo da je tâko – pristati na nešto, recimo (*Vřzmo da je tâko pa smo finuli.*)

vřh

na vřh jazîka – ne može se trenutno sjetiti čega tko (*Ne mòren se domîsliti kâko se zvâla njiñhova têta, na vřh mi je jazîka.*)

od vřha do dnã – od početka do kraja (*Od vřha do dnã su njõj dãni bìli pũni rabõte.*)
na vřh glavê – dojaditi, pretjerati s ponašanjem (*Frmãj se jẽno mãlo, dõša si mi na vřh
glavê!*)

dõjti na vřh glavê – dojaditi (*Dõša njõj je na vřh glavê, ne mòre ga vřše trpiti.*)

vriča

pũna vriča – mnogo (*Nãpro su bogãti, ja parãn da ìmaju pũnu vriču šõldi.*)

vriča prẽz dnã – bez kraja i bez koristi (*Dãju mu svãki mĩsec šõldi, to je vriča prẽz
dnã.*)

vrĩme

dõjti na vrĩme – pravovremeno (*Dõjdi na vrĩme dõma da ti se večẽra ne uhlãdi.*)

gnjĩlo vrĩme – južina (*Cĩli mãrač je bìlo nĩko gnjĩlo vrĩme, čapãla me šijãtika.*)

gubiti vrĩme – beskorisno provoditi vrijeme (*Po cĩle dãne sãmo gubĩš vrĩme, nĩš ne
dẽlaš.*)

mẽko vrĩme – južina (*Su rẽkli na televĩziji da če cĩli antõšnjak bìti mẽko vrĩme.*)

svẽ u svõje vrĩme – u pravi trenutak (*Mãla se põčela ženiti, svẽ u svõje vrĩme.*)

ubiti vrĩme – zabavljati se *nečim* u dosadi (*S tĩn sãmo ubija vrĩme.*)

vrĩme če pokãzati – vidjet će se s vremenom (*Vrĩme če pokãzati ki je imã prãvo.*)

vrĩme grê – prolazi (*Vẽč je dõša mãrač, vrĩme grê.*)

vrĩme letĩ – vrijeme prolazi prebrzo (*Pasãlo je lĩto dãn, vrĩme letĩ.*)

z vrĩmenon – postupno, polako (*Z vrĩmenon če ga zãbiti.*)

za pasãti vrĩme – za rasonodu, razbibrigu (*Za pasãti vrĩme ìgramo na hãrte
brĩškulu.*)

vřst

bìti svõja vřst – biti ravan *komu*, jednaki, vršnjaci, slični (*Nĩ strãha da če mu dẽlati
slãbo, õni su si svõja vřst.*)

vũk

vũk sīt i kõze na brõju – svi zadovoljni; svima je po volji (*Fĩnulo je dõbro, sãd je vũk
sīt i kõze na brõju.*)

zadĩti se

zadĩti se nĩdi – dugo se zadržati negdje (*Vãjk se nĩdi zãdiješ i ne dõjdeš na vrĩme
dõma.*)

zãdnji

njegõva je zãdnja – on ima odlučujuću riječ (*Smo znãli da če njegõva bìti zãdnja.*)

zãklan

zaspãti kãko zãklan – čvrsto zaspati (*Sĩnoč san lẽga i san zãspa kãko zãklan.*)

zakòpan

zakòpan u dèlo – udubljen, zadubljen u posao (*Bèpo je zakòpan u dèlo i niš ga druògo ne interešâ.*) **v. delo**

žìv zakòpan – imati velike teškoće (*Žìv je zakòpan pòkle te nesrìče.*)

žìva zatepèna – imati previše obaveza (*Žìva sàn zatepèna, niš više ne rivàn.*)

zàlogaj

brojiti zàlogaje – paziti koliko tko jede (*Čà te ni srâm, mi brojíš zàlogaje!*)

zbòsti

zbòsti ništo – zaraditi, dobiti, naći (*Hòdi, hòdi na fèštu, češ tàmo zbòsti ništo.*)

zêmlja

bìti na zêmlji – realan u očekivanjima (*Trìba bìti na zêmlji, a ne stìti ništo čà se ne mòre.*)

bižàti od zemljê – ne htjeti obrađivati zemlju (*Mlàdi bižè od zemljê, nête òni kopàti.*)

dòsti te mu bìti dvâ kvadràta zemljê – na to će mu se svesti pohlepa (*Pùn je šòldi, ma te i njèmu bìti dòsti dvâ kvadràta zemljê.*)

držàti se zemljê – držati se onoga što je sigurno (*Bòlje se držàti zemljê, òna će rodìti.*)

nànke da je u zêmlju propà – netragom nestati (*Nànke da je u zêmlju propà da ga više nìderi nì viti.*)

kàko ga sàmo zêmlja drži – slab; onemoćao (*Jâ vèro ne znân kàko ga sàmo zêmlja*

làka mu zêmlja – umro je tko (*Làka mu zêmlja, sàd ga niš ne bolì.*)

ne mòći žìv pod zêmlju – nemogućnost, biti u bezizlaznoj situaciji (*Ne mòre žìva pod zêmlju, morâ živiti i trpiti.*)

ni pèdlja zemljê – bez zemlje; ništa nema (*Nì pèdlja zemljê nì dà bràtu.*)

pijàn kàko zêmlja – potpuno pijan (*Mârijo je bija pijàn kàko zêmlja.*)

pòjti pòd zêmlju – umrijeti (*Je i Mìho pòša pòd zêmlju.*)

propàsti u zêmlju - netragom nestati (*Nànke da je u zêmlju propàla da ne mòremo nâjti tu matìku.*)

zàklela se zêmlja ràju - svaka tajna se otkrije (*Svè će se doznàti, znâš unû stàru kàko se zàklela zêmlja ràju...*)

zèro

to je zèro od čovìka – ništarija (*Nìman niš dobrèga rèči za njèga, to je zèro od čovìka.*)

ustrìči se na zèro – potpuno se ošišati (*Ne znân čà mu je dòšlo u glàvu, ustrìga se na zèro.*)

zìd

kušeljàti zìdu – pravi se da ne čuje (*Ma kèmu jâ kušeljàn, zìdu?*)

měž četira zîda – u kući (*Brížnu, nêčeš je nîderi vîti, sàmo je dõma mêž četira zîda.*)

zîma

nêma zîme – sve je u najboljem redu (*Ču ti tornàti prîkolicu na vrîme, nêma zîme.*)

prîd zîmu – uoči zime (*Tàmo prîd zîmu bìmo pòšli na kakòv dån pòli màle u Dàblin.*)

zîma u dûši – usamljenost (*Je nàpro têško kàd čovîk čùje zîmu u dûši.*)

zlâto

nànke da je od zlâta – precijenjeno je što (*Ča tu kòtulu si plâtila trîsto kùn, nànke da je od zlâta, ja vèro za njû ne bin dâla tolîko.*)

nî zlâto svè ča se svitlî – ne valja se povoditi samo za izgledom (*Brancolèt je od lâte učîljen, se luštrî, ma nî zlâto svè ča se svitlî.*)

za svò zlâto svîta – ni za što na svijetu (*Ne bin dâla moje brêke za svò zlâto svîta.*)

zlô

dâti se na zlô – pogoršati, inficirati (*Pèteh je bàbu štòka u nõgu, njòj se dâlo na zlô.*)

nî za dôbro, nî za zlô – ništa (*Vîše me ne pîtaj nî za dôbro, nî za zlô, smo finuli.*)

pòjti po zlû – krenuti nepovoljno (*Nîsu na vrîme rivàli na funerà, pòšlo je po zlû, čûda su čekali hârte u konzulátu.*)

učinîti zlô – nekome naštetiti (*Stâra je štrîga, sàmo da učîni zlô, i bàšta.*)

uzèti za zlô – zamjeriti (*Nemòjte mi uzèti za zlô ča san van tô povîdala.*)

zmîja

hrànjati kàko zmîja nõge – držati u tajnosti (*Nêče òna nîš povîdati, svè hrànja kàko i zmîja nõge.*)

zâla ljûta zmîja – otrovnica, zla osoba (*Sèkrva je nevîsti zâla ljûta zmîja, odvâjk je tâko.*)

znàti

ki će ga znàti – teško je znati (*Ki će ga znàti kolîko lît ìma tâ ùlika.*)

ne dâti na sèbi znàti – da se ne vide nečiji osjećaji; skrivati nešto od koga (*Vâjk su bìli takòvi, nete òni dâti na sèbi znàti da poli njîh nî dobrêga.*)

ne znâ se kî pîje, ki plâča – nered, zbrka (*Sàd hi je pûna hîža, ne znâ se kî pîje, kî plâča.*)

zrâk

dîgnuti svè četîre u zrâk – ljenčariti (*Njîma dvîma je lîpo, vîdiš kàko su dîgle svè četîre u zrâk.*)

žîviti od zrâka – životariti (*Nîderi ne dèlaju, čà od zrâka žîve.*)

zrno

nîma zřno sòli u glâvi – biti nepametan (*Bòga nîma nânke zřna sòli u glâvi kad je to učinija.*)

zûb

imâti na zûbu – biti kivan na koga (*Več lît ga îma na zûbu, ne fini tô dôbro.*)

kröz zûbe – promrsiti, zaprijetiti komu što (*Ste ga vîdili kâko je nîšto rëka kröz zûbe!*)

pokâzati zûbe – suprotstaviti se, oduprijeti se (*Kâd su mu pokâzali zûbe, frmâ hi je maltretîrati.*)

stâviti zûbe na škancïju – gladovati (*Dòsti ljûdi je stâvilo zûbe na škancïju, nîmaju nânke za krûh.*)

stîsnuti zûbe – podnositi bol (*Ga je nâpro bolîla nôga, ma je stîsa zûbe.*)

škrîpati zubî – ljutiti se (*Stè vîdili mâlega Mâtu kâko je škrîpa zubî.*)

zvîzda

upâziti svè zvîzde – osjetiti jaku bol (*Mârio je bûsa z glavôn da je vâlje zvîzde upâzija.*)

zvonîti

zvonî na òblake – sprečavanje grmljavine (*Se çûje da zvonî na òblake, fòrši ne bûde grmîlo.*) , v. **oblak**

zvonîti na tânko i debèlo – zvoniti (*Zvonî na tânko u çâst Divïce Marïje i debèlo u çâst svètega Antóna.*)

zvonîti za mîftvin– crkvenim zvonom objaviti neçiju smrt (*Segûtra je zvonîlo za Marïjon Panjòkovicon.*)

zvòno

držâti pod stâklenin zvònon – jako çuvati koga; (*Ne pûšte mâlu nîkamor, držè je pòd stâklenin zvònon.*)

zâdnje zvòno zvonî – netko je umro (*Ne dôjden blîzu nânke kad njoj zâdnje zvòno bûde zvonîlo.*)

zvonîti na svâ zvòna – razglasati (*Ma çâ njin je trîbalo zvonîti na svâ zvòna da su se puštîli.*)

žâllost

srîdnja žâllost – prilično slabo, loše (*To je srîdnja žâllost, mògla si i bòlje napîsati.*)

žbïca

sûh kako žbïca – jako mršav (*Da bi se almèno jèno mào podebelîja, sûh je kâko žbïca.*)

ždřljav

bîti ždřljav – nespretan (*Çâ ti pâda iz rukè žlïca, nânke da si ždřljava.*)

žělja

umìrati od žělje – silno željeti (*Màla umìre od žělje za pòjti poli òca, a màti je ne pùšti.*)

vùče žělja – jako željeti (*Vàjk ga vùče žělja za dòjti nàzad dòma z Amèrike.*)

žèna

blážen tí měž ženàmi – muškarac okružen ženskim društvom (*Òko tèbe su smìron žènske, blážen tí měž ženàmi.*)

žèna na svojèn mìstu – kako treba (*Uženja je Labìнку, to je žèna na svojèn mìstu.*)

žèp

držàti rùke u žèpu – ništa ne raditi (*Po cìle dâne sàmo držì rùke u žèpu.*)

imati prázne žèpe – biti bez novaca, siromašan (*Poštèni su i ìmaju prázne žèpe.*)

imàti pùne žèpe – imati puno novaca (*Si je dòbro napùnija žèpe odkàd grežèva š njìn u đìr.*)

nì z žèpa nì u žèp – ni štete ni koristi (*Ne màre dòjti pòli nje, a njòj to ne bùde nì z žèpa, nì u žèp.*)

popišàti se u žèp – zamjeriti se (*S tìn mu se sàmo popišàla u žèp i sàd su finuli.*)

posràti se u žèp – uvrijediti nekoga; povrijediti; iznevjeriti (*Kàd mu je rèkla da će ga puštìti, pòsrta mu se u žèp.*)

stàvljati u svòj žèp – prisvajati (*Unì u Zàgrebu glèdaju kàko te stàviti u svòj žèp.*)

udrìti po žèpu – novčano kazniti (*Ta mùnta ga je dòbro udrìla po žèpu.*)

žìca

imàti žìcu – imati nasljedne sposobnosti (*Tòne ìma žìcu za svìriti i kantàti na svòga pokòjnega đìda, ter i stàri je lípo kantèva.*)

žìca na Rečìni – granica (*Na Rečìni, na Sušàku je bila žìca z Itàlijon.*)

žìla

puštìti žìle – predugo se negdje zadržati (*Svì ki su dòšli uzdávna uvàmo, puštìli su žìle uvòde.*)

žìla pòd zemljòn – voda u zemlji, ponornica (*Stàri ljùdi bi bìli povìdali da grè žìla od jàme vàlje do Blàza i da je ponèslo tàko krepàno govèdo od Golobìncine do vrùtka na Blàzu.*)

žìv

bìti žìv i zdràv – u dobrom stanju, dobro je završilo (*Pòkle svèga, srìča da je žìv i zdràv.*)

jùšto vè da san žìv – izbjeći nevolju, bolest, nesreću (*Jùšto vè da san žìv, debòto san pà vàlje dòli u dràgu.*)

kòmoč žìv – iscrpljen (*Cìli dān san kāla dǎva, sad san kòmoč žìv.*)

nīdan žìv – nitko (*Njèmu vèro nīdan žìv ne dōjde za Svetìcu, ne meritā.*)

žìv se pojìsti – iznervirati se (*Māli je rastūka vitūru, māti i utāc te se žìvi pojìsti.*)

žìvac

hodìti na žìvce – nervirati koga (*Škrìplje zubì, grê mi to na žìvce.*)

imāti debèle žìvce – staložen (*Ōn ima š njōn debèle žìvce, da je kī drūgi, vèč bi
bĭja pārtija.*)

imāti slābe žìvce – gubiti kontrolu nad sobom (*Kāko mi se parā, ōn ìma slābe
žìvce, zājno vīče na svè u famèji.*)

zgubìti žìvce – izgubiti strpljenje, ne moći se suzdržati (*Zgubĭja je žìvce pāk ga je
napā.*)

žìviti

žìviti od danāska do sūtra – razbacivati se (*Vīdiš da ne kapè nīš, žìve od danāska do
sūtra.*)

žìviti od pĕvega do pĕvega – skromno živjeti (*Tōte se ne mòre nīš zašpārati, se žìvi od
pĕvega do pĕvega.*)

žìvo

sve žìvo i mĕtvo – sve odreda (*Strīna mu je pròkljeta, klĕla mu je svè žìvo i mĕtvo.*)

žìvòt

bolì žìvòt – bole leđa koga (*Kād kōpa vĕta, nāpro ga bolì žìvòt, če morāti puštĭti
matĭku.*)

bòriti se za žìvòt – mukotrpno raditi; egzistencija (*Mūčno je bòriti se za žìvòt.*)

gòli žìvòt – egzistencija (*Nikād su dĕlali na žurnādah sāmō za gòli žìvòt.*)

guštālo ga je žìvòta – dovelo je do smrti koga (*Njĕga je mōre guštālo žìvòta.*)

ubrnūti žìvòt – iznevjeriti koga (*Nĭ stĭja š njĭn kušeljāti, ubrnūja mu je žìvòt.*)

žùlj

stāti na žùlj – zamjeriti se komu; dotaknuti koga na osjetljivo mjesto (*Stāla mu je na
žùlj, sād nèka se pĕpa.*)

žùti

nagrabūsiti kako žùti – nastradati (*Su pokrĕli svè čerīšnje na Paljūhi, sad te od
Mikūlini nagrabūsiti kako žùti.*)

žveljarĭn

jūšt kākō žveljarĭn – točan je tko (*Si ga vīdĭja, ōn ne zakāsni, jūšt je kākō žveljarĭn.*)

5. Zaključak

U ovome su radu u rječniku abecednim redom navedeni frazemi prikupljeni terenskim istraživanjem u Raklju.

Frazeološki rječnik Raklja sadrži 1855 frazemskih natuknica s pripadajućim frazeološkim značenjem i oprimjerenjima navedenima u rečenicama ovjerenima u govoru informanata.

Zapisani frazemi prikaz su rakljanskoga proteka vremena, u njima su zabilježena znanja, vjerovanja, moral, običaji..., sve onoga što je rakljanski čovjek činio ili stekao kao dio zajednice. Veći dio zabilježenih frazema može se naći i u drugim organskim i neorganskim idiomima pa čak i u jezicima drugih naroda, talijanskome ili njemačkome, a s kojima su Rakljanci bili u doticaju. trukturnu i semantičku podudarnost i sa specifičnim jezičnim osobitostima određena idioma ulazi značajan broj frazema, primjerice:

frazem *bīti na vrh jazīka* nalazimo u govoru zaseoka Mrkoči (Runko 2014: 741) kao *na vrh zajika*, u splitskim govorima i radovima Mire Menac–Mihalić i Antice Menac (2011: 76) *navr jezika*, a u hrvatskome standardnom jeziku (A. Menac, Ž. Fink-Arsovski i R. Venturin 2014: 680) *na vrhu jezika*. Navedeni je frazem ovjeren i u rječniku talijanskoga jezika kao *sulla punta della lingua* (M. Simonelli 2006: 205), a u njemačkome frazeološkom rječniku navedeni je frazem *etwas liegt auf der Zunge*. (R. Hansen 1988: 651)

Frazem *zvonīti na svà zvòna* potvrđen je u hrvatskome standardnom jeziku kao *udarati na sva zvona* (A. Menac, Ž. Fink–Arsovski i R. Venturin 2014: 714), u njemačkome kao *etwas an die große Glocke hängen* (R. Hansen 1988: 681), a u talijanskome *strombazzare ai quattro venti*. (M. Deanović i J. Jernej 1988: 1121) U frazeologiji splitskoga govora taj se frazem ostvaruje *na sva (velika) zvona* (M. Menac–Mihalić i A. Menac 2011: 179), a u Runkovu rječniku *dat na sa zvona*. (Runko 2014: 820) Strukturnu i semantičku podudarnost frazema ne narušava njihova fonološka, morfološka i leksička specifičnost.

Neki su od njih motivirani postupcima i životnim stilom stvarnih osoba, pa u sebi čuvaju lokalni kolorit i onomastičku građu, a odnose se na vlastita imena, nadimke, toponime, etnike i dr. Takvi su lokalizmi primjerice: *stančunīvati kako kūma Mīcka, kušeljāti kako Škròko, štūt kako Pâzda, dēlati po Svēti Ivàn, pōjti po vólju u Savičēntu*.

Najveći je broj zabilježenih frazema koji se odnose na čovjeka i njegovo tijelo i to su tzv. somatski frazemi. U njihovoj se pozadinskoj slici najčešće nalazi somatem (glava, ruka, noga, jazik, kost, vrat). To nam govori da je čovjekova prva i najbliža preokupacija njegovo tijelo, a takvim se frazemima opisuju njegove vanjske oznake (način držanja tijela, mršavost,

debljina, ali i pamet, razboritost, fizičko i mentalno zdravlje itd.). Među sakupljenim somatskim frazemima najviše je onih koji u svojoj sastavnici imaju somatem *glâva*, a njih je ukupno 48 te 44 sa sastavnicom *rûka*. Rječnik donosi i veći broj biblizama, što nam govori da su duhovne vrijednosti i religija oduvijek bili dio čovjekova života. Zabilježeno je 55 frazema s nadnatuknicom *Bôg* s jedne strane, a s druge je strane ovoj sastavnici suprotstavljena nadnatuknica *vrâg* s ukupno 37 frazema. Frazemi s glavnim sastavnicama *òblak*, *mîza*, *miljûn*, *mêd*, *kurijêra*, *ljûbav*, *limûn*, *lisîca* po svojoj su učestalosti zabilježeni samo jednom u Rječniku, a to upućuje na to kako čovjek u svom konceptu razmišljanja ima određene životne prioritete ili o nekim pojavama, koje su mu nedostupne i nepoznate, ne govori otvoreno.

Rječnik bilježi i nove frazeološke jedinice, aktualizirane i karakteristične za moderne oblike komunikacije i tehnologije s jedne strane (npr. *žàliti se ùpravi Vòdovoda*, *filmskon brzînon*, *hîtiti u pètu brzînu*, *kàko na màkinu*, *vrâjža hi je kurijêra dovèzla uvàmo*, *se vîdi z avijôna*, *pokvârena plòča*), a s druge strane, u tako izmijenjenim uvjetima brojnih utjecaja i brisanja granica na svim područjima, u rakljangskome frazeološkom rječniku prisutna je postojanost i dijakronijska konzervativnost, što se potvrđuje govorom i mlađih i starijih informanata.

Tijekom ovoga istraživanja pokazalo se da Upitnik za terensko istraživanje frazema može biti dobro polazište u skupljanju građe, ali da je spontani razgovor s obavjesnicima onaj koji proširuje spoznaje te da je frazeološko blago u svijesti Rakljanaca, od najmlađih do najstarijih, vrlo dobro sačuvano. U tom se smislu ukazuje potreba za nastavkom istraživačkoga rada, prikupljanja, opisivanja i klasificiranja zasad nedovoljnih istraživanja dijalekatske frazeologije u Istri, odnosno rakljangskoga govora.

Literatura

- Balota, Mate. 2016. *Dragi kamen*. Prvo akcentuirano izdanje. Amforapress d.o.o. Pula i Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Pula.
- Barišić, Marija; Vranić, Silvana. 2008. „Frazeologija mjesnoga govora Krčula“: *Libri žminjski. Libar drugi*. Žminj.
- Bogović, Sanja. 1999. „Frazeologija ikavsko-ekavskoga mjesnoga govora Drage“: *Fluminensia*, god. 11., sv. 1-2. Rijeka.
- Brozović, Dalibor; Ivić, Pavle. 1988. *Jezik, srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*. Jugoslavenski leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.
- Chevalier, Jean. Gheerbrant, Alain. 2007. *Rječnik simbola – mitovi, snovi, običaji, geste, oblici, likovi, boje, brojevi*. Naklada Jesenski i Turk – KIC. Zagreb.
- Deanović, Mirko; Jernej, Josip. 1994. *Hrvatsko-talijanski rječnik*. Školska knjiga. Zagreb.
- Fink-Arsovski, Željka. 2002. *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*. Filozofski fakultet u Zagrebu. Zagreb.
- Francetić, Ivan. 2015. *Rječnik boljunskih govora*. Ur. Sandra Tamaro. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Pula.
- Grah, Elena. 2003. „Frazemi u mjesnom govoru sela Krbavčići“: *Buzetski zbornik*. Buzet.
- Hansen, Renate i dr. 1988. *Hrvatsko-njemački frazeološki rječnik*. Nakladni zavod Matice hrvatske – Zagreb i Verlag Otto Sanger – München. Zagreb - München.
- Hraste, Mate. 1964. *Govori jugozapadne Istre*. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Zagreb.
- Jernej, Josip. 1992. – 1993. O klasifikaciji frazema. *Filologija*. 20–21. Razred za filološke znanosti, Zagreb. 191–197.

Kalčić, Slavko; Filipi, Goran; Milovan, Valter. 2014. *Rječnik roverskih i okolnih govora*. Matica hrvatska Pazin - Naklada Dominović Zagreb. Znanstvena udruga Mediteran. Pula.

Klarić, Alvišana. 2012. *Govor Gračišća*. Matica hrvatska Pazin. Pazin.

Kovačević, Barbara. 2012. *Hrvatski frazemi od glave do pete*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Kovačević, Barbara. 2008. Dugo iščekivan frazeološki dvojezičnik. *Prikazi i osvrti. Raspr. Inst. hrvat. jezikoslovlje* 34. 463-519.

Lakoff, George; Johnson, Mark. 2015. *Metafore koje život znače*. Disput. Zagreb.

Lisac, Josip. 2009. *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narječje*. Golden marketing – Tehnička knjiga. Zagreb.

Lukežić, Iva. 1988. Jezična struktura u Balotinim pjesmama: *Susreti na dragom kamenu*. Pula.

Malnar, Marija. 2011. Somatska frazeologija čabarskih govora. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 37/1. 101–119.

Mandić, David. 2016. Jezik Balotina *Dragog kamena* – lingvistička analiza. *Filologija*, 64. 85-119.

Maresić, Jela; Menac-Mihalić, Mira. 2011. *Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima*. Zagreb.

Matešić, Josip. 1995. Frazeologija i dijalektologija. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, god. 9, HAZU. Zagreb.

Matešić, Mihaela. 2006. „Frazeologija mjesnoga govora Vrbovskoga“. *Fluminensia* 18, br. 2. Ur. Vranić, Silvana. Filozofski fakultet u Rijeci. Rijeka.

- Matković, Dinko. 2004. *Rječnik frazema i poslovice govora Vrboske na otoku Hvaru*. Ogranak Matice hrvatske Jelsa. Jelsa.
- Menac, Antica. 1978. „Neka pitanja u vezi s klasifikacijom frazeologije“. *Filologija* 8. 219–226.
- Menac, Antica; Fink-Arsovski, Željka; Venturin, Radomir. 2014. *Hrvatski frazeološki rječnik*. Naklada Ljevak. Zagreb.
- Menac-Mihalić, Mira; Menac, Antica. 2005. *Frazeologija novoštokavskih ikavskih govora u Hrvatskoj s rječnikom frazema i značenjskim kazalom s popisom sinonimnih frazema*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Školska knjiga. Zagreb.
- Menac-Mihalić, Mira; Menac, Antica. 2011. *Frazeologija splitskoga govora s rječnicima*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
- Moguš, Milan. 1977. *Čakavsko narječje. Fonologija*. Školska knjiga. Zagreb.
- Opašić, Maja; Gregorović, Maja. 2010. „Smrt u hrvatskoj frazeologiji“. *Croatica et Slavica Iadertina* VI. 55–72.
- Peršić, Nada. 2002. *Govor Kršana*. Graftrade. Kršan.
- Peruško, Marija. 2010. *Rječnik medulinskoga govora*. Mendula, Medulin.
- Pliško, Lina. 2003. „Fonološki i morfonološki opis mjesnoga govora Krnice“. *Čakavska rič* 31/1-2. 61-70.
- Pliško, Lina. 2006. „Jezične značajke mjesnoga govora Orbanići“. *Croatica et Slavica Iadertina* 2. 83-93.
- Pliško, Lina. 2007. „Mjesni govor naselja Hreljići – prilog poznavanju govora Općine Marčana“. *Fluminensia. U službi jezika. Zbornik u čast Ivi Lukežić*. Ur. Vranić, Silvana. Knjiga 3. 123-136. Rijeka.

- Pliško, Lina. 2008. „Mjesni govor naselja Peruški – prilog opisu govora Marčanštine“. *Riječki filološki dani 7*. Ur. Srdoč-Konestra, Ines i Vranić, Silvana. Filozofski fakultet. Rijeka.
- Pliško, Lina. 2011. „Mjesni govor Loborike“. *Tabula 9*. 176–187.
- Pliško, Lina. 2005. „Jugozapadni istarski dijalekt ili štakavsko-čakavski dijalekt“ u: *Istarska enciklopedija*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.
- Pliško, Lina. 2017. „Mjesni govor Kavrana u kontekstu sjeverozapadnih ližnjanskih govora“. *Hrvatski dijalektološki zbornik 21/2017*.
- Pliško, Lina. 2016. „Romanizmi u hreljičkoj spavaćoj sobi“. *Fluminensia, broj 2/28*. Rijeka.
- Pliško, Lina; Mandić, David. 2007. „Dijalektološki povratak Marčani“. *Čakavska rič*.
- Pliško, Lina; Mandić, David. 2011. *Govori općine Ližnjan*. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Pula.
- Pliško, Lina; Matanović, Katarina. 2016. „Iz fonologije Šegotića“. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu*. Split.
- Pliško, Lina; Percan Romana. 2017. „Iz rakljanske frazeologije“. *Barbanski zapisi. Zbornik radova znanstvenog skupa „Barban i Barbanština od prapovijesti do danas“*, svezak 5. Ur. Bertoša, Slaven. Barban.
- Pranjaković, Ivo. 2007. *Lingvistički komentari*. Biblioteka Dometi. Rijeka.
- Ribarić, Josip. 1940. „Razmještaj južnoslovenskih dijalekata na poluotoku Istri“. *Srpski dijalektološki zbornik*. Beograd.
- Runko, Radoslav. 2014. *Rječnik govora zaseoka Mrkoči u Istri*. Naklada Kvarner. Rijeka.

- Stanojević, Mateusz-Milan. 2014. *Metafore koje istražujemo, Suvremeni uvidi u konceptualnu metaforu*. Srednja Europa. Zagreb.
- Šimunović, Petar. 1988. „Materinski idiom Mate Balote i jezik *Dragog kamena*“: *Susreti na dragom kamenu* Pula: Studij ekonomije i turizma Dr. Mijo Mirković. Pula.
- Turk, Marija. 1998. „Frazologija krčkih govora“. *Govori otoka Krka*. Crikvenica.
- Ujčić, Rudolf. 1994. „Osnovne značajke marčanskog lokalnog govora“: *Marčanski zbornik* 1. Ur. Goran Filipi. Koordinacija istarskih ogranaka Matice hrvatske. Pula.
- Ujčić, Rudolf. 2015. *Istarske čakavske dijalektološke teme*. Matica hrvatska. Biblioteka Acta Histrica. Pula.
- Vivoda, Nataša. 2002. „Frazemi u bužetskim govorima“: *Bužetski zbornik*. 2002. Bužet.
- Vranić, Silvana. 2005. Čakavski ekavski dijalekt: sustavi i podsustavi. Biblioteka časopisa *Fluminensia*, knjiga I, Filozofski fakultet u Rijeci. Rijeka.
- Vukušić, Stjepan. 1985. „Prozodija Dragog kamena“. *Istra* 3-4. Istarska naklada. Pula.

Summary

The paper brings characteristics of the Rakalj speech, known in literature as southwestern Istrian speech, a part of Chakavian dialect. A phraseological dictionary of this idiom was formed after field research results. The dictionary represents the basis for this paper - it encompasses more than a thousand phrases from Rakalj with examples in sentences.

All phrases and their examples have been accented according to the newer type of the three-accent system. Research results show that a part of the phrases had been verified in other dictionaries, as well. Research results have shown that the people from Rakalj, both young and old, preserve phraseological treasure in their consciousness. We can, thus, conclude that the principle of diachronic conservatism exists.

Key words: field research, Chakavian dialect, southwestern Istrian speech, Rakalj's local speech, phrases, phraseological dictionary, diachronic conservatism